ALp 2766
L.arch.

This weekly newspaper is mailed
Tuesday, May 16, 1989

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 20 (2047) 1989 GEGUŽĖ—MAY 16 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275-4672 • 50 ct.

Lietuvių dienos

Jos rengiamos Kanadoje jau trisdešimt antrąjį kartą eilės tvarka – šiemet gegužės 20-21 dienomis Londone, Ont. Taigi jau čia pat. Pradėtos Hamiltone, per trisdešimt su viršum metų buvo organizuojamos lietuvių gyvenvietėse, jos tapo tradiciniais renginiais, ir tai tokiais, be kurių, rodos, ir visa mūsų veikla silpnėtų. Tai tiesa, nes Lietuvių dienos ne tik sutraukia būrius tautiečių iš Kanados ir kai kurių artimesnių JAV vietovių, bet gyvina ir patį lietuviškąjį gyvenimą, uždeda nelengvų įsipareigojimų rengėjams, verčia juos posėdžiauti, tartis, ieškoti, kviesti, reklamuoti. Ir kai tokie renginiai vyksta mažesniuose telkiniuose, kaip šį kartą Londone, vis tada pagalvojama apie saujelę pasišventėlių, paprastai vežančių visą veiklos vežimą. Kai kurie iš jų metų metais kantriai dirba bendram lietuviškam reikalui ir tikrai yra nusipelnę gilios pagarbos, kurią išreikšti tiktų ir Lietuvių dienų metu.

BESIRUOŠDAMI išvykai sujuda pakviesti chorai, ansambliai, sambūriai, sportininkai. Ruošiasi, repetuoja, treniruojasi, tariasi, atrenka repertuarus, nustato varžybinius tvarkaraščius, organizuoja transporto priemones ir lėšas. Šiame bendrame dalyvavime pirmiausia atsiskleidžia ne tiek varžybinė dvasia, kiek jausmas, kad prisidedama prie didžiojo metinio renginio, reprezentuojančio taipgi ir tautinę spalvą kanadiškoje tautybių mozaikoje. Tuo būdu Lietuvių dienų reikšmė dar labiau padidėja, nes apylinkėje, kur tos dienos vyksta, skleidžiama mintis apie gyvenančius lietuvius, tebetęsiančius savo tautinės kultūros tradicijas ir vis primenančius gimtojo ir tėvų krašto okupaciją.

TAČIAU Lietuvių dienų renginy pati svarbioji reikšmė vis dėlto yra tautiečių bendravimas, be kurio nebebūtų įmanomas nė lietuviškasis gyvenimas. Tiktai ryšiai ir laikymasis drauge tą gyvenimą sukuria, išlaiko ir tęsia. Nuo pat pirmųjų svetimose padangėse kūrimosi dienų per keturis dešimtmečius iki dabar įvairių bendravimui skirtų renginių netrūko. Kai kam gal atrodė jų per daug, ne vienas kritikavo jų vienodumą ir įkyrius pasikartojimus. Bet tautiečių bendravimui jų visų įnašas labai reikšmingas, savo paskirtį atlikęs be jokių varžybinių pretenzijų į menines aukštumas, kuriose, jei kas tik nori, rodiniai nesunkiai prieinami su dideliu pasirinkimu kur dalyvauti, ką pamatyti ar išgirsti. Mūsų bendravimui net ir privataus pobūdžio suėjimai turi savo vertę, nes juose pokalbiai vis dėlto sukasi daugiausia apie lietuviškuosius reikalus, neišskiriant nė jaunimo ratelių, kur domėjimasis viskuo, kas lietuviška, dar daugiau padidėjo Lietuvos laisvėjimui prasiveržus.

KREIPIANT dėmesį į visokeriopą bendravimą, skatinantį ir pagyvinantį gana šakotą veiklą, kiek išsineriant iš savojo grynai tautinio apvalkalo, pirmiausia akys krypsta į to paties likimo kaimynus – latvius ir estus. Baltijos tautų vienodų siekių planuose šių okupuotų ir rusinimui pasmerktų tautų suartėjimas, bent jau vieną kartą, tikrai yra būtinas. Su šia mintimi šiandien jau žengiama okupuotoje Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje. Lygiagrečiai jau būtų laikas ir išeivijoje pagyvinti baltiečių bendravimą,iki šiol besireiškusį labai jau uždarai arba tik bendro liūdesio dienomis, minint sibirinius trėmimus. Reikėtų ieškoti naujų bendravimo formų ir tą bendravimą stiprinti. Užtat gal vertėtų pagalvoti, ar nereikėtų Lietuvių dienų pavyzdžiu, sakysim, kad ir kas penkeri metai rengti Baltiečių dienas iš eilės visų trijų tautų ir vis kitose vietovėse. Glaudesnis tarpusavis mūsų pačių bendravimas ir kai kuriais atvejais subendrinta visų baltiečių veikla taptų naudingais pasėliais atgimstančių ir kovojančių tautų dirvose dabar ir ateityje. **Č. S.**

Aušrininko ir Lietuvos nepriklausomybės akto signataro dr. JONO BASANAVIČIUS vardas dažnai prisimenamas dabartinėje Lietuvoje, ypač Vasario 16 proga. Nuotraukoje – dr. J. BASANAVIČIAUS biustas Istorijos muziejaus sodelyje Kaune. Ši Arnoldo Baryso nuotrauka buvo atspausdinta savaitraštyje "Literatūra ir menas" 1989 m. 15 nr. Paminklinio biusto autoriai – skulptorius Juozas Zikaras ir architektas Vladas Dubeneckis

Paminklas Lietuvos partizanams

Lietuvos laisvės lyga gegužės 7, sekmadienį, Varniuose atidengė pirmąjį paminklą pagerbti žuvusius partizanus. Jis pastatytas Lygos Telšių skyriaus iniciatyva prie buvusios NKVD būstinės, kur, sakoma, užkasta 200 Lietuvos partizanų. Paminklas iš marmuro, ant jo Vyčio kryžius, Gedimino stulpai ir užrašas: "Žuvusiems už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę 1944 – 1954 metais", pasirašo "Laisvės siekianti tauta".

Iškilmėse dalyvavo apie 3000 žmonių, suvažiavusių iš Vilniaus, Kauno ir kitur. Telšių vietinė valdžia baugino apylinkių žmones. Įspėjimus gavo mitingo organizatoriai, paminklo architektas Alfonsas Prišmantas, Telšių katedros vikaras kun. Budrius, kuris paminklą pašventino. Jam įsakyta gegužės 11 d. prisistatyti Telšių prokuratūron pas tardytoją Lukauską. Pasak Lygos vadovo A. Terlecko, vietos valdžia organizavo kontramitingą, kuris turėjęs nuspręsti paminklo likimą. Tačiau protestuojančių neatsirado. Atvyko tik keletas triukšmadarių. Milicija paminklo atidarymo iškilmių netrukdė.

Mitingui vadovavo Jaroslavas Banevičius, Kauno tremtinių klubo pirmininkas. Jis savo kalboje pabrėžė, kad susirinkusieji neatvyko suvedinėti sąskaitų su stribais ar kolaborantais. Bet yra būtina atstatyti istorijos tiesą ir pagerbti kovotojus. Mitinge kalbėjo buvę partizanai – Steponas Bubulas, Juozas Remeikis ir Leonas Laurinskas, o taip pat buvusios politinės kalinės Irena Einikienė ir Jadvyga Aleksandravičiūtė, kuri skaitė savo eiles.

Prieš tai Lietuvos laisvės lyga kreipėsi į Lietuvos gyventojus, pažymėdama, kad Lietuvos partizanai ilgą laiką sovietinėje spaudoje ir istorikų darbuose buvo niekinami. Jiems priskiriami nusikaltimai, kurių niekad nėra padarę. Daugely vietų partizanų vardu persirengę NKVD kareiviai, stribai ir plėšikai vykdė nusikaltimus. Partizanai baudė tuos, kurie sudarinėjo sąrašus sibiriniams trėmimams, slaptus NKVD agentus, partinius aktyvistus, uoliai talkinusius okupantams. O kaip elgėsi su tokiais prancūzų, norvegų, lenkų partizanai? Iš sovietinės spaudos žinoma, kad kolaborantai būdavo ne kartą įspėjami, tik po to vykdoma mirties bausmė.

Partizanų eilėse Lietuvoje kovojo apie 100.000 vyrų ir moterų. Oficialiais duomenimis iki 1966 m. balandžio 1 d. iš mūsų išėjo apie 40.000 partizanų. Pusiau oficialiomis žiniomis toks pat skaičius žuvo. Nežinia, kiek jų kaulų ilsisi Sibire.

Lietuvos partizanų pradėtas pasipriešinimas vyksta ir dabar, tik kitomis priemonėmis. Kad kolonistai Lietuvą iš Rytų neužplūdo tokia gausa, kaip kitose Baltijos valstybėse, yra nuopelnas kovotojų už Lietuvos laisvę. Tauta to neturinti pamiršti.

Įsisteigė darbininkų sąjunga

Balandžio 29 d. Klaipėdoje įvyko Lietuvos darbininkų atstovų pasitarimas. Pasitarime dalyvavo Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir kitų miestų bei rajonų darbininkų atstovai. Jie vienbalsiai priėmė pareiškimą, kuriame sakoma, kad 1989 m. balandžio 29 d. susirinkę Klaipėdoje darbininkų atstovai įsteigė Lietuvos darbininkų sąjungą, į kurią kviečia visus darbininkus aktyviai įsijungti. Ragina atskirose vietovėse steigti sąjungos organizacinius vienetus.

Žalieji steigia partiją

Lietuvos žaliųjų suvažiavimas Vilniuje priėmė rezoliuciją, kuria raginama steigti Lietuvos žaliųjų partiją (LŽP). Suvažiavimo politinė grupė suformulavo partijos tikslus, uždavinius, veiklos pagrindinius principus ir narių įstojimo sąlygas.

Žaliųjų partijos tikslas – suvereni, švari ir neutrali Lietuva, remdamasi visų laisva valia, priimta vertybių sistema, pagrįsta pagarba, meile ir tolerancija gamtai bei žmogaus žmogui. Siekdama tų tikslų, partija turi suformuoti gamtosauginę ideologiją, aktyviai dalyvauti visuomenės valdyme, įgyvendinti pirmaeilius žaliųjų uždavinius.

**"Atėjo metas ne žūti,
bet būti . . ."**

Lietuvos jaunimo koordinacinė taryba **gegužės 14, sekmadienį, suruošė mitingą Kalnų**

(Nukelta į 2-rą psl.)

KANADOS ĮVYKIAI

Reikės naujų vadų

Abi opozicinės partijos ruošiasi naujų vadų rinkimams. Pirmas atsistatydinimą paskelbė NDP socialistų vadas E. Broadbentas, o dabar nutarė pasitraukti ir 1984 m. iš advokatūros politikon susigrąžintas J. Turneris. E. Broadbentas socialistams vadovavo 14 metų, gyvendamas apgaulinga viltimi, kad NDP taps pagrindine opozicine Kanados partija. Vilties jam teikė pastaraisiais metais Gallupo instituto ir kiti viešosios nuomonės tyrėjai, teigdami, kad jis yra populiariausias politikas Kanadoje. Deja, jo vadovaujami Kanados socialistai neįstengė surinkti daugiau kaip 20% balsų ir iškopti antron vieton. E. Broadbentui ypač buvo skaudūs paskutinieji parlamento rinkimai, kai jis pranašavo socialistų proveržį lig šiol jiems neprieinamoje Kvebeko provincijoje. Pranašystė nepasitvirtino. Naujas socialistų vadas E. Broadbentui pakeisti bus renkamas 2.100 atstovų suvažiavime š.m. lapkričio 30 – gruodžio 3 d.d. Winnipege. Problemą NDP socialistams sudaro kandidatų stoka. Rimčiausiu kandidatu buvo laikomas Stephen Lewis, vadovavęs socialistams Ontario provincijoje, išplaukęs į tarptautinius vandenis Jungtinėse Tautose.

Kanados ministeris pirm. B. Mulroney kairiųjų pažiūrų socialistą S. Lewisą buvo paskyręs Kanados ambasadoriumi Jungtinėse Tautose, nustebindamas daugelį kanadiečių. Dabar jis save laiko tarptautiniu politiku ir nenori būti kandidatu į Kanados socialistų vadus. Partijos vadu norėtų tapti Kanados automobilių gamybos darbininkų unijos pirm. Robert White, šią uniją atskyręs nuo bendros tarptautinės unijos kanadiečiams ir amerikiečiams. Politikoje ryšiai su darbo unijomis dažnai būna nuostolingi. R. White'o atveju kanadiečiai prisimintų

(Nukelta į 9-tą psl.)

Pasaulio įvykiai

DIDELĖS ĮTAMPOS ATNEŠĖ GEN. M. A. NORIEGOS REŽIMO suklastoti Panamos prezidento rinkimai. Tarptautinė stebėtojų grupė, vadovaujama buvusio JAV prez. J. Carterio, laimėtoju pripažino opozicinės demokratų sąjungos kandidatą į prezidentus G. Endorą su jo dviem viceprezidentais – R. A. Calgeronu ir G. Fordu. Diktatūrinis gen. M. A. Noriegos režimas laimėtoju bandė paskelbti savo tautinės koalicijos atstovą C. D. Duque. Melas betgi greit išlindo iš maišo, kai režimo šalininkai, stebint Panamos kariams, gatvėje užpuolė ir žiauriai sumušė visus tris opozicinius kandidatus. Prezidentu išrinktą G. Endorą netgi teko nugabenti ligoninėn. Rinkiminis tribunolas tada rinkimus paskelbė negaliojančiais, kaltę suversdamas dingusiems balsavimo lapeliams, užsieniečių kišimuisi. Tad iš tikrųjų valdžioje buvo paliktas dabartinis diktatorius gen. M. A. Noriega, kurį remia Panamos 23.000 vyrų apsaugos kariuomenė ir policija. Prisiekusiųjų taryba Miamio mieste Floridoje 1988 m. vasario mėnesį jį apkaltino pelningu narkotikų įvežimu į JAV. Gen. M. A. Noriegos pasitraukimo iš valdžios pareikalavo JAV prez. R. Reaganas, netgi paskelbęs ekonominę izoliaciją Panamai. Dabar tą neišspręstą problemą jis paliko prez. G. Bushui. Buvo gyventa viltimi, kad gen. M. A. Noriegą pašalins opozicinės demokratų sąjungos laimėti prezidento rinkimai.

Ribotos galimybės

Prez. G. Bushui rūpestį kelia Panamos kanalas. Pagal sutartis ligšiolinę kanalo adminstraciją 1990 m. sausio 1 d. reikės perduoti Panamai. JAV žinioje liks tik kanalo apsauga ir reikšminga jo naudojimo dalis iki 1999 m. gruodžio 31 d. Tada visas kanalas oficialiai bus atiduotas Panamai. Dėl šios priežasties norima demokratinės santvarkos Panamoje ir draugiškų JAV ryšių su jos atstovais. Panamos bazėse dabar yra apie 10.000 JAV karių, kurių didžiąją dalį sudaro administracinis personas. Panamoje taipgi gyvena apie 50.000 JAV piliečių. Prez. G. Bushas jų apsaugai sustiprinti pasiuntė porą tūkstančių kovai paruoštų karių, pasmerkdamas opozicijos laimėtų rinkimų panaikinimą ir reikalaudamas rankas narkotikais susitepusio gen. M. A. Noriegos pašalinimo. Į tiesioginį gen. M. A. Noriegos nuvertimą prez. G. Bushas negali įjungti JAV karių. Tokios jo pagalbos nenori už savo teises kovojanti opozicinė demokratų sąjunga ir prezidentinius rinkimus laimėję jos vadai.

Protesto balsai

Tų išrinktų vadų sumušimas susilaukė protesto balsų ir užsienyje, ir pačioje Panamoje. Amerikos valstybių organizacija politinę krizę Panamoje aptars savo užsienio reikalų ministerių konferencijoje. Diktatoriui gen. M. A. Noriegai nebus maloni ispaniškai kalbančių šalių kritika. Tokioje konferencijoje 1978 m. priimta rezoliucija turėjo daug įtakos Nikaragvos diktatoriaus A. Somozos kritimui. Pačioje Panamoje planuojamas visuotinis 24 valandų streikas, kuriuo bus pasmerktas opozicijos laimėtų prezidentinių rinkimų paskelbimas negaliojančiais. Praėjusį sekmadienį protestan įsijungė Katalikų Bendrijos vadai. Vyskupų konferencijos nariai pirmą kartą pastarųjų aštuoniolikos mėnesių laikotarpyje viešai puolė diktatūrinį gen. M. A. Noriegos režimą, neturintį moralinės teisės Panamai valdyti, ragindami karius nevykdyti varžtus nešančių įsakymų. Po pamaldų įvyko protesto demonstracijos prie bažnyčių. Diktatūrinis režimas dabar atsisako pratęsti vizas užsieniečiams spaudos bei televizijos žurnalistams. Jie priverčiami išvykti iš Panamos. Atvykusieji be vizų izoliuojami orauostyje, kol jie patys išvyksta.

Pašalino Kadarą

Kai sovietų tankai 1956 m. sutriuškino nesėkmingą vengrų tautos sukilimą, nedėkingos kompartijos vado pareigos teko Maskvos pasirinktam Janosui Kadarui. Tik 1988 m. gegužės mėnesį J. Kadarą pakeitė kompartijos sekretoriumi išrinktas K. Groszas. J. Kadaras, kadaise laikytas vienu liberaliausių kompartijos vadų R. Europoje, buvo paliktas tik centro komiteto nariu ir jokios galios neturinčiu komunistų partijos pirmininku. Dabar uždarame centro komiteto posėdyje J. Kadaras pašalintas ir iš tų kuklių pareigų. Pasak kompartijos sekr. K. Groszo, 77 metų amžiaus sulaukusį J. Kadarą kamuoja rimti kraujo apytakos sutrikimai ir nesugebėjimas įsijungti į dabartines reformas. Politbiurio narys M. Jassas prasitarė, kad J. Kadarui buvo pasiūlytas gydymasis Kryme, bet jis atsisakė ten vykti. Vengrų kompartija žada sušaukti specialią konferenciją reformoms aptarti.

Šiame numeryje:

Lietuvių dienos
Jos gyvina bei gaivina lietuviškąjį gyvenimą
Paminklas Lietuvos partizanams
Pirmas paminklas kovotojams prieš sovietinį okupantą
Helsinkio aktas ir Lietuva II
Mintys Vienos peržiūros konferencijai pasibaigus
Kaziuko mugė
Vilniečio jaunystės prisiminimai
Ieškant savo šaknų
Prisiminimai ir įspūdžiai "Ratilio" koncertą išklausius
"Šiukšlėmis užversti mano senolių kapai..."
Trūksta pagarbos mirusiems Lietuvos kapinėse
Ąžuolų randai
Dokumentinė apybraiža, vaizduojanti sibirinius lietuvių trėmimus
"Kario" žurnalui septyniasdešimt metų
Laikraštis išsilaikė per visus laiko sūkurius
Vaizdajuostės mokykloms
Tai viena sėkmingiausių mokymo priemonių

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672. Second class mail registration nr. 00509
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai"
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, Vyt. Kastytis, J. Andrulis, Vyt. Balčiūnas, Č. Senkevičius. Metinė prenumerata – $24, pusmetinė – $13, rėmėjo – $30, garbės – $40 (Amerikoj – JAV dol.). Pavieniai numeriai – 60 ct.
Adresų keitimo reikalu kreiptis tiesiai į "TŽ" administraciją. Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.
Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550) is published weekly, except 1st a. 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: (416) 275-4672. U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092.
Subscriptions: ordinary $24.00, supporter $30.00, honorary $40.00 per year. Second Class Postage paid at Lewiston, NY.
US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės žiburiai", P. O. Box 1195 Lewiston, NY 14092.
CANADA POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Printed in Canada.

Paminklas Lietuvos partizanams

(Atkelta iš 1-mo psl.)

parke Vilniuje paminėti Romo Kalantos susideginimo metines. Mitingo tema – "Jaunuomenės gyvoji auka". Prieš tai koordinacinė taryba kreipėsi į Lietuvos jaunimą:

"Prieš septyniolika metų gegužės 14 d. klaikioje tamsoje suliepsnojo gyvasis laisvės aukos fakelas. Padangė jau švinta, bet auka Lietuvai nemažiau reikalinga. Ypač reikalingas jaunuomenės pasiaukojimas. Šiandien jaunimas turi gyventi ir Lietuvai aukoti savo gyvenimą, o ne gyvybę. Gyvybių ant Lietuvos laisvės aukuro sudėta jau daug. Jaunimas krito miškuose, duso totalitarirežimo tvaike, netrūko aukų ir Tarybinėje armijoje. Atėjo metas ne žūti, bet būti . . ." (LIC)

Kremlius ryžtasi prisipažinti

Taip rašo Montrealio dienraštis "Gazette", pateikdamas balandžio 29 d. žinią, kad Maskva žada viešai paskelbti, jog Estija, Latvija ir Lietuva buvo įjungtos į Sovietų Sąjungą sovietų ir nacių slapto susitarimo dėka. Iki šiol šį istorinį faktą Maskva neigė, o Baltijos valstybių įjungimą laikė savanorišku veiksmu. Baltijos tautinių judėjimų, net vietinių partijos pareigūnų spaudžiama Maskva paskyrusi komisiją, kuri ruošia pareiškimą, kaip Baltijos valstybės prarado savo nepriklausomybes. Estų partijos lyderis galvoja, kad Kremlius paskelbs slaptus protokolus prieš rugpjūčio 23 d. (50 m. sukaktį), kaip autentiškus, tačiau aiškiai pasisakydamas, kad baltiečių statusas nebus keičiamas. Maskva visada vengė skelbti slaptus protokolus, bijodama, kad bus paneigta Baltijos kraštų dabartinė teisinė padėtis.

Gorbačiovo čempionė

"The New York Times" gegužės 3 d. rašė, kad Britanijos ministerė pirmininkė Margaret Thatcher, Gorbačiovo laisvėjimo politikos čempionė, išreiškė viltį, kad Estija, Latvija ir Lietuva ramiai pasiliksiančios Sovietų Sąjungos sudėtyje, nors Britanija nėra pripažinusi tų kraštų aneksijos. Mat ministerė pirmininkė norinti sustiprinti Gorbačiovo prestižą Sovietų Sąjungoje ir užsienyje.

Priešingai, Vladimiras Bukovsky, taip pat čempionas laisvėjimo politikos ir sovietų režimo kritikas, kaip tik pasisako už tautinę nepriklausomybę ir opozicines grupes. Esą tokios priešingos nuomonės sukelia vakariečiams dilemą: Bukovsky siūlo moralinę alternatyvą, o Thatcher praktinę – išlaikyti pastovumą.

Ministerės pirmininkės pozicija primenanti turkų imperijos laikus. XIX š. jos pirmtakūnai atkalbinėjo bulgarus, rumunus, graikus reikalauti iš sultono savo kraštams nepriklausomybių. Britai tada bijojo, kad sugriuvus turkų imperijai, Dardanelai paklius į rusų rankas ir jie tada kontroliuos Vidužemio jūrą. Thatcher galvojanti, kad susilpnėjus Sovietų Sąjungai, Britanijos prestižas sumenkėtų prieš kitas Europos valstybes, kurios stipresnės ekonomiškai, bet silpnesnės kariškai. **J. A.**

Dr. Gina J. Ginčauskaitė
optometristė
1551 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių namų)
Priima pacientus pagal susitarimą
Telefonas 532-7115
Susitarus priima pacientus ir vakarais

A†A
BRONEI KAVALIŪNIENEI
mirus,
jos gimines bei artimuosius nuoširdžiai užjaučiame –
Toronto pensininkų klubo valdyba

A†A
STASIUI BANELIUI
apleidus šį pasaulį,
jo žmoną ir sūnus su šeimomis nuoširdžiai užjaučiame –
Kanados lietuvių žurnalistų sąjunga

Canadian Art Memorials Ltd.
76 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4
LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius - Bank of Canada, Bank of Montreal, Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg. King George VI Niagara Falls
Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms
Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą menišką darbą pagal pageidavimus.
Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

Minios žmonių Kaune atstatyto Laisvės paminklo šventinimo iškilmėje 1989 metų vasario 16 dieną

Helsinkio aktas ir Lietuva II

Mintys Vienos peržiūros konferencijai pasibaigus. Helsinkio akto bruožai, trūkumai ir nauda Lietuvai

J. V. DANYS

Žmogaus ir humanistinės teisės

Pasibaigus Vienos konferencijai, Kanados (kaip ir kitų valstybių) atstovai išvardino ilgą eilę sutartų pagerinimų *žmogaus teisių ir humanistinio bendradarbiavimo srityje.* Lietuvių Bendruomenė, bendradarbiaudama su Lietuvių informacijos centru, per ketverius metus įteikė eilę memorandumų ir daug informacinės medžiagos Otavos, Berno ir Vienos konferencijose beveik visoms dalyvaujančioms valstybėms (išskyrus sovietų bloką). Todėl apie šią sritį, kurioje pasiekta ir matomų rezultatų, tiktų kalbėti atskiru straipsniu, ypač, kad bus galima pasvarstyti ir ateities veiklą šioje srityje.

Iš skelbiamų Vienoje pasiekimų minėtini šie:

— gerbti piliečių teises aktyviai dalyvauti žmogaus teisių skatinime ir apsaugojime, užtikrinti, kad jame dalyvaujantieji nebus diskriminuojami;

— pripažinti nevaldinių organizacijų (NGO) teigiamą vaidmenį remiant žmogaus teises, leisti joms naudotis informacija, ryšiais ir žodžio laisve;

— užtikrinti religijos laisvę, apsaugoti nuo religinės diskriminacijos, užtikrinti teisę turėti specialius pastatus ar vietas religijai praktikuoti, leisti lėšų rinkimą;

— apsaugoti mažumų teises, jų identiteto vystimąsį, leisti reikštis jų kultūrai ir ryšiams su savoms grupėmis kitur;

— užtikrinti, kad nė vienas nebūtų savavališkai suimamas, kalinamas ar ištremiamas; prašymus keliauti aplankyti gimines išspręsti per vieną mėnesį, o sujungti šeimą — per tris mėnesius;

— garantuoti pašto ir telefono privatumą.

Visais šiais klausimais Lietuvių Bendruomenė ir Lietuvių informacijos centras pateikė konferencijos delegacijoms daug dokumentinės medžiagos apie žmogaus teisių pažeidimus Lietuvoje.

Peržiūros konferencijos

Helsinkio aktas numatė *nuolatines,* kas 2-3 metai peržiūros konferencijas, kuriose būtų apžvelgiama, kaip kiekviena valstybė vykdo susitarimus. Tai daro Sovietų Sąjungai daug nemalonumų, ypač žmogaus teisių ir ryšių srityse.

Helsinkio aktas patenkina pagrindinį sovietų siekimą — pripažįsta pokarinį Europos valstybių "status quo" faktines naujas pokarines valstybių sienas. Vakarai, darydami šią nuolaidą, išsiderėjo, kad būtų įrašyta žmogaus teisių, pagrindinių laisvių ir laisvų ryšių gerbimas bei vykdymas. JAV prezidentas Gerald Ford oficialiame biuletenyje (White House, 1975.VII.25) dėl HA pasirašymo, pareiškė, kad tai svarbus laimėjimas, kad gaunami pažadai iš nedemokratinių kraštų duoti daugiau "laisvės, individams, jų judėjimui, informacijai ir idėjoms".

Iš kitos pusės, sovietai pasistengė įvesti į Helsinkio aktą įvairių apribojimų, sąlygų, taip kad beveik dešimt metų buvo ginčijamasi, kas sudaro universalines žmogaus teises ar galima jas konferencijose svarstyti. Belgrade ir Madrido peržiūros konferencijose sovietai įrodinėjo, kad žmogaus teisės yra tik valstybės vidaus reikalas. Specialioje žmogaus teisių konferencijoje Otavoje 1975 m. sovietai jau sutiko, kad žmogaus teisių pažeidimai Sovietų Sąjungoje ar jų satelituose būtų viešai svarstomi, bet atsisakė pasirašyti atitinkamus konferencijos nutarimus. Tas pats atsitiko ir Berno konferencijoje.

Helsinkio akto Principas VII pavadintas "Pagarba žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, įskaitant minties, sąžinės, religijos ar tikėjimo laisvę". Pagal Jungtinių Tautų chartą ir žmogaus teisių deklaraciją, tai būtų *"civilinės ir politinės"* teisės. JT chartos kita deklaracija yra apie *"ekonomines ir socialines"* teises. Tai apima teisingus atlyginimus, atostogas, pakenčiamas gyvenimo sąlygas, sveikas bei saugias darbo sąlygas ir pan. Sovietai mano, kad pastarosios "žmogaus teisės turi būti konferencijose svarstomos, o "politinės ir civilinės" teisės yra valstybės vidaus reikalas, Sovietų Sąjungoje jos garantuojamos konstitucija.

Vienos konferencijai prasidėjus, sovietai, kaip savotišką staigmeną, paskelbė pasiūlymą sekančią žmogaus teisių konferenciją rengti Maskvoje. Konferencijos yra paremtos lygiateisiškumu, todėl kiekvienas pasiūlymas svarstomas. Kai po kelių mėnesių sovietai pateikė tokios konferencijos Maskvoje programą, paaiškėjo, kad joje buvo tik ekonominės ir socialinės žmogaus teisės. Pasiūlymas neatitiko HA numatytų principų. Konferencijai vykstant dvejus metus, sovietai palaipsniui įvedė pakeitimus į savo pasiūlymą. Sutiko, kad atidaromieji ir uždaromieji visumos posėdžiai būtų vieši, sutiko į Maskvą įsileisti žurnalistus ir nevaldinių organizacijų atstovus. Vakarai irgi padarė kompromisinių nuolaidų. Lemiančios reikšmės sutikimui konferencijai Maskvoje buvo prezidento Reagano pritarimas.

Ankstyvesnė priimta žmogaus teisių sąvoka išplėsta ir pavadinta *humaniški santykiai* (angliškai "Human Dimension"). Sutarta rengti tris "humaniškų santykių" konferencijas, kurių trečioji bus Maskvoje 1991 m.

Kad sovietai daug laimėjo savo propagandai, galėdami vieną iš trijų žmogaus teisių konferenciją pravesti Maskvoje niekas neabejoja. Tiktai klausimas, ar Vakarai įstengs Maskvoje atsverti tą propagandą?

Anksčiau minėtame Kanados užsienio reikalų ministerijoje informaciniame susitikime su nevaldinių organizacijų atstovais buvo klausiama, kiek Kanados vyriausybė galės užtikrinti žurnalistų ir nevaldinių organizacijų atstovų netrukdomą Maskvos konferencijos stebėjimą, nes vizų gavimas, viešbučiai, susisiekimo priemonės Sovietų Sąjungoje visaip varžomos.

Valdžios pareigūnai neapsiėmė to užtikrinti, nes kiekviena valstybė, suvereniai tvarko vidaus reikalus. Atrodo, kad parama greičiausiai bus tik moralinė — tarpininkavimas, priminimas sovietams sutartų pasižadėjimų.

Nevaldinių organizacijų reikšmė

Sovietų Sąjunga ir jos satelitai su komunistinėmis vyriausybėmis jau daug metų pažeidinėja susitarimus žmogaus teisių srityje. Pasaulinis dėmesys ir sovietų elgesio kritika daug padidėjo, kai buvo pradėta priimti nevaldinių organizacijų (NGO — Non-Government Organization) teikiama informacija, memorandumai ir studijos. Ta akcija pradėta Madride; gana plačiu mastu vyko Otavos konferencijoje ir jau plačiausiu mastu — prieš ir Vienos konferencijos atidarymo metu.

Dabar pasaulyje priskaitoma iki 1,000 organizacijų, grupių, grupelių (dažnai tik specialiam ir laikinam tikslui susikūrusių), keliančių žmogaus teisių pažeidimus. Žinoma, tai apima visą pasaulį — Europą, Amerikas, Aziją, Afriką. Vienos konferencijos metu iš visur suvažiavusių ir aktyviai pasireiškusių organizacijų demonstracijomis, seminarais, spaudos konferencijomis, manifestacijomis, memorandumais ir pan. prieš Sovietų Sąjungos bloką buvo apie 80.

JAV-ių delegacija palaiko labai glaudžius santykius su JAV nevaldinėmis organizacijomis. Peržiūros konferencijose ji įtraukia NGO atstovus į oficialią delegaciją stebėtojais. Tarp jų Vienos konferencijoje buvo dr. Olgerts Pavlovskis, Pasaulio Latvių Bendruomenės pirmininkas, o Madride, 1980 m. buvo lietuvis Rimas Česonis, tuolaikinis JAV LB visuomeninių reikalų komisijos vicepirmininkas.

Kanados užsienio reikalų ministerija laikas nuo laiko sušaukia informacinius susirinkimus su Kanados NGO atstovais. Paskutinis įvyko 1989. IV. 3 apžvelgti Vienos konferencijos eigai. Ministeris J. Clark pabrėžė, kad gauta informacija iš valdinių įstaigų buvo labai naudinga ir kvietė toliau bendradarbiauti.

Būsimos konferencijos

Visuotinės peržiūros konferencijos įvyko Belgrade 1977, Madride 1980-83, Vienoje 1986-89. Tarp šių visuotinių konferencijų vyksta trumpesnės konferencijos specialiems klausimams apsvarstyti bei apžvelgti daromai pažangai. Didesnės iš jų yra reikšmingos, kaip ir visuotinės, nes valstybėms atstovauja jų ambasadoriai, ir nutarimai turi saistančios reikšmės.

Sekanti visuotinė peržiūros konferencija įvyks Helsinkyje 1992 m. Prieš tai, per trejus metus, įvyks 9 dalinės konferencijos.

Svarbiausios trys konferencijos, trunkančios po 6 savaites, yra skirtos žmogaus teisėms ir humanistiniam bendradarbiavimui. Pirmoji bus Paryžiuje 1989. V. 30 — VI. 23, antroji — Kopenhagoje 1990. VI. 5-29 ir trečioji — Maskvoje 1991. IX. 10 — X. 4.

Trumpesnės (po 2-3 savaites) bus: Londone 1989.IV.18 – V. 12 apie informaciją; Sofijoje, Bulgarijoje, 1989. X. 16 — XI. 3 apie aplinkos saugojimą, Bonoje 1990. III. 19 — IV. 11 ekonomikos klausimais, Palma de Mallorca, Ispanijoje, 1990. IX. 24 — X. 19 — Vidužemio kraštai, Valleta, Malta, 1991. I. 15 — II. 8 — taikingas ginčų sprendimas, Krokuvoje 1991. V. 28 — VI. 7 kultūros simpoziumas.

Kiek naudingos Helsinkio akto konferencijos?

Aplamai, visos tos peržiūros konferencijos kol kas pasiekė labai mažai konkrečių rezultatų. Vienoje pasižadėjimų padaryta daugiau nei anksčiau, bet nėra tikra, kaip jie bus vykdomi. Po HA pasirašymo 1975 m. iš tikrųjų žmogaus teisių apsauga Sovietų Sąjungoje pablogėjo. Lietuvoje, kaip ir kituose kraštuose, lietuvių Helsinkio grupė ir Tikinčiųjų teisėms ginti komitetas buvo palaipsniui likviduoti, dauguma atsidūrė kalėjimuose ir lageriuose. Nusiginklavime šiokia tokia pažanga buvo padaryta tik po Reagano-Gorbačiovo susitikimų.

Tad kodėl tos nuolatos sovietų vilkinamos konferencijos tęsiamos?

Sovietai nenori HA panaikinti, nes jis pripažįsta jų išplėstas pokarines teritorijas ir naujas valstybines sienas. Technologijos srityje daugiau ar mažiau pasinaudoja pažanga ir žiniomis iš Vakarų kraštų.

Europos kraštai mato naudą prekybiniuose santykiuose. Taip pat mano, kad jų saugumas yra sustiprintas (pvz. sienų neliečiamumo užtikrinimu bei JAV dalyvavimu).

JAV, Kanada ir kiti Vakarų kraštai mano, kad tai yra forumas, nors ir neįpareigojantis, tartis saugumo reikalais, iškelti žmogaus ir tautų teisių pažeidimus. Čia yra 35 valstybės ir dauguma jų — demokratinės. Jungtinėse Tautose yra apie 150 kraštų ir tik koks penktadalis tikrai demokratinis. Totalistinio režimo valstybėse pilnų laisvių nėra, ir jos nėra linkusios tokius klausimus svarstyti.

Kanados užsienio reikalų ministeris J. Clark pareiškė: "Europos saugumo ir bendradarbiavimo (HA) konferencijų pagrindiniai tikslai yra stiprinti saugumą ir savitarpio pasitikėjimą, pašalinti užtvaras tarp Rytų ir Vakarų, palengvinti laisvą žmonių judėjimą, laisvą informacijos ir idėjų tėkmę."

Lietuvių veiksniai seka ir stengiasi veikti Lietuvos bei lietuvių labui nuo pat HA pasitarimų pradžios 1973 m. Kai kuriose srityse paskutiniais metais šis tas buvo pasiekta. Tai išryškėjo, kai buvo pripažintas nevaldinių organizacijų vaidmuo, ir pasauliniu mastu prasidėjo judėjimas prieš žmogaus teisių pažeidimus. Tai maždaug nuo 1985 m. Mūsų informacija, raštai dėl Helsinkio grupės ir Tikinčiųjų komiteto narių persekiojimo, religijos sunkios padėties Lietuvoje rado atgarsį, buvo mielai priimami, minimi uždaruose ir viešuose konferencijų posėdžiuose, delegacijų pareiškimuose.

Todėl tokia veikla turi būti tęsiama. Ir srityse kur konkrečių rezultatų nepasiekiama, vis dėlto neleidžiama pasauliui užmiršti, kad Lietuva, kaip ir kitos valstybės, dar nėra laisvos. Tokios veiklos laukia ir Lietuvos atgimimo sąjūdžiai, ar jie vadintųsi vienokiu ar kitokiu vardu.

Kaip veikta ir kaip reikia veikti besikeičiančiose sąlygose, yra verta atskiro straipsnio tema.

Istorinis vasario mėnuo Lietuvoje!

Švęskite didžiąsias atgimstančios tautos šventes kartu su Lietuva,
įsigydami sekančias vaizdajuostes:

1. Vilniaus arkikatedros įrengimo darbai; arkikatedros pašventinimo apeigos bei pamaldos 1989 m. vasario 5 d.
2. Vasario 16-tosios iškilmės Kaune ir Vilniuje – žuvusių karių pagerbimas Šančių kapinėse, Laisvės statulos atidengimas, pamaldos, Sąjūdžio seimo sesija, memorialinės lentelės atidengtimas ir kt.
3. Neužmirštamas Tautinis vakaras Gedimino aikštėje – Lietuva žodžiu ir daina pirmą kartą po 40 metų švenčia nepriklausomybės sukaktį ir pasisako dėl ateities; Vilniaus jaunimo dramos teatro lėlių grupės spektaklis (ištrauką rodė CBC programą "Baltic Spring")

Kiekviena vaizdajuostė nemažiau pusantros valandos ilgumo. Kaina – $35 viena vaizdajuostė ar $100 už tris. Užsakymai priimami tik iš anksto susimokėjus.

Už vaizdajuostes pridedu $_____

Čekius prašome rašyti Kanados Lietuvių Bendruomenės vardu. Šią atkarpą kartu su pinigais prašome siųsti: 1011 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8

Vardas, pavardė _____

_____ tel. _____

Adresas _____

Miestas _____ pašto kodas_____

LIETUVA LAUKIA LAISVĖS
REMK IR AUKOK TAUTOS FONDUI!

Jūsų auka TAUTOS FONDUI garsina Lietuvos laisvės bylą laisvajame pasaulyje. Šešiomis kalbomis ELTOS ir radijo žinios nesulaikomai skleidžia informacijas įvairiuose kraštuose apie Lietuvos laisvės kovą ir ją skatina.

REMKIME TAUTOS FONDĄ

aukomis, darbais, palikimais. Kiekvienas paaukotas centas artina Lietuvai laisvės aušrą.

Aukas arba palikimus siųskime Tautos fondui:

TAUTOS FONDO ATSTOVYBĖ KANADOJE,
18 NORWICH RD., STONEY CREEK, ONT. L8E 1Z6.

Marlin Travel

Per Trafalgar Tours ir Marlin Travel
geriausios kelionių sąlygos Europon

4 dienų ekskursija Anglijon nuo **$340**
15 dienų ekskursija po Europą nuo **$1375**
Kelionė lėktuvu į Maskvą ..... **$959-$1,139,**
su apsistojimu Romoje ..... **$1,419-$1,439**

2959 Bloor St. W. prie Royal York. Tel. (416) 231-1061 arba skambinti Raimundui VALADKAI vakarais (416) 279-4235, kuris atliks visus patarnavimus kelionei.

OVER 200 MARLIN TRAVEL OFFICES ACROSS CANADA TO SERVE YOU.

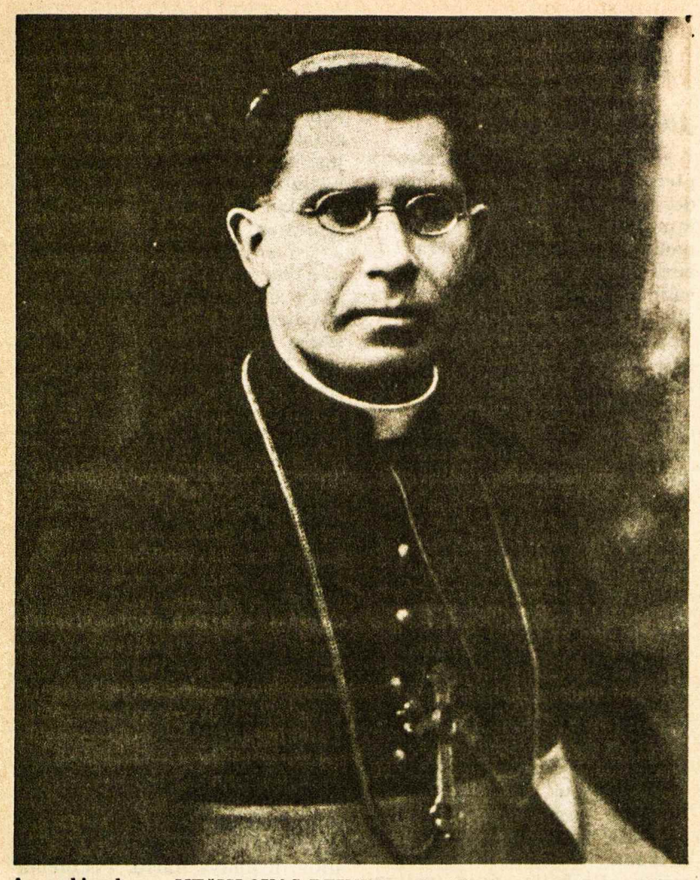

A.a. arkivyskupas MEČISLOVAS REINYS, nukankintas Vladimiro kalėjime

Arkivyskupas Reinys išteisintas

Aukščiausias sovietinis okupuotos Lietuvos teismas, peržiūrėjęs bylą, ją nutraukė ir 1947 metais nuteistą reabilitavo. Čia spausdinamas reabilitacijos dokumentas

Pranešėjas J. Burneikis
Baudž. byla nr. 8k-12/1989 m.

NUTARTIS

Vilnius,
1989 m. vasario 20 d.

Lietuvos TSR aukščiausiojo teismo teisminė baudžiamųjų bylų kolegija, susidedanti iš pirmininkaujančiojo J. Burneikio, narių L. Žilienės ir St. Čatrausko, dalyvaujant prokurorui A. Kirijenkai, viešame teisiamajame posėdyje priežiūros tvarka išnagrinėjo baudžiamąją bylą pagal Lietuvos TSR prokuroro priežiūrinį protestą dėl ypatingojo pasitarimo prie TSRS valstybės saugumo ministro 1947 m. lapkričio 15 d. nutarimo, kuriuo:

Reinys Mečislovas, Jeronimo, gim. 1884 m. Utenos apskr. (Zarasų raj.) Madagaskaro km., turintis aukštąjį teologinį išsilavinimą, iki suėmimo gyv. Vilniaus m. Pilies gt. Nr. 8-1 pagal RTFSR 1926 m. BK 17 str. ir 58-1a str., 58-10 str. 2 d. ir 58-11 str. įkalintas aštuoneriems metams už tai, kad priklausė (iki 1926 m.) Lietuvos Respublikoje veikiančiai krikščionių demokratų partijai ir jos vadovaujančiam centriniam organui. Vedė aktyvią kovą prieš TSRS – rašė ir skelbė antitarybinius melagingus straipsnius. Didžiojo Tėvynės karo metais antitarybiniais straipsniais ir pamokslais kvietė Lietuvos gyventojus kovai prieš TSRS. 1944 m. rugsėjo mėn. dalyvavo Lietuvos vyskupų pasitarime, kuriame svarstė Tarybų valdžiai priešiškus klausimus. 1945 m. gruodžio mėn. įtikinėjo vyskupą K. Borisevičių nebendrauti su valdžios organais.

Lietuvos TSR prokuroras, laikydamas, kad M. Reinio veikoje, už kurią jis buvo kalinamas, nėra nusikaltimo sudėčių, numatytų RTFSR 1926 m. BK 17 str. ir 58-1a str., 58-10 str. 2 d. ir 58-11 str., prašo panaikinti Ypatingojo pasitarimo nutarimą, o baudžiamąją bylą prieš M. Reinį nutraukti.

Teisminė baudžiamųjų bylų kolegija, išklausiusi teismo nario pranešimą ir prokurorą, prašiusį patenkinti paduotą protestą,

nustatė:

Sutinkamai su RTFSR 1926 m. BK 4 str. pagal Tarybų Sąjungos baudžiamuosius įstatymus atsakė užsieniečiai tik už nusikaltimus, padarytus jos teritorijoje.

RTFSR 1926 m. BK Lietuvos teritorijoje įsigaliojo nuo 1940 m. gruodžio 1 d. Todėl M. Reinys už veikas, padarytas kitos suverenios valstybės-Lietuvos Respublikos teritorijoje (iki 1940 m. rugpjūčio 3 d.) neatsakė pagal RTFSR baudžiamuosius įstatymus, jeigu jos ir būtų nusikalstamos. Tačiau M. Reinio veika – priklausymas suverenios valstybės – Lietuvos Respublikos Krikščionių demokratų partijai, jos vadovaujančiam centrui ir dalyvavimas jos veikloje yra nenusikalstama.

Bylos įrodymais nustatyta, kad M. Reinio veikla 1940-1947 metais buvo nukreipta ne prieš Tarybų valdžią, o į tai, kad apginti dvasininkijos ir tikinčiųjų teises, garantuotas Lietuvos TSR Konstitucijos. Todėl ir ši jo veika nebuvo nusikalstama. Dėl pasakyto prokuroro protestas tenkintinas.

Teisminė baudžiamųjų bylų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos TSR BPK 5 str. 2 p. ir 425 str. 2 p.,

nutarė:

Lietuvos TSR prokuroro priežiūrinį protestą patenkinti, ypatingojo pasitarimo prie TSRS valstybės saugumo ministro, 1947 m. lapkričio 15 d. nutarimą panaikinti. Baudžiamąją bylą prieš Reinį Mečislovą, Jeronimo nutraukti, nesant jo veikoje nusikaltimo sudėties.

Pirmininkaujantysis J. BURNEIKIS
Nariai L. ŽILIENĖ
ST. ČATRAUSKAS

RED. PASTABA. Šio dokumento kalba netaisyta. Jame oficialiai pripažįstama, kad arkiv. M. Reinys buvo suimtas be pagrindo net pagal sovietinius įstatymus. Jis buvo kalinamas sovietiniame Vladimiro kalėjime, kuriame ir mirė 1953 m. lapkričio 8 d. kaip taurus Lietuvos kankinys. Šiame dokumente klaidingai pažymėtas vyskupo Borisevičiaus inicialas K – jo vardas yra Vincentas.

Kaziuko mugė

K. BARONAS

Lenkijos jaunimo laikraštis "Jaunimo vėliava" kovo mėn. 27 d. išspausdino labai platų Motiejaus Tadejkos pranešimą iš Vilniaus "Kaziuk w džinsach — Kaziukas džinsuose".

Vilnietis prisimena jaunystės dienas, kai jau po Kristaus gimimo šventės į "skarbonkę" įmesdavo grašius, kad kovo mėn. 4 d. Kaziuko mugėje galėtų nusipirkti molinį gaidžiuką, gipsinį šuniuką, smurgainiškių riestainių, o ypač medauninę širdį, su įrašytais vardais ar net visu posmu. Moterys derėdavo kubilius, geldas, ąžuolinius šaukštus, vyrai ieškojo pavalkų, baltiniams džiovinti virvių arba geros "dziažkos" — diržo.

Tas vyko prieškariniais laikais Lukiškių aikštėje. Šiandieną čia stovi Lenino paminklas ir pati aikštė pavadinta Lenino vardu. Kaziuko mugę teko perkelti į Kalvarijos gvės turgavietę — dabar F. Dzieržinskio. (Kalvarijos gatve tūkstantinės tikinčiųjų minios ėjo į Vilniaus priemiesčio Kalvariją lankyti Kristaus kančios stočių. Kiekvienais metais tūkstančiai Vilniaus krašto lietuvių Sekminių dieną su Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos orkestru, Šv. Mikalojaus parapijos bažnytinėm vėliavom, giedodami lietuviškas giesmes, taip pat lankydavo Kalvariją. Tai buvo vieša, lietuviška demonstracija — K.B.).

Deja, šiandieninė Kaziuko mugė nėra ta pati, prieškarinė, nes ją aplanko ne tik "savi" — Pranas, Ksaveras nuo Švenčionių, Pabradės ar Maišagalos, ne tik Jonas, Algirdas, Stasys iš Alytaus, bet taip pat Sieroža iš Leningrado, Šaša iš Charkovo ar Ženka iš Sverdlovsko. Suvažiuoja pirkėjai ir pardavėjai iš įvairių respublikų. Prie staliukų girdimas trikalbis garsas: "Kiek kainuoja — skolko stoit, ile koštuje". Į klausimus atsako kiekvienas kaip mokėdamas — lietuviškai, lenkiškai, rusiškai.

Pamėgo mugę lietuviai, įneštdami į ją ne tik savo tautinį meną, bet taip pat dainas, palydimas gitarų.

Lenkai nesijaučia mugėje neprašytais svečiais. Jie aiškiai pastebimi, nes yra organizuoti. Štai vieną stalą užėmė Lietuvos lenkų kultūrinė ir visuomeninė draugija. Čia galima buvo gerėtis puikiom palmėm, skaniais medainiais, dažytom ir pieštom šventinėm atvirutėm. Prie lenkų stalo korespondentas sutiko "Červony Štandar" vyr. redaktorių Zbignievą Balcevičių — išgraibstomo laikraščio ne tik prie Neries ir Nemuno krantų, bet taip pat abiejose Bugo pusėse. (Bugo upė skiria Lenkiją ir Sov. Sąjungą — K.B.). Taip pat, pasirodo, kad Vilniaus repatriantai kovo mėn. 4 d. Kaziuko muges rengia Varmijoje bei kitose šiaurinės Lenkijos dalyse. Vilniaus krašto palmės yra pažįstamos ir Varšuvoje.

Vilniaus Kaziuko mugėje yra ne tik riestainiai, medainiai ar širdys ir kubilai, bet taip pat auksinės žuvelės, baltos žiurkės, egzotiniai vaisiai, siūlomi gruzinų, armėnų, uzbekų. Kas norėjo, galėjo nusipirkti turkiškus "džinsus" bei Tailando palaidinukes. Pardavėjai iš Turkijos ar Bangkoko? Ne. Tai Vyslos krantų vaizbūnai. (Jie atvyksta taip pat į Vakarų Berlyną — K.B.).

Šiandieninis Kaziukas jau nėra "sermėginis" kaip "anuomet", bet daugiau "džinsinis".

"Kur lietuviški koldūnai, kur bulvinės dešros" — klausia autorius, žiūrėdamas į gulinčius ant žarijų šašlikus.

Planuojama Kaziuko mugę perkelti iš Kalvarijų gatvės į Kirtimus ar net Naująją Vilnią. Mat Kalvarijos gatvės turgavietėje yra jau ankštoka.

Vilniaus lenkas toliau rašo, kad kovo mėn. 4 d. šv. Kazimiero karstas iš Šv. Petro ir Povilo šventovės buvo perkeltas į Vilniaus arkikatedrą, palydint kard. V. Sladkievič (skliaustuose lietuviška pavardė, K.B.) ir miniai žmonių. Grąžinta Šv. Kazimiero šventovė, tačiau iki kovo mėn. 4 d. nebuvo suskubta ją atnaujinti. Iš tremties į Vilniaus arkikatedrą grįžo vysk. Julian Stefanovič (vėl skliaustuose lietuviška pavardė). Grįžo Lietuvos trispalvė, V. Kudirkos tautinė giesmė, Vytis, Gedimino stulpai. Šie lietuviški simboliai palydi dabar demonstracijas bei religines iškilmes. Bus atstatyti Trys kryžiai.

"Nebūtų nieko stebėtino" — rašo toliau lenkas, "jeigu karingai nusistatę broliai lietuviai, susispietę apie Sąjūdį, nepersistengtų mieste ištrinti viską, kas yra lenkiška. Net ir Vilniaus Šv. Stanislovo Ščepanovskio arkikatedroje dar nelaikomos lenkiškos Mišios. O karališkoje koplyčioje sidabriniai ereliai su auksinėmis karūnomis ant šv. Kazimiero karsto primena, kad Lietuvos globėjas buvo Jono Albrechto ir Žygimanto brolis. Deja, daugumos lietuvių susispietusių apie Sąjūdį svarbesniu už ligotą, tačiau šventą Jogailos vaikaitį, šiandieną laiko Kęstučio sūnų Jogailos pusbrolį — Vytautą Didįjį.

Šis valdovas Nemuno krašte yra laikomas tikru Žalgirio mūšio nugalėtoju, labiausiai sukeldamas tautines ambicijas. Nėra esą ko stebėtis, kad Kalvarijos turgavietėje, arkikatedros aikštėje, kartu su Vytauto Didžiojo atvaizdu, galima buvo nusipirkti Didžiosios Lietuvos kunigaikštystės XV š. žemėlapį — Lietuvos nuo jūros iki jūros, nuo Baltijos Palangos iki Krymo Jaltos.

"Taigi, ne tiek svarbu, iš kur lietuviai grįžta, bet kaip jie grįžta" — baigia lenkas savo korespondenciją.

* * *

Vokiečių spauda ir vėl plačiai rašo apie Lietuvą ir kitas dvi Baltijos valstybes. Paskutinės žinios buvo iš demonstracijų balandžio 18 d. Vilniuje, dalyvaujant 20,000 žmonių. "Die Welt" kovo mėn. 11 d. išspausdino pasikalbėjimą su kard. V. Sladkevičium. Tas pats laikraštis balandžio 10 d. praneša apie fiziko Vaišvilos dalyvavimą "žaliųjų" konferencijoje Paryžiuje (plačiai rašė "Mannheimer Morgen"), kur "lietuvis fizikas" pasakė, kad jis nėra komunistas — ir kodėl jis juo turėtų būti! Sekančią dieną K. G. Stroem ilgame straipsnyje sako, kad paskutinė imperija trupa, suminėdamas demonstracijas Baltijos kraštuose. Pastebimas pasipriešinimas rusifikacijai Ukrainoje.

Miuncheno "Sueddeutsche Zeitung" praneša, kad Vilniuje, Rygoje ir Maskvoje įsteigtos žydų B'nai-B'rith ložės. Bavarijos sostinės "Muenchener Merkur" praneša apie kard. V. Sladkevičiaus atvykimą į Romą. "Kieler Nachrichten" vasario 23 d. išspausdino pasikalbėjimą su atvykusiu iš Vilniaus germanistu Vytautu Kubilium apie Sąjūdį bei būtinumą Lietuvoje ekonominio ir politinio suvereniteto. Be abejonės, ir kiti dienraščiai rašo apie Lietuvą, tačiau sunku visus patikrinti.

• **Supažindinkite savo draugus su "TĖVIŠKĖS ŽIBURIAIS" – atsiųskite dar jų neskaitančių adresus. Jie gaus keletą numerių nemokamai.**

Dail. K. JUODIKAIČIO pieštas šv. Kazimiero paveikslas, kurio mažasis formatas buvo plačiai paskleistas Lietuvoje Šventojo relikvijų grąžinimo Vilniaus katedron proga. Atspausdinta 20.000 egzempliorių

Mažosios Lietuvos Fondas

renka, leidžia ir skleidžia apie Mažąją Lietuvą informaciją, jos istoriją, kalbą, etnografiją, praeitį ir ateitį, parodydamas pasauliui, kad Mažoji Lietuva (dabar Kaliningrad oblast) nuo amžių baltiškas-lietuviškas kraštas.

Tam pritardama(s), siunčiu auką $ .....

Foundation of Lithuanian Minor, c/o Ieva Adomavičienė, 18 Gracemount Cr., Scarborough, Ont. M1G 1K3.

Vardas, pavardė_____

Adresas_____

_____

"Šiukšlėmis užversti mano senolių kapai..."

EDITA NAZARAITĖ

Tokiomis eilutėmis galėčiau pradėti rašyti nostalgišką eilėraštį apie savo senelius, kurie, pergyvenę du pasaulinius karus ir stalinistinį genocidą, atgulė švenčiausioje žemėje, tėvynėje Lietuvoje, po kukliu antkapio akmeniu, aplink kurį žiemą vasarą žydi amžinos "pikto gėlės" — šiukšlės, nuolatos verčiamos į šalia esančią atliekų krūvą. Pradžia poetiška, bet pabaiga ... Ir nostalgiškas eilėraštis nebepasirašo. Telieka egoistiškai pasidžiaugti, kad mano kapas lietuviškose Kanados kapinėse netaps šiukšlių prieglobsčiu. Jeigu, žinoma, iki to laiko visas žemės rutulys nepavirs planeta — kapais.

Tačiau laikas lyrinius nukrypimus palikti ramybėje, o imtis sausų publicistinių faktų. Ne kartą pastebėjau okupuotos Lietuvos spaudoje straipsnius, kuriuose aprašomas barbariškas elgesys kapinėse. Ne sykį buvo išniekinti žydų kapai, lietuvių kapinėse taip pat gadinami paminkliniai akmenys, nuo kapų nuolatos vagiamos gėlės, žvakės.

Mano vaikystės ir paauglystės vasaros prabėgo senelių sode, kurį nuo šalia esančių kapinių ribojo tik skysta tvora. Daug kartų pati mačiau žmones, kurie, susėdę ant antkapių, gėrė degtinę, užkandžiavo, čia pat tuštinosi ...

Su siaubu stebėjau šį savo tautiečių moralinį nuosmukį, stebėjausi, kurgi yra ta žmogiškojo išsigimimo riba? Jos nematyti. Blogis ir gėris — abu begaliniai ...

Prieš dvejus metus laikraštyje "Panevėžio tiesa" (nr. 228, lapkričio 19 d.) išspausdintas kolektyvinis panevėžiečių laiškas, kuriame žmonės skundėsi: "Einant minėtų kapinių centriniu taku (Ramygalos gatvėje — aut.) nemalonų įspūdį palieka matomoje vietoje sustatyti atliekų konteineriai, šalia jų nuolatos guli krūvos vėjo žarstomų šiukšlių. Nedera pamiršti nuoskaudos, kurią patiria šalia esančių kapų lankytojai. Pvz. Veretinskų, Kasperavičienės, Taletų ir kitų šeimų kapų teritorijos apteršiamos įvairiausiomis atliekomis, netoli stovi vandens čiaupas, iš jo nutekėjęs vanduo susimaišo su šiukšlėmis, todėl sklinda nemalonus kvapas. Kraunant konteinerius, dažnai kliudomos kapų tvorelės, o Taletų kapo jos ne kartą buvo sudaužytos". Toliau laiške rašoma, kur žmonės kreipėsi, kad padėtį taisytų, tačiau jiems niekur nesiteikė net atsakyti.

Ir štai po šio laiško tame pat laikraštyje pasirodo trumpas atsakymas. Komunalinio ūkio valdybos viršininkas A. Bartusevičius kaip kirviu nukerta: "Konteinerius iškelti iš jiems skirto ploto — netikslinga." Pažada išdėstyti naujus kapinių pakraštyje, o esančių centre — neliesti. Jau pati "centro" sąvoka sovietiniame mentalitete pavirtusi į kažkokį puslaukinių šamanizmą — "centro" neliesti, nors ten ir šiukšlės tebūtų.

Praėjo dveji metai. Niekas nepasikeitė. Guli po žemelėm lietuviai savo Lietuvėlėje, net po mirties — šiukšlyne. Nes kai kuriems lietuviams dingojasi, kad atliekų konteineris yra svarbesnis už žmonių prašymus, už pagarbą mirusiems, už elementariausią padorumą. Toks yra tipiškas biurokrato galvojimas ir elgesys. Tokia yra mankurtiškoji "homo sovieticus" moralė. Įkyriai lenda mintis, kad biurokrato sąvoką pats laikas paversti amoralumo matavimo vienetu: vienas biurokratas — blogas poelgis, trys biurokratai — nusikaltimas, tūkstantis biurokratų — centrinė ministerija, milijonas biurokratų — dalis vienos partijos ir t.t. Iki pačių "skambiausiųjų stygų", aišku, diplomatiškai jų nepertempiant.

Tad štai kaip atsitinka: prasideda istorija nostalgišku eilėraščiu, o baigiasi satyrine parodija. Ir kaip mes, lietuvaičiai, vieni kitiems mėgstame pasiguosti: "Nei juoktis čia, nei verkt."

• **Ar jau parėmei Kanados lietuvių kultūros muziejų?**

Atkuriamas universitetas Kaune

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETO KAUNE ATKŪRIMO AKTAS

Mes, lietuvių mokslininkai, tiek gyvenantys savo tėvų žemėje, tiek už Tėvynės ribų, 1989 m. balandžio 26 d. susirinkę Kaune į mokslinę konferenciją "Tautinė aukštosios mokyklos koncepcija ir Kauno universitetas", aptarėme Lietuvos mokyklos ateitį.

Lankydami didžiausia malone ir savo gyvenimo tikslu galimybę tarnauti Lietuvai ir jos žmonėms, nesvarbu, kuriame krašte gyventume ir kokia kalba kalbėtume, esame pasiryžę šiuo lemtingu tautos istorijai metu vieningai stoti naujos Lietuvos tarnybon.

Todėl, aptarę konferencijoje išsakytas mintis ir pasiūlymus bei jausdami viso pasaulio lietuvių lūkesčius, šiuo aktu skelbiame atkuriantys Kauno Vytauto Didžiojo universitetą, kaip nepriklausomą ir politiškai neužsiangažavusią aukštąją mokyklą.

Žengdami pirmą žingsnį įkūnijant šią valią gyvenime, skelbiame įkuriantys Kaune Pasaulio lietuvių kultūros, mokslo ir švietimo centrą, kaip vieną iš Kauno Vytauto Didžiojo universiteto mokslinių studijų institutų.

Šiuo aktu kartu reiškiame savo valią ir viltį, kad Pasaulio lietuvių kultūros, mokslo ir švietimo centras ir Vytauto Didžiojo universitetas bus tiltas, jungiantis tautos išeiviją su broliais ir sesėmis Tėvynėje.

Kviečiame visus Lietuvos žmones talkinti šiame darbe.

MOKSLINĖS KONFERENCIJOS "TAUTINĖ AUKŠTOSIOS MOKYKLOS KONCEPCIJA IR KAUNO UNIVERSITETAS" DALYVIAI

RED. PASTABA. Šis projektas buvo priimtas vienbalsiai, pakeitus kai kuriuos išsireiškimus, nepažymėtus gautame nuoraše.

'SAMOGITIA'
Knygų rišykla "SAMOGITIA"
meniškai įriša knygas bei žurnalus
A. Plenys
3333 Grassfire Cres., Mississauga, Ont. L4Y 3J8 Tel. (416)625-2412

PLJS sąskrydis

KAS? **KUR?** **KADA?** **KODĖL?**

Vasario 16-sios gimnazijoje, V. Vokietijoje
1989 metų liepos 7-10 d.d.

Susipažinti, pasidalinti mintimis ir praktiškai sudaryti bendravimo galimybes su Lietuvos jaunimu

KAS DALYVAUS IR ATSTOVAUS?

Iš Lietuvos:
Sąjūdis
Ateitininkų federacija
Skautai
Vilniaus moksleiviai
Lietuvos studentai
"Lituanikos" atstovas

Iš kitur:
PLJ sąjungos kraštų pirmininkai,
išeivijos organizacijų atstovai,
įvairūs žinovai.
Ar jūsų jaunimo organizacija, apylinkė bus atstovauta?

Dėl informacijos kreipkitės:
PLJS, 1011 College Street, Toronto, Ont. M6H 1A8 Canada
Tel. (416) 588-8141
Mirga Šaltmiraitė
tel. (416) 762-0667,
Rita Rudaitytė
tel. (613) 231-7638.

Registracijos terminas – š. m. gegužės 31 d.

LIETUVA ATGIMSTA. Lietuviškas jaunimas visame pasaulyje yra paveiktas ir atidžiai seka dabartinius įvykius savo protėvių žemėje. Kaip galime mes išeivijoje efektingiausiu būdu paremti mūsų tautiečių pastangas?

ŠIĄ VASARĄ Vasario 16 gimnazijoje įvyks sąskrydis, kuriame jaunimas iš viso pasaulio kampų galės pasidalinti mintimis su žmonėmis, kurie vadovauja bei aktyviai dalyvauja tautiniame judėjime.

ISTORINIS MOMENTAS! Pasinaudokite juo. Kartu mes būsime didesne jėga. Mes esame vienos tautos vaikai.

Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga

Atsišaukimas į Kanados jaunimą

KLJS pradėjo susirašinėjimą su jaunimo organizacijomis Lietuvoje. Jau esame gavę per 200 laiškų. Jaunimas Lietuvoje labai pageidauja palaikyti ryšius su Kanados jaunimu.

Parašykime laišką nors vienam jaunuoliui. Rašantieji Lietuvoje yra 13-35 metų amžiaus. Laiškus galima rašyti ir anglų kalba. Adresai gaunami pas ***Loretą Stanulytę,*** **tel. 231-4937** arba parašyti savo adresą ir pasiųsti ***Kanados lietuvių jaunimo sąjungai,*** **1573 Bloor St. W., Toronto, Ontario M6P 1A6.**

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

NAUJA "TĖVYNĖS ŠVIESA"

Lietuvos pedagogams skirtas laikraštis "Tarybinis mokytojas", prisitaikant prie tautinės mokyklos kūrimo, dabar pavadintas "Tėvynės šviesa". Pasak redakcijos pranešimo, naujas pavadinimas geriau atspindi laikraščio paskirtį ir tikslą kuo dosniau žerti šviesos spindulius tėvynei Lietuvai. Redakcija kviečia pedagogus, tėvus ir visuomenę skaityti naują "Tėvynės šviesą", būti aktyviais jos talkininkais. Daug vietos bus skiriama valstybinės lietuvių kalbos įgyvendinimo aktualijoms, vaikų auklėjimui šeimoje bei kitoms svarbioms mokymo ir auklėjimo problemoms.

AVIATORIŲ SĄJUNGA

Lietuvos aviatorių sąjungą įsteigė ir Lietuvos aeroklubo veiklą atgaivino Kaunan suvažiavę aviatoriai sportininkai, sparnuotos technikos kūrėjai, aviacijos istorikai, didžiųjų keleivinių lėktuvų pilotai. Grupė jaunosios kartos atstovų padėjo gėlių vainiką prie Laisvės paminklo Kauno istorijos muziejaus sodelyje. Įvadiniu žodžiu suvažiavimą pradėjo architektas Vytautas Žemkalnis, priklausęs 1927 m. gegužės 1 d. įsteigto Lietuvos aeroklubo iniciatorių gretoms, vėliau paskelbtas garbės nariu. Buvo prisiminta, kad Lietuvos aeroklubas dalyvavo Tarptautinės aeronautikos federacijos veikloje, keitėsi sportininkų išvykomis su užsieniu, leido spaudą ir knygas, rūpinosi muziejais, Dariaus ir Girėno atminimo įamžinimu. Šiemet sukaks 50 metų nuo to laiko, kai 1939 m. rugpjūčio 14-20 d.d. Lietuvos aeroklubas Kaune surengė pirmąsias Baltijos šalių orinio sporto varžybas, kuriose dalyvavo Suomijos, Estijos, Latvijos ir Lietuvos aviatoriai. Suvažiavimo dalyviai priėmė Lietuvos aviatorių sąjungos ir Lietuvos aeroklubo įstatus. Sąjungos pirmininku išrinktas ministerių tarybos pirmininko I pavaduotojas Juozas Šėrys, Lietuvos aeroklubo tarybos pirmininku — aviacijos sporto veteranas Antanas Karpavičius, ilgametis pokarinės Lietuvos aviacijos sporto federacijos prezidiumo pirmininkas.

PRAEITIES PROVERŽIAI

Suvažiavime prisiminimų bangomis atgijo nepriklausomybės metais veikusio Lietuvos aeroklubo praeitis. Tarp istorinių dokumentų yra išlikęs ir Stepono Dariaus ranka rašytas prašymas: "Kauno miesto ir apskrities Viršininkui. Lietuvos Aero Klubo steigėjai. Kaunas, Aviacijos štabas. Prašymas. Šiuomi prašome Tamstą įregistruoti naujai steigiamą Lietuvos Aero Klubą. Priedas: Aero Klubo įstatai. 1927 balandžio 30. Vyr. ltn. Darius". Po savaitės jis išvyko į JAV. Sunki buvo Lietuvos aeroklubo pradžia. Jo pirmininku buvo išrinktas prof. Zigmas Žemaitis. 1929 m. sausio mėnesį teorijos kursus pradėjo lankyti pirmoji aeroklubo lakūnų grupė. Iš jų skraidymo pratyboms buvo atrinkti keturi kursantai — V. Civinskas, J. Narbutas, T. Zauka ir L. Perednius, nors aeroklubas dar neturėjo lėktuvo. Tik rugpjūčio pabaigoje karo aviacija aeroklubui atidavė I D. karo seną lėktuvą "Albatros B-II". Iškilmingos pirmosios lakūnų laidos išleistuvės įvyko 1930 m. birželio 28 d. Netrukus buvo gautas Antano Gustaičio konstrukcijos lėktuvas "ANBO-II". Vėliau Anglijoje buvo nupirkti De Havilando firmos mokomieji "Gipsy Moth" ir "Tiger Moth" lėktuvai. Konstruktorius Bronius Oškinis su Kauno aukštesniosios technikos moksleiviais pagamino pirmąjį "T-1" sklandytuvą. 1932 m. rugpjūčio 15 d. prie Pažaislio buvo atidaryta pirmoji sklandymo mokykla. Lietuvoje, kitą vasarą persikėlusi Nidon. Ten skraidyti išmoko didelis būrys sklandytojų. Nidoje palankias sąlygas sklandymui sudarė virš kopų pučiantis vėjas. Ten sklandė Bronius Oškinis, Jonas ir Vytautas Dovydaičiai, Balys Karvelis, Viktoras Ašmenskas bei kiti sportinės aviacijos žymūnai. Alfredas Gysas išsikovojo III vietą pasaulyje, be nusileidimo išsklandęs 26 valandas ir tris minutes.

KARO LAKŪNŲ KAPAI

Žuvusiųjų Lietuvos karo lakūnų kapai su vienodais antkapiais ir dviejų propelerių kryžiais buvo graži senųjų Kauno kapinių dalis Vytauto prospekte. Deja, šios kapinės buvo panaikintos, palaikai perkelti į Petrašiūnus. Lakūnų kapai apie 1959 m. buvo išblaškyti po Senavos, Panemunės ir Eigulių kapines. Lietuvos aviacijos istorikų tarybos pirm. Jonas Balčiūnas ir prie tarybos 1988 m. gruodžio 17 d. įsteigtos paminklų tvarkymo grupės narys Jonas Voronavičius primena "Komjaunimo tiesos" skaitytojams, kad š. m. sausio pabaigoje buvo paminėtas Lietuvos karo aviacijos septyniasdešimtmetis. Minėjime įspūdingai skambėjo išlikusių gyvų lakūnų žodžiai, nors dauguma patyrė skaudų Lietuvos karininkijos likimą. Tada ir buvo prisiminti Senavos, Panemunės, Eigulių kapinėse priglausti žuvusių lakūnų kapai. J. Balčiūnas ir J. Voronavičius pasakoja: "Manytume, kad kai kurių lakūnų palaikus giminės išvežė kitur. Perkeltus paminklus paveikė laikas. Trisdešimt užmaršties metų buvo ir paminklų irimo trisdešimtmetis, todėl kyla klausimas, kokia jų būklė šiandien. Antai iš aštuonių paminklų Senavos kapinėse penkių būklė labai bloga. Penki kapai bevardžiai. Iš dešimties paminklų Panemunės kapinėse keturių būklė taip pat labai bloga . . ." Pavienių entuziastų dėka buvo nustatyta, kad nepriklausomos Lietuvos laikais lėktuvų nelaimėse žuvo apie 40 lakūnų. Stengiamasi išaiškinti, kiek tokių lakūnų prieš II D. karą buvo palaidota Kauno kapinėse ir kiek kitur. Paminklų tvarkymo grupė nori surasti išmėtytus kapus, išaiškinti nepaženklintuosius, rūpintis jų priežiūra.

V. Kst.

GABIJA JUOZAPAVIČIŪTĖ-PETRAUSKIENĖ, PLB valdybos vicepirmininkė, padariusi pranešimą Otavos lietuviams 1989.IV.28 apie Vasario 16 iškilmes Lietuvoje. Kairėje – LADAS GIRIŪNAS, dešinėje – VYTAUTAS RADŽIUS

Nuotr. J. V. Danio

Hamilton, Ontario

"PAVASARIO GARSŲ" šventę ir šiemet mūsų pensininkai suruošė įdomią ir turiningą. Kaip su kitais savo renginiais, taip ir čia, senjorai, išeidami su savo veikla į visuomenę, parodė, kad jie nėra susiorganizavę vien tik tokių su tokiais socialiniam bendravimui, bet taip pat dirbti ir kultūrinį darbą, įtraukiant į tai ir kitus. Ši buvo jau trečioji tokia šventė. Jai pradžią davė Ald. Matulicz, įsijungus į pensininkų veiklą. 1989 metai pensininkų klubui taip pat yra ir sukaktuviniai. 1974 m. lapkr. 11 d. Hamiltone įsisteigęs pensininkų klubas šiemet švenčia savo veiklos 15 m. sukaktį. Ta proga turi pasirodyti ir Pr. Enskaičio redaguojamas klubo metraštis.

Šventė įvyko gegužės pirmąjį subatvakarį Jaunimo centro salėje, kuri vos galėjo sutalpinti visus norinčius ten patekti. Viskas prasidėjo su menine programa, kurią atliko pensininkų choras, vad. Ald. Matulicz, aktorė E. Kudabienė, solistės Ald. Laugalienė ir Br. Parėštienė, akordionistas V. Remesatas ir programos pranešėja L. Stungevičienė. Šį sykį programoje jau nebeturėjome K. Bungardos. A.a. Kazimieras daugel metų mus čia džiugindavo savo vaidyba, humoru ir deklamacijomis. Koncertinėj dalyj solistės dainavo kartu su choru, dainavo solo, duetus ir, pasikvietusios vieną vyriškį A. Mikalauską, padainavo ir trio. Visi solistai buvo geri, bet visų dėmesys tą vakarą buvo chorui, per dvidešimt dainuojančių vyrų ir moterų vienetui, kuris po ilgų žiemos repeticijų su savo išmoktom dainom tą vakarą išėjo į viešumą. Šitam koncertui jie buvo paruošę gražių ir skambių dainų, daugiausiai iš Alf. Mikulskio harmonizuotų liaudies dainų. Turėjo taip pat keletą ir naujų, negirdėtų. Choras skambėjo pasigėrėtinai gerai, niuansuotai, su geru harmoniniu skambesiu. Visi tie dainininkai daugiausia anksčiau buvę kokių nors didelių mūsų chorų choristai. Jie, atrodo, dabar nesikrato senjoro vardo ir gyvenimą mato tokį, koks jis ištikrųjų yra. Visus dar gardžiai prajuokino E. Kudabienės su Ald. Matulicz suvaidinta K. Binkio vieno veiksmo komedija "Atsarga daro gėdą".

Po koncerto prasidėjo vaišės. Užsidegė ant baltai patiestų ir gėlėm papuoštų stalų žvakės, ir visi pradėjo sotintis Dievo dovanomis, kurios buvo skaniai paruoštos Anelės Mačiulaitienės ir jos padėjėjų – F. Venckevičienės, E. Bilevičienės, E. Bersėnienės, F. Šerienės ir kt. Šį sykį niekam su lėkštėmis eilėje nereikėjo stovėti. Visos gėrybės buvo atneštos svečiams ant stalų. Buvo padėtos buteliai vyno, balto, sauso, jei ir skystį galima pavadinti sausu. Pasiskonėjimui buvo daugybė visokių pyragų. Juos prikepė ir sunešė gerosios pensininkų moterys. Savo laimės išmėginimui buvo ir trys laimės staliukai. Platinamus bilietus visi noriai pirko, ar tai užsikrėtę lošiko azartu, ar norėdami kaip nors atsilyginti pensininkams. Ta proga buvo pagerbti ir Mikalina su Stasiu Aleksos, švenčiantys savo vedybų 40 m. sukaktį. Programą užbaigiant dar tarė žodį ir KLB Hamiltono apyl. pirm. A. Krivinskaitė.

Hamiltono pensininkai turi savo gyvą ir kūrybingą organizacinį vienetą. Be šios "Pavasario garsų" šventės per metus jie dar surengia hamiltoniečiams pošventinę Kalėdų – Naujųjų metų vakarą, o po Velykų pirmąjį ketvirtadienį margučių konkurso vakarą, laimėtojus apdovanodami lietuviškomis knygomis. Organizuoja jie ir įvairias ekskursijas bei išvykas, nuveždami ir kitus į Kanados lietuvių dienas, kasmetinius ledo karnavalus, kapinių lankymo dienas, taip pat vežė ir į "Ratilio" koncertą Anapilyje. Ne kas kitas, o pensininkai buvo pasikvietę į Hamiltoną koncertui Kanadoje viešinčius Kauno solistus Ald. Mikšytę su A. Kunčium. Dar visi su malonumu prisimename energingo L. Klevo suorganizuotą pensininkų ekskursiją į Pasaulinę parodą Vankuveryje.

Klubas dabar priskaito ligi 150 savo narių, kurie moka $5 metinį nario mokestį. Dabartinę klubo valdybą su pirm. K. Mikšiu sudaro 11 žmonių, kurie yra, žinoma, ir patys veikliausi. Su šių metų "Pavasario garsų" švente mūsų pensininkai tikrai gerai pasirodė. Bet tegu visi pagyrimai nepaskatina tų gerų ir dorų žmonių pasikelti į puikybę.

K. Mileris

Calgary, Alberta

KALGARIO LIETUVIŲ DRAUGIJA atšventė 36 metus nuo savo įstatų įregistravimo Albertos provincijoje. Narių vakarienė įvyko "Franzls" restorane. Nario mokestis metams $5. Draugijai vadovauja: pirm. M. Vanagaitienė, E. Kern, I. Hodges, I. Yauga. Draugijos organizacinė veikla ribojasi socialiniais vietos lietuvių reikalais. Iš praėjusių metų veiklos prisiminti nas dalyvavimas XV žiemos olimpiados atidarymo iškilmėse. Surengtas susitikimas su aukso medalio laimėtoja Vida Venciene pas J. O. Kilotaičius. Televizijos transliacija buvo matoma Lietuvoje. **K.**

Sault Ste. Marie, Ontario

A.a. ANTANINA RUPEIKAITĖ-KAZAKAUSKIENĖ mirė 1989 m. balandžio 30 d., sulaukusi apie šimtą metų amžiaus. Liko liūdinti duktė Vladislava su vyru Alfonsu Trakinsku, vaikaičiai: Algirdas Trakinskas su šeima Londone, Ont., Audronė Mccoy su šeima St. Thomas, Ont.. bei giminės Lietuvoje. Vėlionė buvo pašarvota "O' Sullivan Donnelly" laidotuvių namuose ir palaidota gegužės 3 d. po gedulingų Mišių iš "Blessed Sacrament" šventovės Sault Ste. Marie Holy Sepulchre katalikų kapinėse šalia vyro a.a. Jono Kazakausko, mirusio 1975 metais.

Vėlionė buvo gimusi 1889 metais birželio 13 d. Lietuvoje ir ištekėjusi už Jono Kazakausko, ūkininkavo Ročiškės vienkiemyje, Betygalos valsčiuje. 1944 metais, antrą kartą sugrįžus rusams okupantams, išbėgo į Vokietiją. Čia gyveno Whenen stovykloje prie Oldenburgo. 1949 metais atvyko į Kanadą ir apsigyvenę Sault Ste. Marie mieste; dirbo įvairius darbus ir buvo gražiai įsikūrę.

Vėlionė buvo seniausia moteris mūsų kolonijoje ir mes jau ruošėmės minėti jos šimtmetinę sukaktį, bet susirgus gripu, ištiko netikėta mirtis. Jos sveikata buvo gera, kaip ji pati sakydavo: "Su Dievo padėjimu."

Tebūna vėlionei lengva svetingos Kanados žemė. Giminėms ir artimiesiems nuoširdi lietuviška užuojauta. **V.V.**

Ottawa, Ontario

PLB VICEPIRM. GABIJOS PETRAUSKIENĖS PRANEŠIMAS. Gabija Juozapavičiūtė-Petrauskienė, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės vicepirmininkė, lankėsi Otavoje 1989.IV.28 ir LB nariams padarė pranešimą apie savo kelionę į Lietuvą. Tenai jį Sąjūdžio kvietimu atstovavo Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybai Vasario 16 šventės iškilmėse Kaune ir Vilniuje Sąjūdžio seimo posėdyje perdavė PLB sveikinimus, atsakinėjo į klausimus spaudos konferencijoje ir kalbėjo per Vilniaus radiją.

Sklandžioje, planingoje ir vaizdingoje kalboje aptarė ne tik iškiliuosius šventės momentus ir pasimatymus su Lietuvos atgimimo vadovais, bet minėjo daug paprastų eilinių ir ne eilinių gyvenimiškų dalykų, keliaujant per biurokratines pertvaras, sutiktų asmenų entuziastiškas ir susilaikančias nuotaikas.

Taip pat rodė savo pačios filmuotus vaizdus, kurie paryškino pasakojimus. Šalia iškiliųjų, jaudinančių scenų prie Laisvės paminklo atšventinimo Kaune, Vasario 16 akto paminklinės lentos įtvirtinimo Vilniuje buvo matyti Kaune dabartinė Laisvės alėja ir kitos gatvės su nepriklausomybės laikais pastatytais pastatais, eilinių žmonių nusiteikimas ir reakcijos. Panašiai ir Vilniuje. Įdomu buvo matyti ir išgirsti kardinolą V. Sladkevičių atsakant į klausimą: "Kokia veikla padėti Lietuvai dabar būtų svarbiausia?" Paprastas atrodo klausimas, bet šiandieninėse suraizgytose, neužtikrintose sąlygose atsakymas yra sunkus. "Neturime svarstyklių pasverti, kas svarbiausia", taikliai atsakė kardinolas, "padėkime, kaip kas galime". Otavos lietuviai su dideliu įdomumu išklausė pranešimą.

UŽSIENIŲ REIKALŲ MINISTERIJOJE. Gabija Petrauskienė, PLB v. pirm., lydima Ritos Rudaitytės, PLJS vicepirm., ir Juozo Danio iš Otavos pasimatė su Sov. Sąjungos ir Rytų Europos kraštų departamento gen. direktoriumi Alan P. McLane ir jo referentu Peter A. Bakewell. Po G. Petrauskienės trumpos santraukinės įžangos pareigūnai pateikė daug klausimų juos dominančiose srityse. Prieš porą savaičių pas juos lankėsi Latvių liaudies fronto (tolygu Sąjūdžiui) pirmininkas Dainis Ivans, ir jie kalbėjosi panašiomis temomis. Pareigūnai domėjosi naujai besikuriančiomis organizacijomis, politinėmis partijomis, jų programomis; kiek Sąjūdis yra vienalytis, ar išliks tokiu, tautybių (mažumų) santykiai, katalikų Bendrijos vaidmuo dabartinėse sąlygose, jos santykiai su Sąjūdžiu ir kitoms organizacijomis. Pastebėjo, kad yra palengvėjimų keliauti iš Lietuvos bei Kanados. Kanada daug metų deda pastangas pagerinti žmonių ryšius, žmogaus teises, todėl ši pažanga juos džiugina. Šiaip pastebėjo, kad vykstant nuolatiniams pasikeitimams, padėtis dar nėra aiški, nenusistovėjusi, todėl yra sunkiau orientuotis kiek ir kur daroma pažanga.

J. V. Danys

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Antano Smetonos, Lietuvos pirmojo ir paskutiniojo prezidento, 45 metų tragiškos mirties minėjimą Tautiniuose lietuvių namuose Čikagoje balandžio 9 d. surengė dr. Leono Kriaučeliūno vadovaujama Amerikos lietuvių tautinės sąjungos valdyba. Velionis žuvo 1944 m. sausio 9 d. per gaisrą savo sūnaus bute Klivlande. Susirinkusius minėjimo dalyvius pasveikino valdybos vicepirm. Petras Bučas, vadovavęs programai. Pirmiausia buvo pranešti Amerikos lietuvių tautinės sąjungos valdybos paskelbto rašinių jaunimui konkurso laureatai. Vertintojų komisija, kurią sudarė Vytautas Kasniūnas, Regina Kučienė, Vida Jonušienė, Rūta Sakienė ir Vytautas Gedgaudas, $250 premiją paskyrė Vidai Brazaitytei, dvi premijas po $100 — Ramai Bublytei ir Aldai Mikučiauskaitei, $50 premiją — Elenai Tijūnėlytei. Jos visos yra Čikagos K. Donelaičio mokyklos auklėtinės, išskyrus klivlandietę R. Bublytę. Laimėtojų vardu kalbėjo Vida Brazaitytė, vienintelė laureatė, atvykusi atsiimti premijos. Paskaitą apie velionį prez. A. Smetoną skaitė istorikas Vincas Trumpa. Aktorė Dalila Mackialienė, buvusi Los Angeles dramos sambūrio vadovė, programon įsijungė savo sukurta "Sakme", poema apie Lietuvos istoriją. Ragelio muzika ją palydėjo Balys Pakštas.

Metinis Jaunimo centro narių susirinkimas Čikagoje buvo sušauktas balandžio 2 d. Dalyvavo 66 nariai, turintys 528 balsus. Invokaciją sukalbėjo kun. J. Vaišnys, SJ, dalyvius pasveikinęs Tėvų jėzuitų vardu. Esą dabar dažnai klausiama, ar Jaunimo centras neplanuoja persikelti į Lemontą. Pasak kun. J. Vaišnio, SJ, ten yra Pasaulio lietuvių centras, o Jaunimo centrui pakanka Čikagos. Veiklos pranešimą padarė valdybos pirm. Salomėja Endrijonienė. Praėjusiais metais atlikta daug remonto darbų: sutvarkyti stogai, pagrindinis įėjimas, šildymo ir šaldymo sistemos. Jaunimo centro patalpomis naudojasi: Dariaus-Girėno pradinė mokykla, aukštesnioji lituanistinė mokykla, Pedagoginis lituanistikos institutas, Lituanistikos tyrimų ir studijų centras su biblioteka, archyvais ir muziejais. Jame taipgi repetuoja "Dainava", Čikagos lietuvių opera, šoka "Grandis". Rengiami įvairūs pobūviai, šeimyninės šventės, vestuvės, minėjimai, suvažiavimai. Moterų klubo pirm. Marija Saliklienė pranešė, kad pernai Jaunimo centrui paremti buvo įteikta beveik 6.000 dolerių.

Finansinę apyskaitą pateikė valdybos ižd. Gražina Micevičiūtė. Vienerių metų laikotarpyje turėta $107.600 pajamų ir $90.600 išlaidų. Tad turėta $17.000 pelno. Pridėjus ankstesnių metų likutį, susidarė didoka $40.000 suma, šiuo metu sumažėjusi iki $35.000. Valdybai visų dalyvių vardu padėkojo tarybos pirm. Vaclovas Momkus. Rinkimams į tarybą ir kontrolės komisiją vadovavo tarybos narys Stasys Džiugas. Pagal balsų daugumą Jaunimo centro tarybon išrinkti: Ramutė Kemežaitė, Kostas Dočkus, Gediminas Mickevičius ir Irena Smieliauskienė; kontrolės komisijon — Vytautas Zalatorius, Juozė Ivaškauskienė ir Jonas Levickas. Revizijos komisija palikta ta pati dar vieneriems metams, tik pasitraukiantis J. Šlajus pakeistas J. Levicku. Dabartinę valdybą sudaro: pirm. Salomėja Endrijonienė, vicepirm. Jonas Paronis, sekr. Aleksandra Likanderienė, ižd. Gražina Micevičiūtė, reikalų vedėjas Valdas Rupinskas, renginių vadovė Albina Ramanauskienė, atstovas spaudai Juozas Žygas.

Brazilija

A. a. Jonas Ernestas Petraitis, advokatas ir visuomenininkas, mirė š. m. vasario 25 d. kurortiniame Guarujos mieste, Sao Paulo valstijoje, pakirstas vėžio ligos. Palaidotas vasario 26 d. vietinėse Vila Julia kapinėse. Velionis gimė 1904 m. balandžio 26 d. Panevėžyje, vokiečių kilmės šeimoje. Jo tėvas Rudolfas Lichtenšteinas buvo liuteronų pastorius, o motina Marija — ilgametė Panevėžio berniukų gimnazijos vokiečių kalbos mokytoja. Velionis savo vokišką pavardę į Petraitį pakeitė II D. karo metais, apsisprendęs save laikyti lietuviu. 1930 m. jis baigė teisių fakultetą Kauno universitete ir vertėsi advokatūra. Vokiečių okupacijos metais daug padėjo Lietuvon pabėgusiems lenkų kariams ir civiliams, pasirūpindamas suklastotus dokumentus išvykti Vokietijon, o iš jos per Belgiją ar Prancūziją pasiekti lenkų gen. V. Anderso armiją Britanijoje. Egzilinė Lenkijos vyriausybė velionį už šias paslaugas apdovanojo padėkos ordinu 1983 m. gegužės 3 d., kai jis gyveno Rio de Žaneiro mieste, pokaryje įsikūręs Brazilijoje. Dirbo garsiojoje Britanijos sostinės Londono Lloydo draudos bendrovėje. Reiškėsi nedidelės Rio de Žaneiro lietuvių kolonijos veikloje, apie ją rašydavo Sao Paule leidžiamam savaitraštėliui "Mūsų Lietuva". Rio de Žaneire gyvenančiam poetui ir žurnalistui Petrui Babickui parūpino nuolatinę Amerikos lietuvių dukterų finansinę paramą. Yra išvertęs į portugalų kalbą dr. Marijos Gimbutienės veikalą "The Balts". Tačiau vertimas dėl techninių ir teisinių priežasčių nebuvo išleistas.

Australija

Didžiausią organizaciją narių skaičiumi Melburne turi pensininkai. Metiniame jų susirinkime kovo 14 d. dalyvavo aštuonios dešimtys narių. Problema tapo kelerius metus valdybai vadovavusio Juozo Petrašiūno sunkus susirgimas ir pasitraukimas iš pirmininko pareigų. Susirinkimą sušaukė ir trumpą pranešimą padarė vicepirm. P. Baltutis. Metinę apyskaitą pateikė ižd. V. Jablonskienė, kontrolės komisijos aktą — J. Šniras. Nelengva buvo surasti aštuonis kandidatus į naują valdybą. Išrinkti buvo penki — P. Baltutis, V. Jablonskienė, L. Petrusevičienė, A. Ramanauskas ir V. Sidabra. Pasiskirstę pareigomis valdybą sudarė: pirm. A. Ramanauskas, vicepirm. ir sekr. P. Baltutis, ižd. V. Jablonskienė, renginių organizatorė L. Petrusevičienė, koordinatorius V. Sidabra. Kandidatais liko A. Muceniekas, L. Padgurskis ir S. Siuškus.

Britanija

Velykinį pobūvį Boltono lietuviams antrą Velykų dieną Boltono ukrainiečių klube surengė DBLS skyriaus valdyba. Tą dieną Mišias lietuviams Šv. Patriko bažnyčioje atnašavo juos aptarnaujantis kapelionas kan. V. Kamaitis, salėje palaiminęs pavasario gėlėmis papuoštus stalus ir taręs žodį apie Velykų reikšmę. Apie Velykas kalbėjo ir DBLS skyriaus valdybos ižd. H. Silius. Pirm. H. Vaineikis padėkojo šeimininkėms už skanius patiekalus ir visus pavaišino Bradfordo lietuvių padovanotu gėrimu. Bradfordo ir Boltono lietuviai jau anksčiau yra užmezgę artimus ryšius, o dabar su jais žada bendradarbiauti ir Mančesteryje bei jo apylinkėse gyvenantys tautiečiai.

Italija

Romoje dvi dienas viešėjo Vilniaus konservatorijos studentų kamerinis choras su dirigentu Tadu Šumsku, chorinio dirigavimo katedros vedėju Lionginu Abariumi, švietimo ministerio pavaduotoju Romanu Podageliu ir grupės vadovu Česlovu Radžiūnu. Balandžio 11 d. choristai ir jų palydovai dalyvavo popiežiaus Jono Pauliaus II privačioje Atpirkėjo Motinos koplyčioje atnašautose rytinėse Mišiose, į kurias įsijungė tik kelios negausios tikinčiųjų grupės. Svečius iš Vilniaus koplyčion atlydėjo Šv. Kazimiero kolegijos rektorius prel. Algimantas Bartkus. Vilniečius į Mišias pakvietė pats Šv. Tėvas, sužinojęs, kad jie nori su juo susitikti. Studentų choras Mišių metu sugiedojo M. K. Čiurlionio "Kyrie", Č. Sasnausko ir Maironio dainos "Kur bėga Šešupė" giesme tapusią ištrauką "Apsaugok, Aukščiausias", po Mišių — "Marija, Marija". Tada Vilniaus konservatorijos studentų kamerinio choro nariai ir jų palydovai buvo pakviesti prie koplyčios esančion salėn į jiems skirtą susitikimą su Jonu Pauliumi II. Šv. Tėvas juos pasveikino lietuviškai: "Iš visos širdies jus sveikinu čia susirinkusius. Perduokite mano linkėjimus visiems savo nariams, savo šeimoms, Vilniaus miestui, Lietuvos jaunimui ir visai brangiai lietuvių tautai. Visagalis Dievas telaimina jus visus". Svečiams iš Vilniaus Jonas Paulius II įteikė po Rožinį, o jie popiežių apjuosė lietuviška juosta, įteikė Lietuvos vaizdų albumą su kitomis atvežtomis dovanomis. Šv. Tėvas suteikė apaštalinį palaiminimą, vilniečiai studentai spontaniškai sugiedojo Tautos himną. Į Vatikaną studentai užsuko grįždami iš Europos chorų konkurso Italijos Arezo mieste.

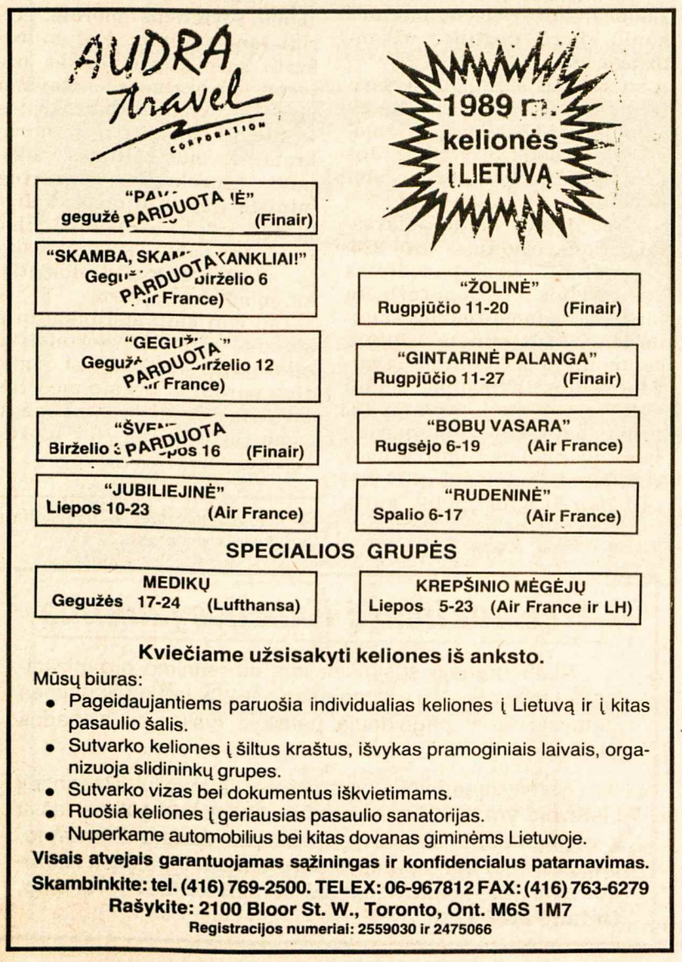

Įvedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus

(Esu "Union Gas" atstovas)

Jurgis Jurgutis

Tel. 383-9026

154 Darlington Dr.

Hamilton, Ontario L9C 2M3

Century 21 OFFORD REALTY LTD.

Member Broker

38 Hurontario Street,

Collingwood, Ont. L9Y 2L6

Parduodant, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, vasarnamius, ūkius, žemes Wasagos, Staynerio ir Collingwoodo apylinkėse kreipkitės į

Angelę Šalvaitytę, B.A.,

pirkimo ir pardavimo atstovę.

Ji mielai jums patarnaus.

Darbo tel. (705) 445-5640, namų tel. (705) 429-6428.

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose –

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6

Tel. 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais – nuo 10 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais – nuo 10 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais — nuo 10 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.
Liepos-rugpjūčio mėn. uždaryta.

AKTYVAI PER 29 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:		IMAME UŽ:	
kasd. pal. čekių sąsk. iki .	5.5%	asmenines paskolas	15.5%
santaupas	7.5%	nekiln. turto pask. 1 m..	13.5%
kasd.pal.taupymo s-ta	7%	nekil.turto pask. 3 m..	14%
90 dienų indėlius	9.75%	*Nemokamas čekių ir sąskaitų apmokėjimo patarnavimas.*	
1 m. term. indėlius	11.5%		
1 m. term.ind.mėn.pal.	11%	*Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki $2.000 ir asmeninių paskolų drauda iki $25.000.*	
3 m. term.indėlius	11%		
RRSP ir RRIF (pensijos)..	8.5%		
RRSP ir RRIF 1 m.	11.5%		
RRSP ind. 3 m.	11%		

Vilniaus universiteto studentų folklorinio ansamblio "Ratilio" muzikantai, taip kaip kaimo vakaruškose, groja balandžio 19 d. Anapilyje įvykusiame koncerte Nuotr. O. Burzdžiaus

Ieškant savo šaknų

G. BREICHMANIENĖ

Prisiminimai ir įspūdžiai folklorinio sambūrio "Ratilio" koncertą išklausius

Su dideliu susidomėjimu ir net smalsumu važiavau į "Ratilio" koncertą Anapilyje (Mississaugoje). Vos pirmąją dainą išgirdus, iš pasąmonės iškilo prisiminimų gausybė.

Vaikystė ir jaunystė

Pirmąsias žinias apie lietuvių tautosaką gavau dar žemesnėse gimnazijos klasėse Lietuvoje. Artinantis vasaros atostogoms, mokytojai išdalindavo mums vienodo formato nedideles korteles, ragindami iš kaimo žmonių rinkti dainas, patarles, priežodžius, pasakas, burtus, aprašyti įvairias apeigas ir papročius. Mokytojai aiškino, kad visa tai yra labai svarbus lietuvių tautosakos turtas, kurį reikia surinkti, sutvarkyti ir patalpinti tautosakos archyve, nes laiko tėkmėje daug kas keičiasi ir nyksta. Žinoma, mokytojai daugiausia užpildytų kortelių tikėjosi iš ūkininkų vaikų, kurie vasaros atostogas praleisdavo tėviškėse.

Dalis mano vaikystės ir jaunystė prabėgo mieste. Tačiau mūsų šeimos ryšys su kaimu niekados nebuvo nutrūkęs, nes visi tėvų giminės daugiausia buvo ūkininkai. Vasaros atostogų metu mus išsiųsdavo pas dėdes ir tetas. Tad dar vaikystėje teko matyti lietuviškas vestuves su visomis apeigomis, laidotuves, krikštynas, o kartais ir kaimo gegužines. Jei kartais pavasarį koks nors ūkininkas tarp dviejų beržų įtaisydavo sūpynes, tai sekmadienio popietėmis subėgdavo visas kaimo jaunimas. Jie supdavos, išdykaudavo, o paskui, susisėdę ant gonkų ar prieklėčio laiptelių, dainuodavo ir dainuodavo. At tai vyras, ar mergina dainą pradėdavo, o visi kiti įsijungdavo. Vasaros vakarais, kai pradėdavo temti ir iš žemiau gulinčių pievų pamažu kildavo rūkas, vaikinai ir merginos, dalgiais ar grėbliais ant pečių nešini, grįždavo iš laukų namo. Labai dažnai pasigirsdavo daina. Iš pradžių ji būdavo nedrąsi ir tyli. Kažkokia mistika apgaubdavo gamtą ir žmones. Daina įsisiūbuodavo ir tyliais vakarais plaukdavo toli. Dažnai daina sklisdavo iš didesnių sodybų, kur būdavo samdytos šeimynos, daugiau jaunų žmonių.

Man atmintin įstrigo giedojimas laidotuvių metu. Vienas geras giedorius užvesdavo giesmę, o visi kiti prisijungdavo. Giedodavo su įvairiausiais išraitymais ir nutęsimais, kad kartais giedotojų veidai net išrausdavo. Ir visi stengėsi šaukti kuo garsiau. Vėl lygiai tokį pat giedojimą išgirdau Brazilijoje 1972 m. pradžioje per ankstyvąsias Mišias Šv. Juozapo šventovėje Villa Zelina. Pirmame suole sėdėjo nedidelis būrelis senesnio amžiaus žmonių, kurie vienu balsu taip garsiai giedojo, kad visa šventovė skambėjo. Staiga visi nutildavo, garsiai atsikvėpdavo ir vėl kartu tęsdavo savo giesmę. Giedojimas buvo garsus, rėkiantis ir man jau neįprastas. Vėliau man paaiškino, kad jie gieda taip, kaip giedodavo Lietuvoje. Tai buvo senieji Brazilijos imigrantai iš Lietuvos.

Svetimųjų valdžioje

Lietuva net keletą šimtmečių gyveno lenkų įtakoje, o vėliau buvo rusų valdoma. Kai miestiečiai lenkėjo, Lietuvos kaimas liko ištikimas savo kalbai ir papročiams. Liudvikas Rėza (1776-1840), teologijos profesorius, poetas ir lietuviškų dainų rinkėjas bei leidėjas nepaprastai vertino lietuvių dainų grožį ir skambumą, ragindamas jas išlaikyti ir branginti. Jis ir savo poezijai temas ėmė iš lietuviškų dainų. XIX š. pabaigoje vokietis politikas ir rašytojas Jurgis Sauerveinas, seniai sekęs ir domėjęsis lietuvių kalba, pradėjo ją garsinti vokiečių spaudoje. Jis taip pat labai vertino lietuvių tautinius drabužius, dainas ir papročius. Dažnai besilankydamas Mažojoje Lietuvoje ragino branginti lietuvių tautos folklorą. Tuo pat laiku ir dr. Jonas Basanavičius savo "Aušroje" skatino stiprybės semtis iš garbingos senovės, iš praeities. Ir kiti Lietuvos laisvės šaukliai (J. Maironis, V. Kudirka), neturėdami kito ginklo, žadino lietuvio sąmonę – pamilti savo kalbą, papročius, savo žemę, už kurią reikia kovoti ir siekti jai laisvės.

Laisvę atgavus

Per trumpą nepriklausomybės 22 metų laikotarpį lietuvių folkloro srityje padaryta gana daug. Buvo atgaivinti įvairių Lietuvos sričių tautiniai drabužiai (dail. A. A. Tamošaičių nuopelnas), daug dainų, šokių ir papročių, surinktų iš kaimo žmonių, sutelkta tautosakos archyve. 1940 m. rudenį buvo įsteigtas Vilniuje Liaudies ansamblis, kuris, naudodamasis visa sutelkta medžiaga (tarmiškomis dainomis, šokiais, liaudies instrumentais), paruošė programą ir su ja apkeliavo visą Lietuvą, tartum parodydamas, koks gražus yra mūsų folkloras.

Pastarieji dešimtmečiai

Per paskutinius penkis dešimtmečius daug kas pasikeitė. Lietuva prarado laisvę. Žmonės iškentė trėmimus, skurdą, fizines ir dvasines kančias, tačiau tautos branduolys išliko. Liko taip pat ir lietuviškas kaimas, nors ir žiauriai išdraskytas. Buvo atkurtas ir Liaudies ansamblis (dabar jis vadinasi "Lietuva"), bet jis labai sumodernėjo ir, pataikaudamas publikai, nuėjo kitu keliu. Pasigirdo Lietuvoje balsų, kad jis neatstovauja tikro tautinio meno, kad šokėjai šoka kaip balerinos, kad drabužiai iškraipyti ir t.t.

Lietuvos kaimo buičiai ir senovei pavaizduoti pradėjo Lietuvoje steigtis etnografiniai ansambliai. Jie augo ir stiprėjo, įsigydami vis daugiau populiarumo. Jie tartum ieško mūsų šaknų – iš kur mes atėjome, kaip senas yra mūsų menas, kas riša mus prie savo tėvynės, kodėl toks o ne kitoks yra mūsų folkloras. Jie skverbiasi vis į gilesnę senovę tiek drabužių, tiek dainų, tiek jų atlikimo srityse. Vienas tokių etnografinių ansamblių ir yra Vilniaus universiteto "Ratilio", sudarytas daugiausia iš universiteto studentų. Ansamblio narių sudėtis vis keičiasi, bet jis pastoviai dirba jau 20 metų. Ansambliui vadovauja Zita Kelmickaitė.

"Ratilio" koncertas

Po įžanginių apeigų ir pasisveikinimų su publika ir "Volungės" choro nariais, kurie sutiko svečius su duona ir druska, "Ratilio" nariai sustojo scenoje rimti, susikaupę, lyg ir liūdnais veidais. Jų programoje nebuvo jokių apeigų, kaimo buities fragmentų ar papročių. Visa programa buvo atlikta koncertiniu būdu. Tai muzikos, dainos ir šokio montažas, perpintas bei sujungtas lietuvišku tarmišku žodžiu. Visi dalyviai dainuoja; dalis merginų ir vyrų groja kokiu nors instrumentu, o likusieji yra šokėjai. Kartais ir muzikantų dalis įsijungdavo į šokėjų eiles. Dirigento nėra – visi dainuoja unisonu. Daugelį dainų pradeda ir veda vyresnio amnžiaus moteris – Veronika Pavilionienė. Ji taip pat atlieka ir didesnę dalį deklamacijų, kurios jungia bei apipavidalina visą programą.

Dainos labai įvairios: sutartinės ("kur moterys kvaksi lyg žąsys, išgaudamos gražią melodiją" – citavo užsienietį rašytoją ansamblio vadovė Zita Kelmickaitė), ilgesio, atsisveikinimo, patriotinės, darbo (dainos darbo monotonijai paįvairinti) ir kitos. Sutartinėse kartais kartojamas tik vienas žodis, kuris savo skambesiu išgauna ritmą. Pradėta seniausiomis dainomis ir pamažu pasiekta iki mūsų laikų, kai mes jauni su užsidegimu dainavom "Į Vilnių, į Vilnių tą mylimą šalį..." Šiai dainai pravedėja pakvietė ir visą publiką, kuri mielai ir su entuziazmu įsijungė. Kai kas suabejojo – juk tai ne senoviška daina. Jau 50 metų praėjo, kai ši daina skambėjo kiekvienoje Lietuvos mokykloje, susirinkime, gegužinėje, o dar už 50 metų ji bus ir labai senoviška, mūsų tautoje išaugusi jai dabarties laikais. Ji skelbė mūsų tautos ryžtą, mūsų jaunų žmonių troškimą ir lūkesčius kuo greičiau atvaduoti lenkų pagrobtą sostinę.

Į tą kategoriją reikėtų skirti ir partizanų dainas, kurios ir dabar jau liudija mūsų tautos krauju rašytą istoriją. Arba ir tremtinių dainos bei raudos, gimusios Sibiro taigose ir ten guodusios sunkią lietuvio dalią. Tauta gyva. Gyvendama ji kuria. Dainose atsispindi tautos išgyvenimai, nelaimės, kovos, drąsa, ryžtas. Dainos eis iš kartos į kartą. Tai nerašyta lietuvių tautos istorija.

Dainos buvo atliktos tarme to krašto, iš kurio jos yra kilusios. Pora dainų buvo tokių rimtų, jautrių ir taip subtiliai atliktų, kad atrodė, jog tai ne daina, o malda.

Labai gaila, kad rengėjai nepasirūpino išspsaudinti programų, kurios būtų ir ateityje priminusios kas dainuota, šokta, grota ar deklamuota. Iš pradžių dainos atrodė trankios, rėkiančios, neįprastos, bet po keleto dainų ausis įprato ir atrodė, kad taip reikia. Prisimenu, kai man dirbant Liaudies ansamblyje Vilniuje, J. Švedas, norėdamas išgauti kaimišką dainavimą, sakydavo: "Vyrai turite taip dainuoti, kad kitoje Nemuno pusėje jūsų dainą girdėtų ir galėtų atsakyti", arba: "Vyrai kaime užtraukdavo dainą taip, kad lempa užgesdavo".

Daina, muzika, šokiai

Daina yra ansamblio pagrindas. Antras svarbumu yra lietuvių liaudies instrumentai, kurie atlieka solo, palydi dainas ir šokius. Tai skudučiai, lumzdeliai, švilpynės, piemenėlio ragelis, birbynės, Sekminių ragelis, ragai, dūdos ir kanklės. Vėliau prisidėjo keletas smuikų, armonika ir būgnas. Kai visi instrumentai susijungė, sudarė orkestrėlį, kuris labai gražiai ir nuotaikingai grojo šokiams.

Koncerto pradžioje labai įspūdingai liaudies instrumentais buvo išgauti įvairūs paukštelių garsai. Jie priminė ankstyvo vasaros ryto bundančią gamtą – čyreno vyturėlis, kukavo gegutė, suokė lakštingala. Tai natūralūs Lietuvos kaimo ir laukų garsai, kurie į darbą lydėjo lietuvį artoją. Nebuvo užmirštas ir piemenėlis, kuris savo rageliu raliuodamas papildė lietuviško kaimo idiliją. Kiek pastebėjau, kiekvienas muzikantas mokėjo groti keliais instrumentais ir laikas nuo laiko juos keisdavo.

Šokiai labai paprasti, santūrūs. Iš pradžių šokėjai rimti, nepakelia akių viens į kitą. Kiekviena pora užima labai mažą grindų plotą ir jame šoka. Paeina pora žingsniukų, apsisuka, grįžta atgal ir vėl kartoja. Šokyje vos pora figūrų, kurios kartojamos, kol muzika groja. Šokėjų judesiai lėti, santūrūs. Parodė ir vieną kitą darbo šokį pvz. linų rovimas, kamuolio sukimas ir kt. Pamažu šokiai greitėjo, šokėjai linksmėjo ir šypsojos. Parodė ir kaip seni žmonės šoka. Kai tik šokėjai treptelia garsiau, apsisuka vikriau, jau publika ir ploja. Taip publikai pataikaujant, mūsų tautiniai šokiai, kuriuos jau šokame scenoje, labai išpruso, pasidarė greiti, vikrūs, įmantrūs, kombinuoti. Iš tikrųjų tai, ką parodė "Ratilio" šokėjai, yra užrašyta iš kaimo žmonių. Tai buvo keletas žingsnių, viena kita figūra ir melodija. Iš tų kelių detalių ir buvo kuriami, praplečiami mūsų dabartiniai šokiai. Kai kuriuose šokiuose matėsi lenkiškos ar rusiškos įtakos. Bet taip ir yra, kad kaimynai bendrauja, stebi vieni kitus ir vieni iš kitų skolinasi.

Artėjant prie programos galo, buvo pašoktas kadrilius, kuris jau buvo sudėtingesnis – su figūromis ir pynimais. Kai kuriems labai nesudėtingiems šokiams nuo scenos nulipę šokėjai sau partnerius susirado iš publikos. Tai įnešė tam tikro įvairumo ir gyvumo.

Apranga

Moterų drabužiai atrodė autentiški – kaime austi, vilnoniai, sunkūs. Jaunesnės merginos nešiojo įvairius galvos papuošalus: karūnėles, kasnyčias, raikščius ar mažas kepurėles. Mergaitės buvo persijuosusios juostomis. Keletas vyresniųjų moterų buvo nuometuotos. Programos pravedėja buvo pasipuošusi nuometu ir dar apsisiautusi drobule, o mergaitės apsiavusios naginėmis. Vyrai – čebatuoti. Keletas vyrų dėvėjo sermėgas. Jaunesnių vyrų platūs klostyti švarkai man priminė daugiau bajorus negu kaimiečius. Tokių švarkų vyrams man nebuvo tekę matyti.

Žodinė dalis

Žodinė dalis apipavidalino ir jungė dainas, šokius ir muziką į vientisą koncertą. Pradžioje ansamblio vadovė Zita Kelmickaitė pasidžiaugė šiltu priėmimu ir paaiškino žodžio "Ratilio" reikšmę, kilusią nuo žodžio ratas. Taip pat yra ir gėlelė vardu ratilėlė. Paliko žiūrovui pačiam spręsti. Vėliau žodis "ratilio" buvo kartojamas vienoje sutartinėje.

"Ratilio" veikia jau 20 metų. Jį sudaro daugiausia Vilniaus universiteto studentai. Jie renkasi 3 kartus savaitėje ir mokosi senoviškų termiškų dainų, kurios, jos tvirtinimu siekia XVIII–XIX š. Tai yra jau minėtų L. Rėzos ir J. Sauerveino laikų. "Ratilio" tikslas yra parodyti senovinį lietuviško kaimo vaizdą, parodyti visų mūsų šaknis ir pastatyti prieš labai modernėjančius ir besikeičiančius kitus ansamblius. L. Rėza ir J. Sauerveinas taip buvo susižavėję lietuviškomis paprastomis dainomis, kad jie stengėsi atkreipti net svetimtaučių dėmesį į lietuviškame kaime paslėptą nepaprasto skambumo ir grožio dainų lobyną.

Pravedėja Veronika Pavilionienė, kuri publikai nebuvo žinoma, labai jautriai kalbėjo, deklamavo partizanų ir Sibiro tremtinių eiles. Poetas Antanas Miškinis, savo tremties dienas leisdamas Sibire, poeziją rašydavo ant cemento maišiukų ir siųsdavo į Lietuvą. Jo poezija gražiai, natūraliai perduota, jaudino publiką. Pravedėja taip įsijautė į deklamuojamus žodžius, kad ir jai ašaros riedėjo per veidą. "Mes visi esame žmonės iš Lietuvos..." deklamavo ji, kviesdama publiką įsijungti į bendrą dainą. Tarp scenoje stovinčių ir publikos jau buvo užsimezgęs šiltas ryšys, ir greitai visi įsijungė į bendrą dainą. Pasidarė vakaronė, ir publika dar nenorėjo skirstytis.

Baigiant

"Ne maiše gimę ir ne krepšy krikštyti esame. Atvežėm ir Jums dovanų" – kalbėjo ansamblio vadovė ir išnešė kepalą lietuviškos juodos duonos, kurią tuojau supjaustė ir dalino publikai.

Susidomėjimas "Ratilio" buvo labai didelis ir erdvi Anapilio salė prisirinko pilnutėlė. Esu beveik tikra, kad daugumas salėje buvusių etnografinį ansamblį matėme pirmą kartą. Tie, kurie važiavo į "Ratilio" pasirodymą, tikėdamiesi pamatyti kokį nors įmantrų koncertą, gal ir apsivylė, bet tie, kurie vylėsi bent truputėlį praskleisti uždangą, pamatyti lietuviško kaimo senovę, buvo maloniai nustebinti, nes kiekvienas galėjo atrasti kažką mielo, brangaus ir artimo iš vaikystės bei jaunystės laikų. Gaila, kad salėje nesimatė daug jaunų žmonių, o jiems būtų buvę įdomu pamatyti, kad ir mažą dalelę mūsų folkloro.

GEO. H. CREBER
MONUMENTS INC.
208 Kingston Rd., Toronto, Ont. M4L 1S7
Raštinės tel. 691-5712, 694-1013
Namų tel. 762-3502
Roman Demkiw

Išstatyta 120 paminklų pavyzdžių – didžiausias pasirinkimas Toronte paminklų, sukurtų tautiniais motyvais

Mes parūpinam savo klientams braižinius bei proporcingus pagal mastelį planus patvirtinimui. Projektai ir skulptūros atliekami geriausių mūsų meistrų.

Naudojamas geriausias Š. Amerikos ir importuotas granitas. Užsakymai priimami bronzos ir granito plokštėms, keramikos ir porceliano paveikslams, įrašams kapinėse, bronzos statuloms ir lemputėms.

Varžytinių kainos – visų projektų meistriškumas garantuotas.

ASTRO
Geriausi ŠVIEŽIO pieno gaminiai
• JOGURTAI • GRIETINĖS IR VARŠKĖS SŪRIAI
• RŪGŠTI GRIETINĖ • VARŠKĖ
• SKYSTAS JOGURTAS
Nauji Rūgštaus pieno salotų padažai "Rūgštaus pieno mėgėjų padažas" Nauji
GALITE PASITIKĖTI mūsų produktų KOKYBE ir SKONIU
Paměginkite "BIOBEST" jogurtą ir garsųjį "Astro Dome Granola" jogurtą. DABAR! Jie abu yra su vaisiais indo dugne.
ASTRO gaminiai parduodami geros kokybės pieno produktų skyriuose
Astro Dairy Products Ltd., Etobicoke, Ontario

SONA HI FI
VISOS PASAULIO SISTEMOS • PAL • SECAM• NTSC
SONA HI FI TURI VISKĄ
SHARP WQ-T221Z
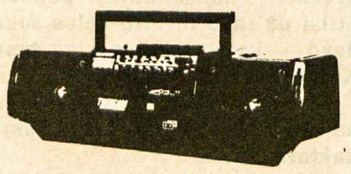
$129.99
110-220 VOLTS 50-60 Hz
Užsukite pas mus įsigyti dovanų savo mylimiesiems arba savo asmeniškai pramogai Kanadoje.
SONY CFS-W365
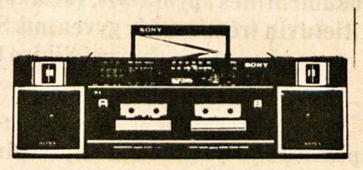
$149.99
TOSHIBA V-83CZ
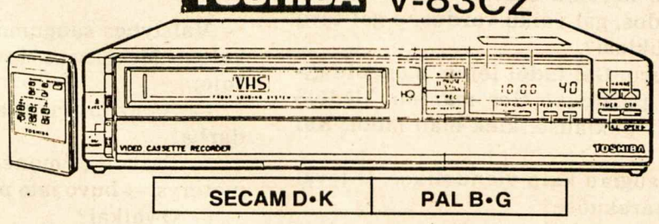
SECAM D•K | PAL B•G
$529.99
HITACHI VM-600E

$1899.99
JVC GF-450 VIDEO CAMERA
$1899.99
Mes turime didžiausią pasirinkimą foto aparatų, video aparatų, televizorių, nešiojamų radijų trumpomis bangomis, dvikasetinių magnetofonų ir kitokių aparatų iš tokių žymiųjų firmų:
NATIONAL PANASONIC NV-M7EN

$1899.99
SONY, JVC, AKAI, AIWA, NATIONAL, PANASONIC, SHARP, HITACHI, TOSHIBA, SANYO, SANSUI ir PHILIPS.
MES TAIPGI SKAITLINIU BŪDU PERFILMUOJAM VIETINĖN SISTEMON UŽSIENIETIŠKAS VAIZDAJUOSTES IR IŠNUOMOJAM DAUGIASISTEMIUS TELEVIZORIUS BEI VCR
SONA HI FI
332 YONGE STREET (North of Eaton Centre) TORONTO, ONT. (416) 591-6616
232 RIDEAU STREET, OTTAWA, ONT. (631) 238-7090
VISA MasterCard

Viešėdami Čikagoje, neužmirškite aplankyti N. ir J. VAZNELIŲ
Gifts International Inc.
2501 W 71st STREET, CHICAGO, ILL. 60629
Telefonas 471-1424
Čia gausite lietuviškų knygų, plokštelių, odos, medžio dirbinių. Ypač didelis gintaro išdirbinių pasirinkimas.

A.a. Julija ir Vaclovas Skrebutėnai

Mylėjo Lietuvą ir jos niekad nepamiršo

Minint Kanados lietuvių fondo 25 metų veiklos sukaktį 1987 metų rudenį, buvo gautas iš Julijos Skrebutėnienės $10,000 įnašas, vykdant prieš mėnesį mirusio vyro a.a. Vaclovo palikimą. Laiškutyje ji rašė, kad tai pradinis įnašas steigiant stipendijų fondą. Neseniai, jau iškeliavus amžinybėn ir Julijai, gauta iš dukros V. Hanson vykdančios tėvų palikimą, $90,000 papildant anksčiau šeimos įneštus įnašus iki $100,000 ir įsteigiant Julijos ir Vaclovo Skrebutėnų vardo stipendijų fondą.

Nedaug gal kas pažinojo a.a. J. V. Skrebutėnus. Vaclovas vilnietis. Gimė Vilėkų kaime, Tverėčiaus valsčiuje, lenkų okupuotame Vilniaus krašte. Kai buvo pašauktas tarnybai į lenkų kariuomenę, perbėgo demarkacijos liniją ir įstojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę. Atlikęs karinę tarnybą, dirbo Tverėčiaus valsčiaus savivaldybėje iki pasitraukimo iš Lietuvos. Vėliau išvyko į Kanadą ir čia sunkiai dirbo miškuose ir kasyklose. Vėliau persikėlė į Torontą ir dirbo CPR gelžkelio dirbtuvėse. Kaip vilnietis priklausė Vilniaus krašto lietuvių sąjungai ir buvo aktyvus Toronto skyriaus valdybos narys.

Žmona Julija aktyviai ir sumaniai padėjo tvarkyti šeimos finansinius reikalus, taip, kad galėjo netik aprūpinti savo artimuosius, bet ir palikime nepamiršti bei paremti daugelį lietuviškų organizacijų, dirbančių lietuvybės išlaikymo darbą. Paliko aukų Toronto Lietuvių namų labdarai, Vilniaus krašto lietuvių sąjungai, skautams, Prisikėlimo ir Lietuvos kankinių parapijoms, KLB Toronto apylinkės valdybai, "Tėviškės žiburiams" ir daugeliui kitų organizacijų. Didžiausią auką paliko Kanados lietuvių fondui, kaip jau anksčiau minėjau, įsteigdami $100.000 Julijos ir Vasclovo Skrebutėnų stipendijų fondą.

Kanados lietuvių fondas dėkoja dukrai Virginijai už tėvų testamento greitą įvykdymą ir pinigų pervedimą, kartu liekame dėkingi a. a. Julijai ir Vaclovui Skrebutėnams už tokį dosnų palikimą. Gautomis iš šio fondo palūkanomis galėsime stipendijomis remti mūsų besimokantį lietuvišką jaunimą ir ilgai prisiminti a.a. Juliją ir Vaclovą Skrebutėnus.

S. Čepas, KLF iždininkas

A. a. VACLOVAS ir JULIJA SKREBUTĖNAI

"Dievas teikia mums meilę, kad mylėtume tą, kurį Jis mums duoda"

The Lougheed & Barnard

Funeral Home

252 Regent Street South
Sudbury, Ontario P3C 4C8
Telefonas: (705) 673-9595

Turner & Porter
laidotuvių namai
436 Roncesvalles Ave,
Toronto 3, Ont.
Tel. 533 - 7954

PEEL CHAPEL 2180 Hurontario St., 279-7663

RONCESVALLES CHAPEL 436 Roncesvalles Ave. 533-7954

YORKE CHAPEL 2357 Bloor St. W. 767-3153

Turner & Porter

Baltiečių moterų tarybos valdyba su pagrindiniu kalbėtoju parlamentaru PATRICK BOYER metiniame renginyje balandžio 23 d. Toronte. Iš kairės: estė Epp Aruja, lietuvė Aldona Barysaitė, latvė Elma Miniats, valdybos pirm. latvė Edite Lynch, Patrick Boyer, lietuvė Irena Šernaitė-Meiklejohn, latvė Maija Sukse, estė Ellen Leivat

Ievą Andrulytę-Aleksienę prisimenant

M. VASILIAUSKIENĖ

"Apie šią moterį sunku kalbėti. Ne todėl, kad nebūtų ką: reikia paprastų, kasdieniškų, bet sykiu labai gerų ir lakių žodžių, kuriuos tik nedažnomis valandomis ištariame. Kuo gi šiandien nustebinsi žmogų? Nebent tik dideliu, tauriu žmoniškumu, meilės jausmu, gražiais ir prasmingais darbais savo tėvynei. Prie tokių žmonių palinkstame kaip prie versmės, atsiremiam jų kaip galingo medžio . . ." Taip rašė apie pedagogę, istorikę, rašytoją Ievą Andrulytę-Aleksienę, sulaukusią 80-ties metų 1981 metais. Su kokia meile ir pasiaukojimu ji dirbo pedagoginį darbą žino ne vienas jos mokinių, išsiblaškiusių po visą pasaulį. Jų tarpe turėjau laimės būti ir aš. Ji mokė mus istorijos ir jos pamokų laukdavome su nekantrumu. Jas dėstė gyvai, nepaprastai įdomiai, paįvairindama savo kelionių įspūdžiais. Ji nereikalaudavo atmintinai išmokti datų, bet vertė ir išmokė mus galvoti, kodėl istorijoje vyksta tokie, o ne kitokie veiksmai, kas iššaukia juos ir pan. Jos charakterio bruožai – meilė žmogui, aistra gyvenimui, ištikimybė humanistiniams idealams, buvo mums kelrodis ir gyvenimo idealo pavyzdys.

Nedaug žinau jos gyvenimo smulkmenų. Gimė Rygoje 1901 m. gruodžio 18 d. Ten ir gimnaziją baigė. Po to grįžo į Lietuvą ir baigė mokytojų seminariją. Mokytojavo gimnazijose ir kartu studijavo Kauno Vytauto Didžiojo universitete istorijos mokslus. Juos baigė 1938 metais. Tais pačiais metais paskiriama Šiaulių mergaičių gimnazijos direktore. 1940 m. ji iš tų pareigų atleidžiama. Universitete įstojo į Filiae Lithuania korporaciją, reiškėsi tarptautinio Raudonojo kryžiaus veikloje, buvo narė Baltiečių moterų draugijos ir pan.

Lankydama Lietuvą, visuomet aplankydavau ją ir kartu praleisdavau keletą malonių valandų. Ji pasakodavo apie savo darbus. Pokario metais kurį laiką dirbo respublikinėje bibliotekoje. Prof. V. Mykolaitis Putinas, žinodamas I. Aleksienės išsilavinimą ir gilų protą, kvietė ją dėstyti Vilniaus universitete humanitarinių mokslų fakulteto istorijos skyriuje, bet, jos žodžiais tariant, "negalėjau apsispręsti su mintimi, kad visą istoriją, o ypač lietuviškąją reikės interpretuoti pagal Marksą. Sąžinė neleido pasėti melo grūdą jauno lietuvio širdyje". Pasirinko darbą M. K. Čiurlionio dailės muziejuje. Iš pradžių buvo vyr. mokslinė bendradarbė, vėliau, beveik 20 metų dailės muziejaus istorijos ir taikomosios dailės skyriaus vedėja. Būdama gera specialistė, I. Aleksienė sėkmingai vadovavo įvairių laikotarpių dailės kūrinių rūšiavimui į katalogus, rengė parodas, tvarkė eksponatus, rašė straipsnius į spaudą apie Egipto ir Rytų tautų dailę, lietuvišką vitražą ir numizmatiką. Dar studijuodama, Kauno Vytauto Didžiojo muziejuje savo mokytojos egiptologės M. Rudzinskaitės-Arcimavičienės įtakoje susidomėjo ir susižavėjo egiptologija. 1934 m. šias žinias gilino Berlyne, o 1968 m. parašo ir išleidžia knygą "Senojo Egipto dailė".

Paskutinį kartą aplankiau ją 1987 metų rudenį. Jau sunkiai pavaikščiojo, bet akyse, kaip visados, žibėjo gyvi humoro žiburėliai. Juokėsi iš savęs, kad lengvai leidosi apgaunama čigonių, kurios ją ir apvogė, išnešdamos visus rublius, o šalia gulinčius keletą dolerių palikdamos. Toliau kalba nukrypo į sumerų kultūrą, o gale, kaip visados, užkliuvom už nepr. Lietuvos laikų. Ji išliko tokia pat gyva ir užburianti, kaip ir gimnazijos klasėse prieš daugelį metų klausantis jos pamokų. Prisiminė du labiausiai išlikusius atminty savo pergyvenimus. Tai du giedoti Lietuvos himnai. Pirmas – atsisveikinant su Šiaulių mergaičių gimnazijos mokinėm 1940 m., ją atleidus iš gimnazijos direktorės pareigų. Kitą rytą, bijodama, kad jos mokinės daugiau neišsišoktų ir dėl to nenukentėtų, paslapčiom apleido Šiaulius. Antras – giedotas garsiajame mokytojų suvažiavime Kaune. Esu tikra, kad 1988 m. vasaros ir rudens įvykiai Lietuvoje, šių metų Vasario 16 šventė, nors fiziškai ir nepajėgdama juose dalyvauti, tapo jos trečiuoju nepamirštamu pergyvenimu.

Ji mirė kovo 15 d. Išėjo ne viena. Kartu išėjo, tik trim dienom anksčiau, kovo 12 d. jos gera studijų draugė, visą gyvenimą palaikiusi labai glaudų ryšį laiškais, taip pat pedagogė ir istorikė, torontietė a.a. Ona Gailiūnaitė. Netekome dviejų ryškių asmenybių, jaunimo auklėtojų, kurių atminimas visuomet išliks gyvas jų mokinių ir bendradarbių atmintyje ir širdyse.

Tegul joms būna lengva Lietuvos ir Kanados žemė.

A. a. IEVA ANDRULYTĖ-ALEKSIENĖ

Norint pamilti, reikia pažinti

Rengiamas Septintosios dainų šventės seminaras, siekiantis pažadinti naują entuziazmą lietuviškai dainai

Ryšium su numatyta VII Dainų šventė, kuri įvyks 1990 m. liepos 1 d. Čikagoje, ruošiamas seminaras (workshop) 1989 m. birželio 20-23 d.d. Dainavos stovyklavietėje, 15100 Austin Road, Manchester, Mich., 48158, USA; tel. 1-313-428-8919.

Tikslas: supažindinti seminaro dalyvius (chorų vadovus ir dalį choristų) su ateinančios dainų šventės repertuaru, pateikti kiek galima daugiau lietuviškos chorinės literatūros, kad ją galėtų kiekvienas paskleisti savo kolonijose ir sužadinti meilę tautos dainai, kad ji atgimtų savo grožyje ir duotų naują impulsą ateinančioms dainų šventėms. Norint savas dainas pamilti, reikia jas pirmiau pažinti. Dainų šventėms reikia naujo entuziazmo. Šis seminaras turėtų jį sukelti.

Dainavos stovyklavietėje gali daina nevaržomai skambėti nuo ryto ligi vakaro, toli nuo gyvenimo triukšmo ir vilionių. Kadangi daugelis mūsų chorvedžių savaitgaliais vargonininkauja šventovėse, pasirinktas laikas nuo antradienio 3 v.p.p. ligi penktadienio pietų, kad būtų laiko suvažiuoti ir laiku namo parvažiuoti. Be to, tas laikas ir Dainavoje nebuvo užimtas.

Atidarymas: antradienį, birželio 20; 1-3 v. — kambarių paskirstymas, o pats seminaro atidarymas — 3 v.p.p.

Šalia būsimosios dainų šventės repertuaro bus peržvelgta buvusių dainų švenčių pliusai ir minusai, leidžiant svarbesniais klausimais seminaro dalyviams pasisakyti ir išvesti kryptį, kur mes turėtume eiti, kad būsimos šventės suspindėtų nauja dvasia ir geresniu susiklausymu. Be to, planuojama turėti sesijų apie vokalizavimo reikšmę, reikalingumą, apie diafragmos teisingą panaudojimą, kvėpavimą, registrus, rezonatorius ir balso dengimą; apie dirigavimą ir dirigento mostų sekimą bei supratimą sėkmingesniam ir meniškesniam dainavimui, apie dinamiką ir chorinio garso kokybės išgavimą (quality control); apie žodinius ir muzikinius kirčius, peržvelgiant chorinių dainų tekstus, apie problemas, kai tarpe kelių skiemenų ar skirtingų žodžių susiduria daugiau priebalsių, apie žodžių dalinimą skiemenimis pagal kalbos taisykles ir skirtingą tokio dalinimo tradiciją chorinėje literatūroje; apie XX amžiaus lietuvių chorinę literatūrą, dainų švenčių lygį; ar dainų šventės turėtų keisti savo pobūdį ir ar iš viso galėtų, atsižvelgiant į balsų pajėgumą?

Numatyta dienotvarkė: 8.30 — pusryčiai, 10.00-11.45 pirma sesija (VII Dainų šventės repertuaras), 1.00 — pietūs, 2.00-3.30 — poilsis prie ežero, 4.00-5.45 — antra sesija, 6.00 — vakarienė, 7.30-9.30 — trečia sesija (dainavimas platesnės lietuvių chorinės literatūros).

Penktadienio rytą užbaigsime Šiaurės Amerikos lietuvių muzikos sąjungos seimu, kuriame kviečiami visi seminaro dalyviai pasilikti. Dalyviai maloniai prašomi įstoti į sąjungą ir savo nario mokesčiu prisidėti prie išlaikymo "Muzikos žinių", seniausio lietuvių muzikos žurnalo. Nario mokestis — tik $10.

Seminaro mokestis (už maistą ir nakvynę): pilnos trys paros — $60. Jei reikėtų samdyti vandens sargą ir daugiau pagalbininkių prie virtuvės darbų, tikimės gauti paramos iš kitų šaltinių.

Prašau choro vadovus planuoti seminare dalyvauti ir paraginti savo choristus. Malonėkite registruotis ir įmokėti bent pusę seminaro mokesčio, pasiunčiant šiuo adresu: Faustas Strolia (seminaras), ŠAL muzikos sąjungos pirm., 15325 Sequoia St., Oak Forest, IL 60452, USA. (Tel. 312-687-1430). **Inf.**

FUTURE.I
REAL ESTATE LTD. REALTOR

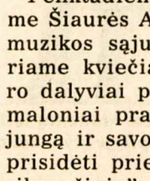

Nijolė Bates
Namų pirkimo bei pardavimo bendrovės atstovė
verslo 769-3300
namų 769-1835

• Patarnauja lietuvių kalba.
• Nemokamas namų įvertinimas

130 Kennedy Avenue,
Toronto, Ontario M6S 2X9

Ne tik namai, bet ir jūsų ateitis

Ąžuolų randai

ANTANINA GARMUTĖ

Dokumentinės apybraižos, vaizduojančios sibirinius lietuvių trėmimus ir gyvenimą Sibiro plotuose. Jų autorė – buvusi Sibiro tremtinė

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Ateinu, kruvinom kojom atšliaužiu, stačiais apskritų rąstų ligoninės laiptais ir be sąmonės krintu prie kažkieno veltiniais apautų kojų. Gal sargo, gal daktaro, kas žino. Paskui atsigaunu didelėje pirkioje, o gal palatoje — tenykščiu supratimu. Žmonių be galo daug. Ir klejoja visi suprantamai — lietuviškai. Nešaukia, nerėkia balsu. Tyliai šnabžda žodžius — gal maldos, gal vaikų vardus, o gal tėvų paguodos iš toli šaukiasi?.

Gulėjau prie durų. Gal todėl įėjusi mongolė gydytoja pirmiausia pasilenkė ties manimi. Uždėjo ranką ant kaktos ir paklausė, kiek man metų. Kai atsakiau, nustebo:

— Atrodė ne daugiau kaip vienuolikos. O tėvai čia — palatoj? Ar barakuose?

— Tėvai Lietuvoj . . . Mane sučiupo gatvėj . . . pažįstami. Ir į vagoną įsodino.

— Tai padėjote vokiečiams? — mongolės akys susiaurėjo.

— Ne, ką jūs! Vokiečiai mus degino ir šaudė. Buvau peršauta. Aš į žydaitę panaši . . .

— Nepasakyčiau, — gydytoja šyptelėjo, — greičiau į mongoliukę! . . . Gerai, duosiu tau vaistų. Grįši pas mama savo Lietuvon, ir bus viskas gerai.

Gydytoja žodį tesėjo. Kitą dieną ji atnešė pusę stiklinės kažkokio kartaus antpilo ir pati man sugirdė. Ir taip visą savaitę, kasdien. Aš tikėjau ja: buvo panaši į dorą žmogų. Tačiau tokių vaistų daugiau niekas negavo. Kai mano akys prašviesėjo, pamačiau, kaip kitoms ligonėms davinėjo po juodos duonos riekelę, ant kurios užpildavo šaukštą cukraus.

— Moterys, nevalgykit — mūsų viduriai skylėti! — bandžiau sulaikyti. Mat buvau girdėjusi apie šiltinės ir dizenterijos epidemijas, kurios siautė Lietuvoje po Pirmojo pasaulinio karo.

— Ką tu, vaikeli, juk sakė: kad mūsų žarnos nesuliptų. O tave kažkokiais nuodais girdo . . .

Aš negalėjau nurimti. Paklausiau gydytojos, kodėl tokių vaistų ji neduoda kitiems ligoniams. Gydytoja supyko, o gal išsigando, atsakė, kad daugiau nėra tų vaistų. Daugiau ir aš nebegavau jų. Bet jau sveikau. O moterys viena po kitos mirė. Lavonus išnešdavo paryčiui.

Mirdavo mūsų moterys kantriai, ramiai, kaip ir gyveno. Padūsaudavo, popoteriaudavo, amžiną atilsį už savo tėvelių vėles sukalbėdavo. Ir užgesdavo — kaip nesudegusios žvakės vėjyje. Kaip ir Kapočienė nuo Pakuonio.

— Ješčio odna starucha pomerla (mirė dar viena senutė)! — abejingai pasakydavo išaušus rytui daktarė.

Už lango šviesdavo skaisti rugsėjo saulė. Tekėjo rūsti Angara. Ir vaiskioje be debesų padangėje į tolius dūlino Sajanų viršukalnės.

II

Valstybės saugumo komendantas tremtinių reikalams Movčianas stovėjo barako tarpduryje ir plyšojo:

— Aš už jus visus atsakau! Gana voliotis: marš į darbą!

— Pasveikę žmonės jau dirba. Visi vyrai ir visos moterys, — buvo jam paaiškinta.

— O vaikai?

— Betgi jiems mokyklą lankyti reikėtų, — prieštarauja senesni žmonės.

— Ką ą? Kokią mokyklą? — sustugo Movčianas. Jam trūko tik bizūno. — Jie čia dirbt atvežti! — tęsė toliau nepatenkintas. — JUMS ir daugybos lentelės nereikės! Tuoj užmiršit! "Zarubite sebe na nosu: solzavod — vaša škola!" (Užsidirbkite savo nosiai: druskos kasykla — jūsų mokykla).

Pirmiausia darbą davė į namus. Per dieną kiekvienas vaikas turėjo sukirpti ir suklijuoti po penkis šimtus maišelių druskai. Nespėdavom — suklijuodavom vos po du šimtus. Tuomet visi, kurie tik galėjo pakelti kastuvą, buvo išvaryti kasti druskos.

Mes, vaikų brigada, dirbome druskos virimo ceche. Druskos gavybos technologija, dabartinėmis akimis žiūrint, čia buvo tokia pat atsilikusi ir primityvi, kaip ir praeitame šimtmetyje. Žemės gelmėse plytėjo didžiuliai akmens druskos ir klodai. Giluminiais gręžiniais į juos leido Angaros vandenį. Gautą sūrymą kėlė į viršų, į didžiulius 10—15 metrų diametro ir 8—10 metrų aukščio katilus, kurie virė, vanduo garavo, o per katilo vidurį permesta lenta vaikščiojo moteris, dažniausiai tremtinė ukrainietė, dideliu samčiu maišė verdantį sūrymą, graibė druską. Patekusi ant judančio transporterio, druska grioveliais nubyrėdavo žemyn į didžiulius baltus kalnus. Tų kalnų papėdėje vaikų brigados pylė druską į maišus. Jeigu pakliūdavo tą pačią dieną išvirta druska, ją dar būdavo įmanoma pasemti kastuvu. Tačiau darbo jėgos trūko, druskos kalnai augo, o susigulėjusi druska buvo kieta kaip ledas. Tuomet imk į rankas laužtuvą ar kaplį. Ypač sunku buvo dirbti su kapliu: iškeli jį į viršų, o kai esi nusilpęs, jis krinta ne į priekį — druskon, o atgal — tau ant nugaros . . .

Pripildytus maišus mums reikėdavo sukilnoti į pusantro metro aukščio rietuves: kontrolierius jose suskaičiuodavo ir priimdavo maišus. Viską reikėjo daryti labai greitai: druska byrėjo iš viršaus, tušti vagonai laukė apačioje. O garvežys stūmė ir stūmė naujus sąstatus. Lietuviai vyrai dirbo krovikais ir bėgte nešė druskos maišus į vagonus. Tačiau jie visada rasdavo laiko ir atskubėdavo padėti mums: sukilnodavo mūsų maišus į rietuves. Druska buvo tokia sunki, jog, šiaip taip pripylę maišą, mes keliese vos išudindavome jį iš vietos, — atrodė, žarnos išlįs.

Baltutėlė, smulkiakristalė, aukščiausios rūšies druska buvo skirta eksportui ir Maskvai. (Paskyrimo vietą rodė prikabintos lentelės.) Mūsų gimtinės Lietuvos ji nepasiekdavo. Eksportuodavo ją daugiausia į Kiniją.

Po aštuonių valandų darbo dienos mes, paaugliai, vos parvilkdavome kojas į savo baraką, esantį už trijų su puse kilometro nuo gamyklos. Ypač sunku būdavo grįžti po naktinės pamainos: visur pilka, eini tarsi aklas ir niekaip negali įžiūrėti kelio duobių bei pakilimų: kojos linguoja ir pinasi, lyg būtum ne žmogus, o guminis robotas.

Gamykloje mums išdavė specaprangą: medžiagines pirštines ir pilko brezento aulinukus vaikščioti po druską. Visas cecho oras buvo prisotintas druskos. Dabar pasakyčiau, kad neigiami chloro jonai, tokie reikalingi žmogaus organizmui, mus, deja, veikė kaip lėto veikimo nuodai. Druska nelyginat šerkšnas kristalizavosi, lindo į plaukus, skverbėsi į akis, ausis, graužė odą. Ypač kentėjo kojos tuose brezentiniose batuose — pro juos lengvai prasiskverbdavo nelemtoji druska, o išgraužtose iki kaulų vietose atsiverdavo negyjančios žaizdos. Ilgainiui pripratome prie žaizdų ir prie skausmo, maudžiančio, bet pakenčiamo. Tik kojų pėdos tarsi aptirpo. Išeities nebuvo, ir stengėmės nekreipti į tai dėmesio.

Retsykiais katilo viršuje drioksteldavo trumpas riksmas. Tai reiškė, kad į verdantį katilą nuo lentos netyčia paslydusi, pliumtelėjo moteris. Kūnu nubėgdavo šiurpas. Bet gamybos dėl to niekas nestabdė.

— Nesilaikė saugumo technikos, — suburba praeidamas laborantas. — Viena banditka mažiau.

Mes, ešelonų vaikai, kasame druską Sibiro Usolėje.

Išeiname į pamainą visi kartu. Temsta, ir eiti per tuščią lauką baisu. Iš mūsų barako išeiname dviese — su manimi dar Aldona Jonikaitė (iš Prienų), iš kito barako ateis Genė Dranginytė ir Janina Treiderytė (iš Balbieriškio), iš trečio — Danutė Rimaitė (iš Margininkų), o ties senaisiais Žilgorodkio barakais prie mūsų prisidės Elenutė iš Raseinių). O kur dar Dana Kazlauskaitė su broliu Antanu? Kur simpatiškasis Jakinevičių Viktoriukas? Ak ne, o dar nepriemė į mūsų brigadą — šitas vyras tik devynerių metų: jis savo šeimos, kurioje yra keturi vyrai, namų šeimininkė. Nes kas gi valgyt išvirs? Išvežė tėvą ir tris sūnus, o mama ir sesutė Lietuvoj pasiliko.

Mes kasame druską. O iš reproduktoriaus, įkelto stulpan, sklinda džiaugsmingi maršai. Suskamba ir viena kita liūdnesnė melodija. Atpažįstame . . . Kaip gerai, kad mūsų liaudies dainos visiems atvejams tinka! Jos guodžia Lietuvos vaikus, kasančius druską tolimame Sibire. Atskirtus nuo tėvų, tėvynės, vietoj mokyklinių vadovėlių laikančius rankose kastuvus ir kaplius.

Mes kasame ir kasame druską. Janė, Genė, Aldona, Antanas, Vytas ir visi kiti. Pasakodama apie save, aš pasakoju apie jus. Aš noriu pagerbti jūsų pūslėtas rankas, žaizdotas kojas ir tyras širdis. Mums reikia pasikalbėti. Po penkiasdešimties metų tokių prisiminimų pasakoti nebebus kam.

Nieko nėra nemalonesnio už prievartinį darbą. Tačiau sistema, pasmerkusi mus šiam darbui, veikė kitaip. Prisiminkite! Tais pačiais 1948 metais SNO Generalinė Asamblėja priėmė tarptautinį dokumentą — VISUOTINĘ ŽMOGAUS TEISIŲ DEKLARACIJĄ. Todėl mūsų, tremtinių laukė tikras PRIEVARTOS FENOMENAS! Buvo reikalaujama pasirašyti, kad mes atvykome į Sibirą SAVO NORU! Kitaip sakant patvirtinti, kad prievarta yra neprievarta!

(Bus daugiau)

"Kario" žurnalui septyniasdešimt metų

KAZYS MILERIS

Neteko girdėti, kad išeivijoj kas nors būtų pradėjęs leisti vėl kokį naują žurnalą ar laikraštį. Bet paskutiniu laiku spaudoj skaitėme, kad kai kurie jų jau užsidarė dėl prenumeratorių skaičiaus sumažėjimo, dėl finansinių sunkumų ar redaktorių trūkumo. Reikia džiaugtis, kad iš JAV Bruklino mus vis dar reguliariai tebelanko gražiai išleidžiamas, įdomus Lietuvių karių veteranų sąjungos "Ramovė" žurnalas "Karys". Tai yra mėnesinis, 40-50 puslapių, visada spalvotu meniškų viršeliu, su daugybe nuotraukų ir įdomiu turiniu pirmaeilis išeivijos žurnalas. Juo domisi ne vien tik buvę mūsų kariškiai, bet ir visa lietuviškoji visuomenė, nes Lietuvos kariai ir kariuomenė buvome mes visi. Senesni to žurnalo puslapiuose daug kur atpažįsta patys save, o jaunesni ten randa visą mūsų tautos istoriją, jos kultūrą ir aprašomas mūsų nedidelės valstybės amžiais vestas kovas dėl savo išlikimo.

Šiam žurnalui š.m. gegužės 22 d. sueina jau 70 metų. Gana gražų amžių sulaukęs žurnalas, kuris, kaip ir patys išeiviai, yra palikęs tėvynę, Vokietijoj sulaukęs karo pabaigos ir dabar įsikūręs Amerikoj. Pirmasis Lietuvos kariams skirtas laikraštis, tada dar pavadintas "Kariškių žodis", pasirodė Kaune 1919 m. gegužės 22 d. Netrukus tas pats laikraštis gavo "Kario" vardą ir buvo pradėtas leisti žurnalo forma. Jį iš pradžių leido Krašto apsaugos ministerija, o vėliau perėmė Vyr. štabo spaudos ir švietimo skyrius. Pirmasis redaktorius, kuris žurnalui ir "Kario" vardą išrinko, buvo karininkas J. M. Laurinaitis. Vėliau redaktoriai vis keitėsi. Iš jų ilgiau išbuvęs karininkas P. Ruseckas, plk. ltn. R. Burokas, rašytojas J. Balčiūnas-Šveistas, ltn. S. Urbonas. Pastarasis žurnalą redagavo paskutinius penkerius nepriklausomo gyvenimo metus, kol okupacinė valdžia 1940 m. jį uždarė. Nuo pat "Kario" įsisteigimo Lietuvoj, jo atkūrimo Vokietijoj, paskui Amerikoj žurnalo sekretorium visą laiką išbuvo žurnalistas St. Butkus, kurio vardu dabar yra pasivadinus Detroito šaulių kuopa.

Su metais "Karys" savo turiniu ir išvaizda visą laiką yra gerėjęs ir tobulėjęs. Nuo 1922 m. buvo pradėtas leisti jau iliustruotas, 1926 m. žurnale pradėjo rodytis spalvotos nuotraukos ir 1938 m. pereita į giliaspaudį spausdinimą. Žurnalo tiražas nuo 1920 m. ligi jo uždarymo 1940 m. buvo pašokęs net ligi 33,000. Žurnalo paskirtis visą laiką buvo ugdyti kariuose tėvynės meilę, karišką dvasią ir dorovę, šviesti karius karinėmis žiniomis. Jau ir pradžioje "Karyje" galėjai rasti ir šiaip literatūrinio pasiskaitymo, eilėraščių ir prisiminimų, ypač iš nepriklausomybės karų. Taip pat turėjo sporto, jaunimo ir humoro skyrius. Visą laiką leido savo sieninius kalendorius, skelbė įvairius konkursus.

Atėję bolševikai į mūsų kraštą iš "Kario" padarė "Karių tiesą", kuria lietuviškoji visuomenė jau nebesidomėjo ir nebeskaitė. Vokiečių okupacijos laikais 1941 m. gruodžio mėnesį "Karys" vėl buvo atgaivintas ir pradėtas leisti Vilniuje. Jį dabar leido Lietuvos savisaugos dalinių vadovybė. Redaktorium tapo vėl tas pats jau kapitonas S. Urbonas. Laikraštis tada buvo daugiau skirtas lietuvių karių daliniams frontuose, nors jį gaudavo ir kiti, nes buvo leidžiamas dideliu 50,000 tiražu. Ten taip pat buvo rašoma įvairiom karinėm temom, bet buvo ir šiaip straipsnių, eilėraščių ir aktualijų iš Lietuvos gyvenimo. Tada ypač buvo norima ką nors duoti Lietuvos jaunimui, o ypač bandančiam ką nors rašyti. Tuo laiku jie neturėjo jokios savo spaudos. Raudonajai armijai antrą kartą įžengiant į mūsų šalį, Rytprūsiuose pasirodė vėl lietuviams kariams skirtas laikraštis "Žygio karys", kuris irgi vėliau, jau jį leidžiant Berlyne, buvo pavadintas "Kariu".

Išeivijoj "Karį" atgaivino Pasaulio lietuvių karių-veteranų sąjunga. Žurnalas buvo pradėtas leisti Amerikoje 1950 m. lapkričio mėnesį su tais pačiais redaktoriais S. Urbonu, Br. Aušrota ir žurnalo sekretorium St. Butkum. Po jų redaktorium buvo D. Penikas, o nuo 1954 m. ligi 1988 žurnalą vis tobulino, gerino ir plėtė redaktorius Z. Raulinaitis, taip pat buvęs kariškis. Dabartiniu metu žurnalo redagavimą yra perėmęs Balys Raugas. Žurnalas visą laiką yra leidžiamas Brukline, spausdinamas "Darbininko" spaustuvėje. Šiandien žurnalas turi šešis skyrius: Karinės žinios, Mokslas ir technika, Spaudoje pasižvalgius, Žvilgsnis į politiką, kronika ir platų LŠS priedą – "Tremties trimitą". Paskutiniame "Kario" numeryje red. B. Raugas rašo vedamajame apie Vasario 16, dr. Kazys Ėringis įdomų tęsinį apie Lietuvos karius sovietų armijoje, dr. A. Mauragis prisimena dr. J. Šliūpą, žurnalistas Algridas Gustaitis rašo pasipiktinęs tarybinio istoriko Juozo Žiugždos blevyzgomis. Grožinės literatūros skyriuje įdėtas antras epizodas iš rašytojo Anatolijaus Kairio dramos "Kardas ir krikštas". Šaulių "Tremties trimite" išspausdinti Karolio Milkovaičio ir kit. eilėraščiai, šaulio ir muziko Stasio Šližio pagerbimo aprašymas, daug kronikinių žinių iš šauliškos veiklos ir keli puslapiai mirusiųjų nekrologų. Kaip specialus priedas pridėtas J. Šiaučiulio Žuvusiems už Lietuvos laisvę paminklo lietuvių kapinėse Mississaugoje šventinimo aprašymas su gausia iliustracija.

Ankstyvesnių metų "Kario" numeriuose būdavo sąrašas žurnalo bendradarbių, kurių tarpe buvo aukšto rango karininkų, istorikų, literatų, žurnalistų ir kt. Dabar tų bendradarbių skaičius jau bus sumažėjęs. Bet ir šiandien "Karys" dar turi daug savo talentingų žmonių, sugebančių šį žurnalą padaryti įdomų ir visų skaitomą. Kanadoje, anksčiau turėję daugiau šio laikraščio platintojų, dabar likę tik V. A. Aušrotas ir St. Prakapas Toronte. Žurnalo prenumerata metams – $17 (amerikietiškais). Išeina kas mėnesį, išskyrus liepą, rugpjūtį ir gruodį. Žurnalo paskutiniuose puslapiuose yra skelbiami visi aukotojai. Be aukų, kaip ir daugeliui mūsų lietuviškų laikraščių, būtų sunku išsilaikyti. Žurnalas neturi komercinių skelbimų.

ANTANINA GARMUTĖ

Salomėjai Nėriai

Argi tu – lietuvė, Salomėja?
O gal tu – legendos Judita:
Priešo galvą nukirstą padėjus,
Stovi prieš Tėvynę kaip šventa?

Skėrių ordos į Tėvynę skriejo –
Gerti kraujo iš širdies gyvos! . . .
Ordų prieky ėjo Salomėja –
Kalt prie kryžiaus mūsų Lietuvos!

Ešelonai į rytus dundėjo, –
Ainiai jų pamiršt nesugebės!
Laimino Tėvynės pavergėjus
Menkysta, ištroškusi garbės! . . .

Rymo prie Istorinio muziejaus
Stalino tarnaitė – pagerbta!
Ordų prieky ėjo Salomėja,
Bet po kryžium NEMIRĖ TAUTA!

NERIMA NARUTĖ

Ateis svečiu

Iššluokime pirkias, apsivalykime, lai vėl
sužimba buvusių rakandų spalvos.
Praėjęs gedulas gesina Vėlinių žvakes,
Praplėškime vilties laukuose arimus,
Sėja nauja . . .
Įsėtas žodžių derlius auga.
Mano žeme, motina brangi,
Skriausta, bausta, kalėjus mirtimi,
Užgrūdinta, žaizdota širdimi
Vėl prisikėlusi gyvent esi.
Iš savo rankos derlių dalini,
Padauginus Tiesos, tikėjimo ir meilės trupinį,
Kantrybe juos aprūpini,
Kad jie tenai įsupt vienybėje varpus,
Kad šauktume visi kartu, ir ten ir čia – nebeslapčia
Pasauliui nenuilstama gaida!
"Šventoji Lietuva!"
Tada upių tekėjimo greičiu ateis svečiu,
Taip laukiamas šviesus laisvės Pavasaris.

PETRO JURGĖLOS pagerbimas jo 85 m. amžiaus sukakties proga 1986 m. Iš dešinės: vysk. P. Baltakis, OFM, Lietuvos gen. konsulas A. Simutis su ponia, kun. L. Andriekus, OFM, skautų dvasios vadovas kun. J. Pakalniškis, vyr. sk. St. Gedgaudienė, s. M. Banevičius

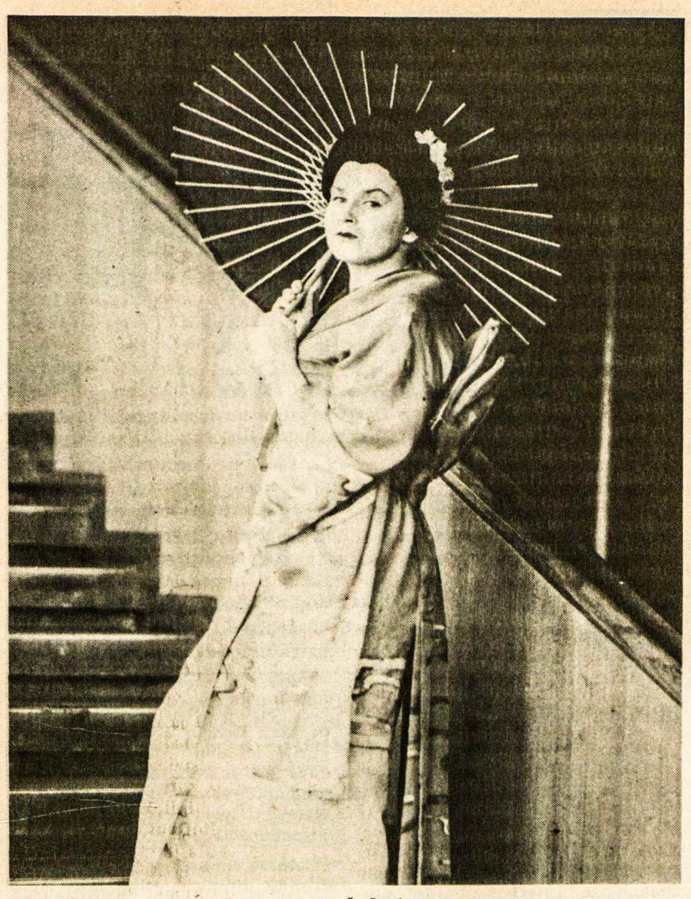

Vilniaus operos sol. IRENA MILKEVIČIŪTĖ "Madame Butterfly" vaidmeny

Vaizdajuostės mokykloms

V. MATIS

Vaižganto berniukas lipo ant tvoros, kad galėtų pamatyti, kas yra ten toliau už kalnelio, iš kur saulė teka ar leidžiasi. Taip ir kiekvienas jaunuolis pirmiausia susipažįsta su kiemo aplinka, o vėliau žinių akiratį įvairiai plečia. Nė vienas mokyklos mokytojas negali savo mokiniams parodyti visos Lietuvos geografinių istorinių bei kitų įdomių vietovių. Dažniausiai mokytojas parodo esamą knygelėje, gal jau daugelį kartų kartotą ir visur spausdintą vaizdą. Mokiniams tokie paveikslai greitai nusibosta, ir jie net nepajėgia tai pilnai įsivaizduoti realybėje. Taip dažnai mokytojas neturi galimybės tiksliau supažindinti mokinius su aiškinamuoju dalyku.

1967 metais Toronte buvo paruoštos Lietuvos geografijos bei istorinių temų skaidrės (pradžioj – 250, o vėliau papildyta iki 720). Jas naudojo beveik visos išeivijos lietuvių mokyklos. Deja, kai nebuvo turistui leidžiama keliauti po Lietuvą, skaidrių paruošimui teko naudotis įvairių žmonių paslaugomis, kurie dažniausiai nebuvo nei mokytojai, nei fotografai. Taip pat skaidrių kokybė ir parinkimas buvo labai riboti. Nuo pirmųjų skaidrių paruošimo praėjo daugiau dvidešimt metų. Per tą laiką palengvėjo keliavimas Lietuvoje, pagerėjo fotografinė technika, pasikeitė ir istorijos bei kraštotyros draudimas. Sąlygoms pasikeitus, reikia naudotis ir pritaikyti esamas galimybes patobulinti mokymo priemones.

Dabartinėse sąlygose geriausia geografijos – istorijos pamokoms mokslo priemonė būtų vaizdajuostės. Jose būtų galima matyti geografines – istorines vietoves įvairiais metų laikais, spalvotas, judėsyje, su žemėlapiais, su paaiškinimais. Tokie vaizdai mokiniui sudarytų žymiai gilesnį įspūdį ir liktų jo atmintyje. Po tokio žiūrėjimo, mokinys turėtų pridėti savo darbo raštu bei pasakojimais pagal mokytojo pageidavimus bei paaiškinimus.

Aišku, tokias vaizdajuostes galima pagaminti tik Lietuvoje. Fotografuoti upes, kalnus, miestus ir kita tik vietoje, įpinant dėl vaizdumo grupeles žmonių ar dienos įvykius. Kas jas turėtų gaminti? Vaizdajuosčių temų planus bei turinį turėtų paruošti aktyvūs mokytojai. Fotografavimui tektų pasikviesti techniškai pajėgų video fotografą. Vaizdus vėliau reiktų gerai atrinkti ir sudaryti gerą vaizdajuostę pagal pamokos planą. Pvz. tema – Nemunas. Pagal paruoštą temos vaizdajuostės planą suorganizuoti keletą studentų atostogų metu prakeliauti visą Nemuną nuo versmės iki marių. Tada fotografas pagauna studentų kelionės Nemunu vaizdus. Paryškina įdomesnes vietoves, gretimai žmonių gyvenimą, istorinius įvykius, Nemuno naudojimą, aplinką. Didesnių miestų papildomą vaizdajuostę gali padaryti atskirai.

Tokių temų reiktų paruošti beveik kiekvienai geografijos – istorijos pamokai. Vaizdajuostėse reiktų parodyti tos temos žemėlapius, papildyti dokumentais ar reikalingais tekstais, brėžiniais, žymių žmonių ar įvykių paveikslais. Vienos pamokos vaizdajuostė neturėtų būti ilgesnė 30 minučių. Ilgesnei temai galėtų būti dvi ar net trys dalys temos po 30 minučių. Po vaizdajuostės rodymo mokytojas ir mokiniai turi turėti bendrą pasiaiškinimą, gauti papildomus uždavinius atskiriems darbams, kad pamoka neliktų tik pasižiūrėjimu.

Tokios vaizdajuostės labai daug pagelbėtų atskirų mokyklų mokiniams ir mokytojams. Vaizdajuostės palyginti nėra brangios, o taip pat ir jų kopijavimas. Tas lėšas galėtų skirti Švietimo ministerija. Vaizdajuosčių gaminimo inciatyvą turėtų parodyti Vilniaus pedagoginis institutas arba Švietimo ministerija, pakviesdami atskirus mokytojus šiam darbui. Tokios vaizdajuostės būtų didelė parama ne tik Lietuvos, bet ir viso pasaulio lietuvių mokykloms.

Atsiųsta paminėti

TĖVYNĖS SARGAS. Redaguoja – Algirdas J. Kasulaitis. Leidžia Popiežiaus Leono XIII literatūrinis fondas. Spausdino Tėvų pranciškonų spaustuvė, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207.

AIDAI. Kultūros žurnalas nr. 1 370 (382) 1989. Turinys: Kęstutis K. Grinius – 1988 metai Lietuvoje, Leonardas Andriekus – Išsiilgau tavęs, šią naktį, Septyniasdešimt penktas pavasaris ir kiti eilėraščiai . . ., A. Paškus – Ateistinė krikščionybė, Jurgis Jankus – Ir pasiliko nenuvesti, dr. Kazys Ėringis – Lietuvos žemės ūkis, dr. Jonas Balys – Atsisveikinimas su mylimąja, Vanda Daugirdaitė-Sruogienė – Dokumentacija, liečianti Lenkijos ultimatumą Lietuvai. Readguoja – Leonardas Andriekus, OFM. Leidžia Tėvai pranciškonai. Spaudžia pranciškonų spaustuvė, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207.

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Liaudies menininkė Antanina Jonynienė kovo 19, Verbų sekmadienį, Šv. Antano lietuvių parapijos patalpose Detroite surengė šiaudinukų paveikslų, keramikos vazų ir velykinių margučių parodą. Parodą, globojamą Amerikos lietuvių tautinės sąjungos Detroito skyriaus valdybos, lankė ne tik Detroito, Kanados Windsoro, bet ir jų apylinkių tautiečiai. A. Jonynienė, raštuotų drobių audėja, išaugo į liaudies menininkes.

Estrados sol. Violetos Rakauskaitės-Štromienės pirmąjį koncertą Worcesterio, Mass., lietuviams gegužės 20, šeštadienį, 7 v.v., didžiojoje Maironio parko salėje rengia Dr. Vinco Kudirkos šaulių kuopa. Lietuvoje ji yra dainavusi su Vilniaus pučiamųjų orkestru "Trimitas", Lietuvos radijo ir televizijos pramoginės muzikos orkestrais. Išeivijoje su koncertais yra aplankiusi daug lietuvių kolonijų. Šiuo metu su savo vyru prof. dr. Aleksandru Štromu gyvena Worcesterio priemiestyje Shrewsburyje.

JAV LB kultūros taryba į 1988 m. premijų sąrašą įtraukė ir žurnalisto $1.000 premiją, kurios mecenatas yra JAV lietuvių fondas. Vertintojų komisiją premijai paskirti sudarė Lietuvių žurnalistų sąjungos centro valdyba. Komisijon buvo įjungti: pirm. Antanas Kučys, nariai — Vytautas Gedgaudas, kun. Pranas Garšva, MIC, prel. dr. Juozas Prunskis ir Vladas Būtėnas. Žurnalisto premija paskirta Klivlande leidžiamo savaitraščio redakcijos nariui ir politiniam komentatoriui Vytautui Meškauskui. Ji įteikiama IX-joje premijų šventėje gegužės 20 d. Čikagoje.

Kompozitoriaus Broniaus Jonušo stipendija lituanistiką studijuojančiam lietuviui jaunuoliui, pasižymėjusiam lietuviškoje veikloje, šiemet bus paskirta jau dvyliktą kartą. Metinę $1.000 stipendiją savo vyro atminimui yra įsteigusi Emilija Jonušienė. Lig šiol stipendijas jau gavo penkiolika jaunuolių įvairiose Šiaurės ir Pietų Amerikos vietovėse. Jas kasmet paskiria speciali vertintojų komisija. Kandidatai prašymus stipendijai gauti su jaunimo ar visuomeninių organizacijų rekomendacijomis prašomi iki š. m. birželio 15 d. atsiųsti šiuo adresu: Broniaus Jonušo stipendija, 9927 Devonshire, Omaha, NE 68114, USA.

Punsko-Seinų krašto lietuvių muziejus Romo Vitkausko iniciatyva buvo įsteigtas 1987 m. lapkričio 1 d. R. Vitkauskui, dabartiniam Punsko valsčiaus viršaičiui, ši idėja kilo dar studijų metais, bet ilgą laiką nebuvo susilaukta pritarėjų. Juos pagaliau išjudino gausūs poeto Juozo Kėkšto, kalbininko Jono Otrembskio, docento Broniaus Mickevičiaus palikimai. Muziejus atskiruose skyriuose renka medžiagą apie Punsko-Seinų krašto praeitį ir dabartį. Istorijos ir dabarties skyriuje telkiama medžiaga apie 1831 m. ir 1864 m. sukilimus, 1905 m. revoliuciją, I D. karą, okupaciją, dabartinius ryšius su Lietuva ir išeivijos lietuviais. Archeologiniame skyriuje pagrindinis dėmesys tenka pirmykščiams Punsko-Seinų krašto gyventojams jotvingiams. Atskirą skyrių turi šiam kraštui ir lietuvių kultūrai nusipelnę žmonės: rašytojai Aniel ius Markevičius ir Albinas Morkus, poetai vysk. Antanas Baranauskas, Juozas Kėkštas, Albinas Žukauskas, geologas Česlovas Pakuckas, kun. Antanas Tatarė. Kiti skyriai yra skirti Suvalkų trikampio leidiniams, lietuvių kultūros paminklams Lenkijoje, archyvinei Lenkijos lietuvių medžiagai. Muziejus šiuo metu laikinai yra įsikūręs privačiame name išnuomotose patalpose. Jame jau sutelkta beveik tūkstantis dokumentinių nuotraukų, keli šimtai knygų, straipsnių iš įvairių laikraščių bei žurnalų, vaizdajuosčių ir garso įrašų, plokštelių. Muziejumi rūpinasi ir jį tvarko Alicija ir Adomas Sirtaskiai. 1988 m. balandžio mėnesį buvo atidarytą 1981 m. balandžio 16 d. Varšuvoje mirusio poeto Juozo Kėkšto memorialinė paroda. Muziejun perkelta ir 1988 m. gegužės pradžioje Punsko gimnazijoje surengta Seinų spaustuvės 1906-15 m. leidinių paroda. Medžiagos apie Punsko-Seinų kraštą, žinių ir patarimų laukiama iš visame pasaulyje išsisklaidžiusių lietuvių. Muziejaus adresas: Spolieczne Muzeum Regionalne, ul. Mickewicza 59, 16-515 Punsk, Poland.

Tarptautinis Balio Dvariono jaunųjų pianistų ir smuikininkų konkursas dabar bus rengiamas kas dveji ir treji metai jo vardo muzikos mokykloje Vilniuje. Dalyviai bus suskirstyti į dvi grupes. Pirmąją sudarys neturintys 12 metų amžiaus, antrąją — 16 metų. Pirmojoje konkurso dalyje bus atliekami baroko arba klasicizmo epochos kūriniai, antrojoje — XIX-XX š. kūriniai. Abiem grupėm bus privaloma kompozitoriaus B. Dvariono pjesė. Ankščiau panašiomis taisyklėmis buvo rengiami respublikiniai jaunųjų pianistų konkursai, įsteigti 1974 m. B. Dvariono muzikos mokyklos fortepijono skyriaus pedagogų iniciatyva. Nutarimas perorganizuoti B. Dvariono respublikinį jaunųjų atlikėjų konkursą į tarptautinį padarytas Lietuvos kompozitorių sąjungos suvažiavime sausio pabaigoje.

Kristijono Donelaičio 275-tosioms gimimo metinėms skirta šventė įvyko jo vardo vidurinėje mokykloje Klaipėdoje. Dalyviai pirmiausia apžiūrėjo praplėstą K. Donelaičio muziejų, atskleidžiantį jo literatūrinio palikimo atspindį rašytojų, dailininkų ir kompozitorių kūriniuose. Muziejuje taipgi yra nemažai medžiagos apie "Metų" vertimus į kitas kalbas. Mokyklos prieangyje buvo atidengtas skulptoriaus Petro Deltuvos sukurtas K. Donelaičio bronzinis biustas, kieme jo atminimui pasodintas ąžuoliukas. Iškilmingo vakaro metu pranešimą "K. Donelaitis — tautinio atgimimo pradininkas" skaitė filologijos dr. Albinas Jovaišas. Kalbėjo operos "Kristijonas" kūrėjai ir atlikėjai: rašytojas Antanas Drilinga, kompozitorius Algimantas Bražinskas, dirigentas Vytautas Viržonis, solistai Birutė Almonaitytė ir Vladimiras Prudnikovas. Meninę vakaro programą atliko Klaipėdos dramos teatro aktoriai ir "Gilijos" liaudies choras.

Prof. dr. Juozas Indriūnas, inžinierius technologas, mirė Kaune balandžio 15 d. ir buvo palaidotas Petrašiūnų kapinėse. Velionis gimė 1896 m. sausio 26 d. Bajoriškėse, Rokiškio srityje. Kelią į mokslus pradėjo dviejų skyrių Panemunėlio mokykloje. Technikos studijas baigęs Kauno universitete 1929 m., liko dirbti asistentu statybinės mechanikos katedroje. 1930-31 m. tobulinosi Štutgarto ir Drezdeno aukštosiose technikos mokyklose. 1941-75 m. vadovavo Kauno universiteto, o vėliau Kauno politechnikos instituto tekstilės technologijos katedrai. Pokaryje velionis šešerius metus dirbo Lietuvos mokslų akademijos fizikos ir technologijos instituto direktoriumi. Sukūrė nemažai metodų bei prietaisų pluošto nuovargiui tirti, pūko parametrams matuoti. Velionies kūrybinį palikimą sudaro veikalai: "Mechaniniai medžiagų bandymai" (1930), "Pluoštinės medžiagos" (1947), "Tekstilės technologijos pradmenys" (1948), "Audimas" (1954), "Linų verpimas" (1959), "Vilnų verpimas" (1961), "Naujoji verpimo technika" (1968), "Vilnos ir cheminio pluošto verpimo technologija ir įrengimai" (1972).

Kazio Sajos "Šventežerio" šeštašimtasis spektaklis Kauno dramos teatre suvaidintas balandžio 23 d. vakarą. Ši aktuali pjesė, ginanti Lietuvos ežerus ir gamtą nuo taršos, scenoje išsilaikė jau devyniolika metų. Ją 1970 m. pastatė rež. Jonas Jurašas, Kauno dramos teatre dirbęs 1967-72 m. Jis 1972 m. susikirto su kompartijos cenzoriais dėl tautinių proveržių Juozo Grušo dramos "Barbora Radvilaitė" spektakliuose, buvo pašalintas iš teatro ir 1976 m. su žmona Aušra išleistas į JAV. Į sukaktuvinį "Šventežerio" spektaklį įsijungė ir jaunieji, ir senieji aktoriai. Žiūrovai ypač šiltai sutiko Reginą Varnaitę ir Antaną Tarasevičių, savo vaidmenis atlikusius visuose "Šventežerio" spektakliuose. Audringais plojimais buvo pasveikinti scenoje pasirodę pradiniai sukaktuvinio spektaklio kūrėjai: pjesės autorius Kazys Saja, Lietuvoje viešintis rež. Jonas Jurašas, kompozitorius Giedrius Kuprevičius, scenovaizdžių autorė dail. Janina Malinauskaitė. Malonia staigmena tapo rež. J. Jurašo atvykimas į sukaktuvinį spektaklį. Jį pakvietė 40 Kauno dramos teatro aktorių, pasirašiusių atvirą laišką, paskelbtą "Literatūros ir meno" 1988 m. spalio 26 d. laidoje. Tikimasi, kad jis galės grįžti Lietuvon ir tęsti darbą jos teatruose. **V. Kst.**

Jaunųjų dailininkų paroda

Čikagoje Čiurlionio galerijoje birželio 16 iki 25 d. įvyks jaunųjų lietuvių dailininkų meno paroda. Į šią parodą kviečiami neseniai baigę meno studijas ar dar bestudijuoją menininkai. Užsiregtravusių tarpe yra: dail. Jūris Čiurlionis (Cleveland, OH), Susana Juknaitė (Chicago, IL), Daiva Karužaitė (Chicago, IL), Jonė Karuža (Chicago, IL), Andrius Stankus (Oak Lawn, IL), Rasa Sutkutė (Homewood, IL), Vitas Venckus (Santa Monica, CA). Kviečiami parodoje dalyvauti ir kiti jaunieji kūrėjai, turį bent keletą parodinio masto darbų (tapybos, skulptūros, grafikos, audinių ir pan.). Dėl smulkesnės informacijos reikia kreiptis į parodos organizatorių Algimantą Kezį, 4317 S. Wisconsin Ave., Stickney, IL 60402. Tel. 312 - 749-2843. **A.K.**

PRISIKĖLIMO PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8

Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414

KASOS VALANDOS: Pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 8.00 v.v.; šeštadieniais – nuo 9.00 v. ryto iki 1.00 p.p.; sekmadieniais nuo 9.00 v. ryto iki 12.30 v.p.p. SKYRIUS ANAPILYJE: Sekmadieniais nuo 9.30 v. ryto iki 1.00 v.p.p.

MOKA UŽ:		IMA UŽ:	
90-179 d. term. ind.	9½%	Asmenines paskolas nuo	13 %
180-185 d. term. ind.	9¾%	Sutarties paskolas nuo	13 %
1 metų term. indėlius	10 %	Nekiln. turto paskolas:	
2 metų term. indėlius	10 %	Su nekeičiamu nuošimčiu	
3 metų term. indėlius	10 %	1 metų	13¼%
1 metų GIC-met. palūk.	11¾%	2 metų	13 %
2 metų GIC-met. palūk.	11¼%	3 metų	13 %
3 metų GIC-met. palūk.	11 %	Su keičiamu nuošimčiu	
1 metų GIC-mėn. palūk.	10 %	1, 2 ir 3 metų	11¾%
RRSP, RRIF ir OHOSP	8¾%		
RRSP ir RRIF-1 m. term. ind.	11¾%		
RRSP ir RRIF-2 m. term. ind.	11¼%		
RRSP ir RRIF-3 m. term. ind.	11 %		
Specialią taup. s-tą	8 %		
Taupomąją sąskaitą	8 %		
Kasd. pal. taupymo sąsk.	9¼%		
Kasd. pal.čekių sąsk.iki	5¾%		

Draudžiame asmenines ir sutarties paskolas iki $15,000 ir narių gyvybę iki $2,000 už santaupas laikomas šėrų, čekių ir taupymo sąskaitose.

Duodame asmenines paskolas iki $50,000 ir morgičius iki 75% įkainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

AKTYVAI virš 41 milijonų dolerių

Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

STEPHAN'S FURS

406 Roncesvalles Ave.
Telefonas 536-5936 ir
Telefonas 762-7775

2239 Bloor Street West. •

Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės. Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ

MARGIS DRUG STORE

JOHN V. MARGIS, Phm. B.

408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944

PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
PENSININKAMS 15% NUOLAIDA NUO VISKO (IŠSKYRUS CIGARETES)

NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS

MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

TOTAL TRADES RENOVATING

151 Carlingview Dr., Unit 5, Rexdale, Ontario

- atlieku visus elektrinius darbus — namų, įstaigų, įmonių
- parduodu ir įrengiu namų šildymo ir vėsinimo sistemas
- įrengiu aliuminiaus gaminius — lauko sienas, langus, duris, veidrodžius
- atlieku pagrindinius namų remontus — prausyklų, rūsių, padidinu namus, verandas
- uždengiu naujus stogus, išlieju įvažiavimus (driveways)

Bob (Gintas) Artickonis 674-1068

AUTOMOTIVE FIBER

AUTOBODY AND COLLISION REPAIRS

Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas ir dažymas: sąžiningas darbas, pigios kainos.

Savininkas – RIČARDAS KYBARTAS,

22 BELVIA ROAD, Etobicoke, Ont. M8W 3R3 **Telefonas 252-8863**

T. ir T. SERVICE CENTRE GARAŽAS

1814 Berkel Rd., Mississauga L4X 1M7

Telefonas: 625-0707 *Savininkas – Tom Thompson*

Greitas ir tikslus *patarnavimas!*

DRAUDA

gyvybės, automobilių, gaisro atveju, nuomininkų turto, verslo ir komercijos

Juozas Eimis Ramas

Tel. 231-5641, namų 766-5857

Allstate 5233 Dundas St. W. (arti Kipling) Islington, Ontario M9B 1A6

Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

Lietuvos stalo teniso rinktinė 1939 Pabaltijo turnyre Rygoje. Iš kairės: Naujokas (atstovas), Nikolskis, Duškes, Dzindziliauskas, Vilius Variakojis ir Meilus

T.V.

SPORTAS

Redaguoja SIGITAS KRAŠAUSKAS,
32 Pasadena Gardens, Toronto, Ontario, M6S 4R5,
telefonas (416) 766-5367

39-sios ŠALFASS metinės žaidynės,

įvykusios Toronte, gegužės 5-7 d.d. jau tapo istorija. Buvo gerai suorganizuotos ir jose dalyvavo 17 Šiaurės Amerikos sporto klubų. Apie varžybinę, o taip pat organizacinę šių žaidynių dalį kalbėsime sekančiose "Tėviškės žiburių" sporto skiltyse. Šiuo metu skaitytojams pristatome laimėtojus-medalistus.

Krepšinyje: vyrų A klasėje čempionais tapo Niujorko lietuvių atletų klubas "LAK"; vyrų B klasėje – Niujorko "LAK"; jaunių A klasėje – Čikagos "Neris"; jaunių B klasėje – Hamiltono "Kovas"; jaunių D klasėje – Toronto "Aušra".

Tinklinyje: vyrų klasėje – Bostono "Grandis"; moterų klasėje – Klivlando "Žaibas".

Ledo ritulio čempionai – Toronto "Jungtis". Apie kėgliavimą, raketbolą ir squashą sekantį kartą taip pat.

"The Toronto Star" dienraštyje, balandžio 22 d. laidoje, skelbiama žinutė apie Vilniaus "Statybos" ir sovietų rinktinės krepšininką, Seulo olimpiniuose žaidimuose laimėjusį aukso medalį, **Šarūną Marčiulionį**, kuris tariasi su "Golden State Warriors" dėl 1.5 milijono dolerių vertės metinio kontrakto pasirašymo. Marčiulionis sako, kad Sovietų vyriausybės yra duotas sutikimas, ir jis žada pradėti žaisti už "Warriors" po Europos krepšinio pirmenybių, kurios įvyks birželio mėnesį Jugoslavijoje.

VILIŲ VARIAKOJĮ PRISIMENANT. Jis buvo vienas iškiliausių Lietuvos stalo tenisininkų. V. Variakojis ilgą laiką žaidė nepriklausomos Lietuvos stalo teniso rinktinėje, o sėkmingiausias jo gyvenime pasiekimas buvo 1939 metais pasaulio stalo teniso pirmenybėse Egipte. Čia Lietuvos rinktinė, kuria sudarė: V. Variakojis, E. Nikolskis, V. Dzindziliauskas ir Ch. Duškesas, iškovojo ketvirtą vietą, laimėdami prieš Egiptą ir Graikiją po 5:2, Prancūziją ir Palestiną po 5:1, Indiją ir Liuksemburgą po 5:0 ir Rumuniją 5:3, pralaimėdami Čekoslovakijai ir Jugoslavijai po 5:0 ir Anglijai 5:1.

Tais pačiais 1939 m. baltiečių stalo teniso turnyre Rygoje nugalėję Latviją 5:3 ir Estiją 5:0, antrą kartą iš eilės tapo baltiečių čempionais. Šiuose turnyruose Lietuvai atstovavo: Variakojis, Dzindziliauskas, Nikolskis, Meilus ir Duškesas.

Pokario 1949 m. Vilniuje vykusiame sovietų Lietuvos stalo teniso turnyre, absoliučiais nugalėtojais tapo vilnietė Bronė Balaišienė – moterų ir panevėžietis Vilius Variakojis – vyrų klasėse. 1951 lapkričio pabaigoje, pirmajame Sovietų Sąjungos čempionate, kuris vyko Vilniuje dalyvaujant 96 dalyviams, Vilius Variakojis su Vladu Dzindziliausku dvejetų varžybose laimėjo aukso medalį.

Vilius Variakojis taip pat buvo geras krepšinio žaidėjas ir yra atstovavęs nepriklausomos Lietuvos valstybinei rinktinei. Jis yra parašęs knygą: **"Kartu su sportu"**, kurią atidavęs spaustuvėn, 1988 kovo 2 d. ir mirė. Šioje knygoje jis rašo apie savo gyvenimą, kuris buvo glaudžiai surištas su sportu, sportine pedagogika bei auklėjimu.

Toronto lietuvių golfo klubas jau sužaidė du pirmuosius 1989 metų sezono turnyrus. Pirmąjį balandžio 22 d. Hornby Towers ir antrąjį balandžio 29 Flamborough Hills Golf Club aikštynuose. Nors pavasario oras ir nebuvo palankus, tačiau abiejuose turnyruose dalyvavo po 37 žaidėjus.

Pirmajame turnyre su 80 smūgių tapo R. Šimkus, antroje vietoje su 82 liko V. Kaknevičius ir trečiąja vieta, su 83, tenkinosi P. Stauskas. Su išlyginamaisiais smūgiais laimėtoju tapo R. Grigas (68) ir moterų klasėje Gr. Stauskienė (76).

Antrajame turnyre laimėtojai pasiskirstė vietomis sekančiai: Stan Podsadecki (78) – I v., A. Stauskas (81) – II v., R. Šimkus (83) – III v. Išlyginamųjų smūgių kompeticijoje A. Kartavičius (65) – I v., J. Juodikis (68) – II v. Moterų kl. Gr. Stauskienė (72) – I v.

Arčiausiai vėliavėlių primetimai, kiekvienam turnyre ant trijų žaliųjų, buvo laimėti: A. Stausko, P. Pargausko jr., Al. Simanavičiaus, P. Stausko, Gr. Stauskienės ir K. Eimanto. Ó, paslaptingosios skylės laimingaisiais tapo P. Pargauskas jr. ir Z. Zaleskis.

Abu turnyrus sklandžiai ir tvarkingai pravedė A. Stauskas (pirm.), A. Jonikas ir A. Zaleskis.

Aukos Tautos fondui

KLB OAKVILLĖS APYLINKĖS lietuviai, minėdami Vasario 16-ją, TF aukojo: $67 – L. Jakaitis; $50 – dr. S. Kazlauskas, Aug. Kuolas, Al. Vaičeliūnas, V. Žemeckas; $30 – A. B. Liškauskas, J. Vegelis; $25 – J. Vaičeliūnas, J. Žiūraitis; $20 – kun. Pr. Gaida, kun. K. Kaknevičius, M. Krivickas, Z. Linkevičius; $10 – F. Arnold, B. Bagdonas, Laima Moorby, S. Pyzevas, Helena Vaičeliūnas; $5 – M. Žemeckas.

BRITŲ KOLUMBIJOS LIETUVIAI, minėdami Vasario 16-ją, TF aukojo: $100 – E. Smilgis; $40 – A. F. Kantautas; $30 – J. Sakalauskas, A. S. Kenstavičius; $20 – A. V. Skabeikiai, C. Domenta, J. Venskus, V. Sapkus, J. Macijauskas, A. Smilgys, P. Bražiūnas, K. Dulkys; $10 – A. Smitas, J. T. Anderson, T. J. Anderson, P. Valančius, E. Gunbel, O. Macijauskas, R. Maleris, P. Dainius, R. Macijauskas. Iš viso suaukota $450. Išlaidos – $205, Tautos fondui liko $245. Nuoširdžiai dėkoju visiems aukotojams už aukas, mūsų visų vienas tikslas – atstatymas Lietuvos nepriklausomybės. Taip pat nuoširdi padėka A. Vaičeliūnui ir J. T. Andersonui už surinkimą aukų.

A. Patamsis,
TF pirmininkas Kanadoje

Punsko lietuvių kultūros namų vajus vykdomas toliau. Jis veikia KLB Toronto apylinkės valdybos priežiūroje. Valdyba turi teisę patikrinti vajaus veiklą. Visos aukos yra registruojamos aukų lapuose ir skelbiamos spaudoje. Pinigai laikomi "Paramoje" sąsk. nr. 9188 ir Prisikėlimo parapijos kredito kooperatyve sąsk. nr. 1570640.17. Aukotojams pageidaujant, už aukas $50 ir daugiau KLB krašto valdyba sutiko išduoti pakvitavimus atleidimui nuo pajamų mokesčių. Vajų tvarko trijų asmenų komisija: Vytautas Pečiulis, Pijus Kružikas ir Antanas Zimnickas.

Aukojo: $40 – M. S. Petrylos; $25 – H. Stepaitis; Toronto vyrų choro "Aras" nariai: $30 – V. Zadurskis; $20 – A. Povilauskas, J. Repečka, P. Šturmas, D. Laurinavičius, V. Šlenys, K. Žilvytis; $10 – V. Karnilavičius, J. Lasys, P. Murauskas, A. Patašius, V. Siminkevičius, J. Krištolaitis, J. Kiškūnas, V. Morkūnas, A. Abramavičius, I. Jurcevičius, V. Kazlauskas, J. Laurinavičius, P. Puidokas, P. Zubas, V. Gražulis, J. Nešukaitis, Z. Revas, S. Valickis; $5 – A. Juozapavičius, A. Kazanavičius, P. Kevalaitis, J. Bukšaitis, V. Buragas, J. Maniuška, G. Repečka, F. Šiaučiūnas, V. Jankaitis, J. Lelis, M. Slapšys, L. Krikščiūnas. Nuoširdi padėka aukotojams.

Ateitininkų žinios

Posėdis, kuriame bus diskutuojama ateitininkų veiklos efektingesnė koordinacija, darbų pasidalinimas ir numatomos veiklos gairės sekantiems veiklos metams, įvyks gegužės 24, trečiadienį, 7.30 v.v. Prisikėlimo parapijos posėdžių kambaryje. Visi, kuriems rūpi ateitininkiškoji veikla, kviečiami į posėdį atvykti. Atgimkime su Lietuva!

Hamiltono ateitininkų metinė šventė bus birželio 3-4 d.d. Birželio 3, šeštadienį, 5 v.v. Hamiltono šventovės parapijos salėje yra ruošiama vakaronė, į kurią atsilankyti kviečiami visi Toronto ateitininkai. Rezervuokime birželio trečiosios popietę pabendravimui su bendraminčiais Hamiltone.

Toronto ateitininkų metinė šventė — birželio 17-18 d.d.

Sendraugių stovykla Dainavoje įvyks liepos 23-30 d.d. Kreiptis į Vytautą Šoliūną, III-th and Highway 83, Lemont, IL 60439. Tel. (312) 257-6739. **O.G.**

Moksleivių ateitininkų stovykla įvyks Dainavoje birželio 25 — liepos 9 d. Norintys stovykloje dalyvauti prašomi registruotis pas Liną Palubinskaitę, 2870 Meadowbrook Blvd., Cleveland Heights, OH 44118, tel. 216-932-3798. **N.P.**

Skautų veikla

• Balandžio 29-30 d.d. Vilniuje vyko okupuotos Lietuvos atsikūrusių skautų suvažiavimas, į kurį buvo pakviesti ir dalyvavo LSS-gos (išeivijos) vadovai-vės – v.s. prof. Avižienis, v.s. I. Kerelienė, seserijos vyriausia skautininkė v.s. S. Gedgaudienė ir v.s. kun. A. Saulaitis, SJ. Jis ir Mišias atnašavo skautybės intencijai Šv. Kazimiero šventovėje. Visa tai buvo transluojama per Vilniaus radiją. Suvažiavime dalyvavo per 100 vadovų-vių.

• Lietuvos skautų įkūrėjas, pirmūnas v.s. Petras Jurgėla, džiaugiasi atsikūrusiais skautais pavergtoje tėvynėje. Jis jau keli metai negaluoja, kad ir su geriausiais norais į pirmąjį suvažiavimą negalėjo vykti. Tačiau jis sveikino juos ir pasiuntė savo išleistų knygų. Šiuo metu jis ruošia antrąją laidą "Sparnuoti lietuviai Darius ir Girėnas". Pirmūnas apdovanotas visais skautų ordinais, o 1983 m. popiežiaus Jono Pauliaus II pakeltas į šv. Silvestro riterius. **M.**

• "Rambyno" tunto jūros skautai-tės sėkmingai darbuojasi prie laivo. Tikisi greit užbaigti remontus ir pakelti bures Ontario ežere.

• "Romuvos" ženkliuko konkursą laimėjo v.sk. Vilija Bijūnaitė. Šiuo metu ji mokosi Vasario 16 gimnazijoj ir vadovauja skaučių draugovei.

• Liepos 8 d. numatyta skautininkių-kų sueiga Wasagoje pas s. B. Abromaitienę.

• LSS "Gintaro" ir "Ąžuolo" vadovų-vių lavinimo kursai įvyks rugpjūčio 5-12 d.d. Los Angeles "Rambyno" stovyklavietėje. Važiuojantieji prašomi kaip galima greičiau pranešti tuntininkams. **M.**

Paieškojimas

Paieškomas **Tadas Jakštys,** atvykęs į Kanadą, Regan, Ontario 1947 metais "Abitibi P.& P. Company" miško darbams. Gyveno Toronte (dirbo garaže). Prašau jį ar apie jį žinančius pranešti P. Adamoniui, 6470 Jalobert Ave., Montreal, Quebec H1M 1K9. Tel. 514-256-5355.

~~ *ŠYPSENOS* ~~

Elektra ir šypsena

A. Cronin yra pasakęs:

– Šypsena mažiau kainuoja, negu elektra ir suteikia daugiau šviesos.

Nevisada

Vaikų darželyje seselė vieną mažylį klausia:

– Vytuk, ar tu kasdien pasimeldi?

– Ne, ne visada, nes būna tokių dienų, kada man nieko nereikia.

Optical Studio

OPTIKAS R. SCHMID

1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(Prieš Lietuvių namus)

Telefonas 535-6252

Greitas patarnavimas, neaukštos kainos. Gaunami kontakto lešiai (contact lenses).

HALLING ELECTRICAL

(Estonian)

Gyvenamiems namams ir komerciniams pastatams.

- elektros išvedžiojimas
- elektros vielų atnaujinimas
- elektrinis šildymas
- vėdinimo įrengimas
- geras darbo atlikimas

Tel. 762-9190 LIC E 1044

PARAMA LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

MOKA:		IMA:	
9½% už 90 dienų term.indėlius		už asmenines paskolas nuo	13 %
9¾% už 6 mėn.term.indėlius		už nekilnojamo turto paskolas (mortgages):	
10 % už 1 m. term. indėlius		su nekeičiamu nuošimčiu	
10 % už 2 m. term. indėlius		1 metų	13¼%
10 % už 3 m. term. indėlius		2 metų	13 %
10 % už 1 m. GIC mėn. palūk.		3 metų	13 %
11¾% už 1 m. GIC invest. pažym.		(fixed rate)	
11¼% už 2 m. GIC invest. pažym.		su keičiamu nuošimčiu	
11 % už 3 m. GIC invest. pažym.		1, 2 ar 3 metų	11½%
8¾% už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)		(variable rate)	
11¾% už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.			
11¼% už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.			
11 % už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.			
8¾% už namų planą - OHOSP (variable rate)			
8 % už taupymo sąskaitą			
9¼% kasd. pal. sąsk. virš 10.000			
6½% už kasd. pal. čekių sąsk.			

Asmenines paskolas duodame iki $65,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

AKTYVAI virš 72 milijonų dolerių

Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $15,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. Gaunama piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express).

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 8 v. vakaro; šeštadieniais – nuo 9 v. ryto iki 1 v. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta).

BŪSTINĖ: Lietuvių namai —

1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6

Telefonas 532-1149

A. W. GARBENS REAL ESTATE INC.

121 Willowdale Ave., Suite 106, Willowdale, Ont. M2N 6A3.

Telefonai: 225-5699 arba 489-1543

Nekilnojamo turto įstaiga, tarnaujanti tautiečiams nuo 1951 metų. Lietuviams nuolaida namo pardavimo atveju.

Alfonsas Garbenis, sn. (tėvas) ir
Alfonsas Garbenis, jn. (sūnus) – **savininkai**

Namų įkainojimo skyrius

HURONIA PROPERTIES APPRAISALS LIMITED

25 Pineneedle Dr. P.O. 174, Aurora, Ontario L4G 3H3

Telefonas (Toronto linija) **773-6480**

ALFONSAS W. GARBENIS, jn., B. Econ. CRA, SRA, kvalifikuotas įkainotojas nuosavybių – mortgičių, palikimų, investacijų, (V. Day Capital Gains) ir patarėjas kituose nekilnojamo turto reikaluose.

KINGSWAY NATIONAL

REAL ESTATE LTD., REALTOR

1614 Bloor St. W., Toronto, M6P 1A7 (Arti Toronto Lietuvių namų)

PERKANT – PARDUODANT NAMĄ AR KOKIĄ NEKILNOJAMĄ NUOSAVYBĘ, VISADA JUMS SĄŽININGAI IR DRAUGIŠKAI PATARNAUS

STASYS JOKUBAITIS.

30 metų patirtis. Nemokamas namo įkainojimas.

Telefonai 535-2331 arba **537-2869**

RE/MAX renown realty ltd., realtor an independent member broker

daiva t. dalinda, B.A.
associate broker

4887 dundas street west
islington, ontario M9A 1B2
res: 239-9892

232-2322

DEŠIMTIES METŲ PATYRIMAS

NEMOKAMAS NAMO ĮKAINOJIMAS

MARIUS E. RUSINAS, *turįs aštuonerių metų patyrimą, patarnauja visose pensijų srityse:*

- **RRSP – nuo 1 iki 10 metų garantuoti pažymėjimai**
- **RRIF pensijų fondas**
- **metinė renta (Annuities) – nuo 5 iki 20 metų išmokos abiem (vyrui ir žmonai) arba vienam (kitam mirus)**
- **įvairūs fondai (Segregated Funds) – gyvybės, sveikatos, grupinė drauda**
- **atstovauja visom gyvybės draudos bendrovėm**
- **klientų patogumui, susitarus, atvažiuoja į namus**

Canada Life Assurance Company

390 Bay St. nr. 600, Toronto M5H 2Y2

Darbo (416) 868-0922, namų (416) 848-0320

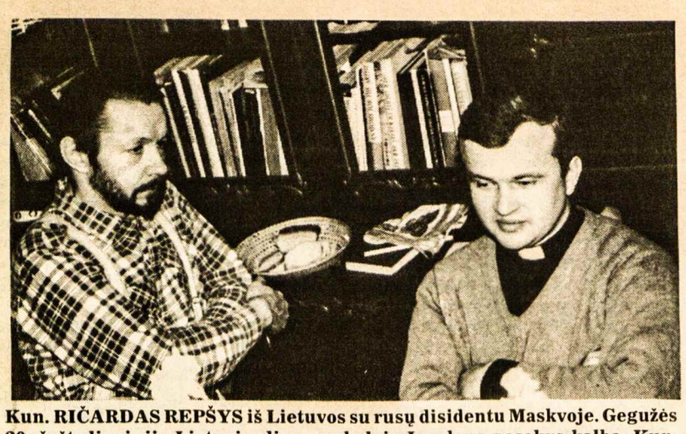

Kun. RIČARDAS REPŠYS iš Lietuvos su rusų disidentu Maskvoje. Gegužės 20, šeštadienį, jis Lietuvių dienų pokylyje Londone pasakys kalbą. Kun. R. Repšys gimė 1950 m. Kaune. Vilniaus universitete baigė ekonomijos mokslus. Vėliau įstojo į slaptą kunigų seminariją. Įšventintas kunigu darbavosi keliose Lietuvos vietovėse su jaunimu. Taip pat kaip misionierus dirbo Armėnijoje ir Rusijoje

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

pastarųjų kelerių metų laikotarpyje pasakiškai pabrangusius automobilius, kurie pasidarė neprieinami mažiau uždirbantiems kanadiečiams. Kanadon veržiasi gerokai pigesni japoniški automobiliai, kurių kainos dirbtinai pakeliamos muitais gelbėti R. White'o unijos brangiems kanadiškiems gaminiams. Tad vis labiau kalbama, kad geresnis kandidatas būtų dabartinis Ontario NDP socialistų vadas Bob Rae, šiuo metu dar neskelbiantis kandidatūros. Rimtesnius kandidatus galbūt atbaido ligšiolinė Kanados NDP socialistų nesėkmė, laukianti ir naujo vado, jeigu nebus padaryta rimtų politinių reformų.

J. Turneris liberalų vadu norėjo tapti jau 1968 m. balandžio mėnesį, kai reikėjo pakeisti pasitraukiantį L. B. Pearsoną. Tada jis pralaimėjo kvebekiečiui P. E. Trudeau. Pastarojo kabinete J. Turneriui teko būti teisingumo ir finansų ministeriu. Iš ministerių kabineto jis pasitraukė 1975 m. rugsėjo 10 d., o sekančių metų pradžioje – ir iš Kanados parlamento, nusivylęs ministerio pirm. P. E. Trudeau politika. Iki 1984 m. J. Turneris dirbo didžiųjų korporacijų reikalams tarnaujančioje Toronto advokatų firmoje. Kai P. E. Trudeau atsistatydino vasario 29 d., J. Turneris savo kandidatūrą į liberalų partijos vadus paskelbė kovo 16 d. Antrasis bandymas J. Turneriui buvo sėkmingesnis. Šį kartą, įveikęs pagrindiniu varžovu tapusį energijos išteklių ministerį J. Chretieną, jis buvo išrinktas liberalų vadu ir tapo septynioliktuoju Kanados ministeriu pirmininku. Liepos 9 d., paskatintas liberalams palankių viešosios nuomonės tyrėjų duomenų, ministeris pirm. J. Turneris paskelbė staigius parlamento rinkimus.

J. Turnerio grįžimas politikon pasibaigė dviem tragiškai pralaimėtais parlamento rinkimais, kai iš tikrųjų buvo laukta beveik garantuotos pergalės. Jai liberalai ir buvo prišnekinę J. Turnerį grįžti politikon. Pirmąjį rinkimų pralaimėjimą jam atnešė dėl P. E. Trudeau politikos sumenkėjęs liberalų populiarumas, o antrajam įtakos turėjo pačių liberalų susiskaldymas, nepakankama parama J. Turnerio vadovybei ir galbūt per kieta jo paties opozicija JAV ir Kanados laisvos prekybos sutarčiai. J. Turnerio atsistatydinimas nenustebino kanadiečių. Tai, atrodo, bus paskutinis nusivylusio J. Turnerio pasitraukimas iš politikos. Jis netgi nežada pasilikti ir parlamento nariu. Pasitraukimas betgi gali būti uždelstas.

Liberalų partijos suvažiavimas buvo numatytas spalio 20-22 d.d. Kalgaryje. Šis suvažiavimas nebuvo skirtas naujam vadui rinkti. Jame tik galėjo iškilti balsavimas J. Turnerio vadovybės klausimu. Su jo atsistatydinimu dabar prireikė specialaus suvažiavimo vadui išrinkti. Sprendimą šiuo klausimu tik birželio 17 d. turės padaryti liberalų partijos vykdomasis komitetas. Šiuo metu partija turi du rimtus kandidatus į vadus – J. Chretieną ir P. Martiną. Populiariausias su 41% rėmėjų yra J. Chretienas. Tik pernai į parlamentą išrinktą P. Martiną remia 8%. Už jį su 10% rėmėjų yra populiaresnis kandidatuoti šiuo metu nežadantis Ontario premjeras D. Petersonas. Kanados ministere pirmininke norėtų tapti karštakošė parlamentarė Shella Copps. Kandidatų atsiras ir daugiau, ypač jeigu vado rinkimai būtų atidėti kitiems metams. Skubių rinkimų nori dabar tvirčiausiai besilaikantis J. Chretienas.

XXXII KANADOS LIETUVIŲ DIENOS

Londone, Ontario, 1989 m. gegužės 20-21 d.d.

GEGUŽĖS 20, ŠEŠTADIENĮ

- **GOLFO TURNYRAS** – Maple Ridge Golf Club, Hwy. 2, prie Crumlin Road
  Registracija klube tarp 9 ir 10 v.r. Informacija – A. Petrašiūnas (519)451-6493,
  S. Navickas (519)455-0318.
- **KREPŠINIO RUNGTYNĖS** – Saunders Secondary School salėje, 941 Viscount
  Registracija: E. Daniliūnas, tel. (519) 438-7694
- **POKYLIS-ŠOKIAI** – Hellenic Community Centre patalpose, 179 Southdale Road West

6.30 v.v. **VAKARIENĖ.** *Programoje – kun.. Ričardas Repšys iš Lietuvos*

9.00 v.v. **ŠOKIAI.** *Groja – Les and the Music Masters orkestras*

Įėjimas: $20 asmeniui , įskaitant vakarienę ir šokius. (Bilietų prie įėjimo NEBUS).
$8 – tik šokiams. (Bilietus bus galima įsigyti prie įėjimo)

GEGUŽĖS 21, SEKMADIENĮ

12 v. r. **PAMALDOS EVANGELIKAMS** – Redeemer Lutheran Church, 1 Frank Place.

2 v.p.p. **PAMALDOS KATALIKAMS** – St. Peter's Basilica, 196 Dufferin

4 v.p.p. **KONCERTAS**
Saunders Secondary School auditorijoje, 941 Viscount

Programoje: *Kristijono Donelaičio "Metai". Dalyvauja Kanados lietuvių meniniai vienetai ir jungtinis šeštadieninių mokyklų mokinių choras*

Įėjimas: vaikai iki 12 m. veltui. $5 studentams, $8 suaugusiems.

7 v.v. **PABAIGTUVĖS**
Hellenic Community Centre, 179 Southdale Road West.
Tema -"Juoda-balta". Vakarienė-šokiai. **Įėjimas:** $5. Vakarienė – $15.

Bilietai – informacija tarp 7.00-9.00 v.v. tel. (519) 641-2554.

Pokilyje-šokiuose ir koncerte bus išstatyta Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos, Infotinklo Lietuvos spaudos ir plakatų paroda.

Visi vykime į Kanados lietuvių dienas!

Kanados lietuvių dienų rengimo komitetas

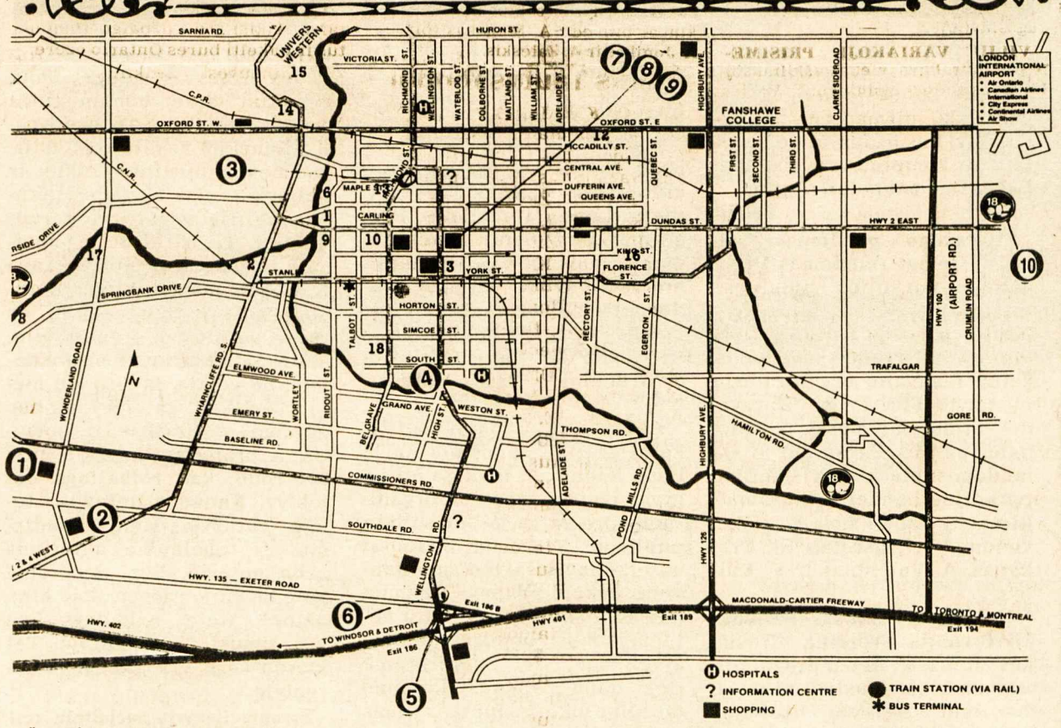

ŽEMĖLAPIO RODYKLĖ

1. Saunders Secondary School, 941 Viscount
2. Hellenic Community Centre, 179 Southdale Rd. W.
3. St. Peter's Basilica, 196 Dufferin
4. Redeemer Luthern Church, 1 Frank Place
5. Ramada Inn, 817 Exeter Rd. Tel. 519-681-4900
6. Comfort Inn, 800 Exeter Rd. Tel. 519-681-1200
7. 8. 9. Radisson Hotel, London Centre, 300 King St. Tel. 519-439-1661
   Briarwood Inn, 299 King St. Tel. 1-800-265-1234
   Sheraton Armouries Hotel London, 325 Dundas St. Tel. 1-800-387-5353
10. Maple Ridge Golf Club, 2.8 km į rytus nuo nr. 100 prie nr. 2

Advokatas
ALGIS S. PACEVIČIUS, B.Sc., LL.B.
2 Jane St., Suite 500 — Telefonai:
Bloor ir Jane gatvių kampas — įstaigos (416)**762-7393**
Toronto, Ontario M6S 4W3 — namų **233-0303**

Advokatas
VIKTORAS E. RUDINSKAS
B.C.L., LLB., M.B.A., M. Eng.
15 John St., Suite 2 — **Tel. 240-0594**
Weston, Ontario M9N 1J2 — **Fax. 248-5922**

Advokatas
PETRAS K. ŠIMONĖLIS B.A. M.L.S. LL.B.
perėmė a.a.advokato **Algio Puterio**
bylas ir testamentus
3425 Dundas St. W., Suite 200 — Telefonai:
prie Windermere Ave. — įstaigos (416) **763-3362**
Toronto, Ontario M6S 2S4 — namų **621-2136**

RE/MAX west realty inc., realtor an independent member broker
Juozas (Joseph) Norkus
namų pirkimo ir pardavimo atstovas
patarnauja lietuvių kalba
Nemokamas namų įvertinimas
Lietuvių pensininkų namuose "Vilnius" I-me aukšte.
1700 bloor street west toronto, ontario M6P 4C3 — **769-1616**

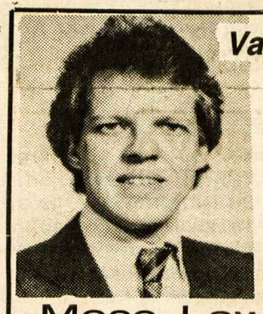
Vaidotas Jonynas, M.B.A., C.F.A.
Telefonas (416) 864-2734
- **Turi daugiau kaip 10 metų patyrimo investacijų srityje**
- **Aukso kasyklų analizuotojas**
- **Asmeniškai pataria apie "T-Bills", "Canada Savings Bonds", RRSPs, "Mutual funds"**
- **Sąžinigai patarnauja lietuviškai arba angliškai**

Moss, Lawson & Co. Limited
48 Yonge Street, Toronto, Ont. M5E 1G7

Century 21 ®
DRESHER Ltd.
Member Broker
Tel. 233-3334
FAX 233-0285
3830B Bloor St. W., Islington, Ont. M9B 1K8
Patarnavimai visose pirkimo ir pardavimo srityse.
Kreipkitės į Birutę Spudienę, B.A., namų 445-9469 arba į Valterį Drešerį. *Kiekviena įstaiga tvarkosi atskirai.*
Didžiausia pirkimo ir pardavimo organizacija pasaulyje.

Ar jūs domitės pirkimo ir pardavimo (Real Estate) karjera?
Jeigu taip, skambinkite į mūsų raštinę. Mes paruošime jus, duodami pamokas kas antrą antradienį.
Century 21 geriausiai paruošia pardavėjus pirkimo ir pardavimo versle. Dėl informacijų skambinkite **Valteriui** ar **Rick tel. 233-3334.**
Century 21. **Dresher Ltd.**

TORONTO MIESTAS
ATMATŲ IŠVEŽIMO TVARKARAŠTIS
Toronto mieste atmatos nebus išvežamos gegužės 22, pirmadienį (Victoria Day), nei ryte, nei vakare. Ta diena yra šventė savivaldybių tarnautojams.
Reguliarus pirmadienio išvežimas bus atliktas gegužės 25, ketvirtadienį.
Jūsų talka išnešant išvežtinas atmatas atitinkamom dienom labai laukiama.
Niekados nedėkite sudužusių stiklų ar kitokių aštrių daiktų į plastikinius maišus. Prisiminkite išnešti mėlynas dėžes gegužės 24, trečiadienį, kaip visada. (Kovo mėnesį Toronto mieste buvo surinkta išskirstomos medžiagos 1,606 tonos. Stenkimės tai išlaikyti!)
R. M. Bremner, P. Eng., F.I.C.E.
viešųjų darbų viršininkas

Siunčiame ir parduodame 220 voltų/50 H_2
elektrinius reikmenis
įskaitant ir "Camcorders", "VCR" bei "TV" vartojimui Europoje–Lietuvoje
Universal Overseas Services
1960 Ellesmere Rd. Unit 6
Scarborough, Ont. M1H 2V9
Tel. (416) 438-7500

Sąžiningas, konfidencialus patarnavimas
Parduodant, perkant ar tik norint informacijų apie nekilnojamas nuosavybes prašom man paskambinti
Justinas Raškauskas
allan BROWN
624-6336 — namų **897-0068**
ALLAN BROWN REAL ESTATE (Ont.) LTD., REALTOR
Toronto & Mississauga Real Estate Board
4078 Dixie Rd., Mississauga, Ont. L4W 1M4

DRAUDA — "ALL THE CHOICE IN THE WORLD"
MASKELL INSURANCE BROKERS LTD. (Savininkas Balys Maskeliūnas)
Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403
Toronto, Ontario M8V 1C6
VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

1989 metų EKSKURSIJOS į LIETUVĄ

birželio	15	– birželio	28	—	Kaune kaina $2,533
liepos	22	– rugpjūčio	4	—	Kaune kaina $2,769
rugpjūčio	23	– rugsėjo	4	—	Kaune kaina $2,533

Sudaromi iškvietimai giminių apsilankymui ir sutvarkomi dokumentai giminių aplankymui Lietuvoje.
Dėl smulkesnių žinių skambinti arba rašyti žemiau nurodytu adresu:
V. BAČĖNAS arba A. MEDELIS
KENNEDY TRAVEL BUREAU LTD.
296 Queen St. W., Toronto, Ontario M5V 2A1 — Tel. (416) 593-0600

DRESHER INSURANCE BROKERS
Fax 233-0285 - Tel. 231-2661
3830B Bloor Street West, Islington, Ontario M9B 1KB
Lietuvių kalba patarnauja – V. DREŠERIS ir RIMA (Petkutė) DREŠERIENĖ
Darbo valandos: 10 v.r. – 7 v.v., šeštadieniais – 10 v.r. – 2 v.p.p.
Narys "Better Bussiness" biuro

Patarnavimas – greitas ir tikslus!
V. Dauginis – telefonai (416) 533-1121 (416) 822-8480
* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *
* GYVYBĖS * KOMERCINĖ*
DRAUDA — INSURANCE
Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
1613 Bloor St. West, Toronto, Ont., M6P 1A6
(416) 533-1121

TORONTO ONT

Anapilio žinios

— Gegužės 14 d. baigėsi Carassauga savaitgalis. Lietuviškasis paviljonas buvo įsteigtas Anapilio naujoje parodų salėje. Daugelis svetimtaučių apsilankė ir grožėjosi meno kūriniais.

— Tuoktis ruošiasi Algirdas Rimkus su Kristina Garbaliauskaite. Išganytojo lietuvių liuteronų parapijoje — Alvinas Kišonas su Silvija Šernaite.

— Kapinių lankymo savaitgalį, gegužės 27-28 d.d., Anapilio naujoje parodų salėje bus dail. Jokūbo Dagio medžio skulptūrų paroda. Rengia Anapilio moterų būrelis. Gegužės 28, sekmadienį, KLKM draugijos mūsų parapijos skyrius ruoš pietus Anapilio salėje.

— Parduodami iš Lietuvos atvežti tautiniai drabužiai. Kreiptis klebonijon.

— Tęsiamas finansinis vajus Kanados lietuvių kultūros muziejui Anapilyje. Jau surinkta $166,051.09. Muziejui aukojo: $200 — A. A. Lukošiai.

— Šv. Jono lietuvių kapinėms aukojo: $100 — A. A. Lukošiai; $50 — R. Janus, velionies vaikaitė, a.a. Alfonso Šmigelskio prisiminimui.

— Mišios gegužės 21, sekmadienį, 9.30 v.r. už a.a. Petrą Traškevičių, 11.00 v.r. už parapiją.

Lietuvių namų žinios

— Lietuvių slaugos namams aukojo $300 A. Diržys. Iš viso statybos fonde yra $124,688.07. Aukos priimamos "Paramoje" sąsk. nr. 8711, Prisikėlimo parapijos kooperatyve sąsk. nr. 155332.17 ir "Talkoje" sąsk. nr. 4259.

— Motinos dienos pietuose dalyvavo 400 asmenų ir jų tarpe 154 motinos. Svečių knygoje pasirašė: V. E. Gvaldai, V. A. Garkauskai, ir J. Jurgelis, visi iš Vilniaus.

— Gegužės 21 d., sekmadienį, 11.30 v.r. Gedimino menėje įvyks grafikės Danutės Jonkaitytės iš Lietuvos grafikos paveikslų paroda. Parodą ruošia LN kultūrinė komisija.

— LN raštinėje ir svetainėje "Lokys" dar galima gauti marškinių su meškos atvaizdu ir užrašu: "Lokys — Lietuvių namai — Toronto".

— Toronto Vl. Pūtvio šaulių kuopa rengia 35 metų šauliškos veiklos minėjimą-pokylį, gegužės 27, šeštadienį, 7 v.v. Toronto Lietuvių namuose. Bilietai — $15.

— LN seklyčios papuošimui reikalingi tautiniai drabužiai austi Kanadoje ir lietuviški eksponatai. Suinteresuoti parduoti ar paaukoti prašomi skambinti LN vedėjui tel. 532-3311.

— Liepos 9, sekmadienį, 12.30 v.p.p. Clairville parke (įvažiavimas iš greitkelio nr. 50) įvyks LN vyrų ir "Atžalyno" gegužinė.

— Rugpiūčio 12 d. Wasagoje, Tėvų pranciškonų stovykloje yra ruošiama LN poilsio stovykla. Dėl smulkesnių informacijų ir registracijos skambinti V. Drešeriui tel. (416) 231-2661, vakarais (416) 233-4446.

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkoju visoms rengėjoms ir viešnioms už taip gražų man suruoštą mergvakarį, už vertingas ir gražias dovanas. Ypatinga mano padėka J. Vingelienei, J. Ruslienei ir mano sesutei Onai, kurios įdėjo tiek daug darbo. Ačiū už gražias gėles, kurios puošė stalus, už suneštus skanumynus, už jūsų nuoširdumą, laiką, darbą ir labai vertingas dovanas. Aš ir Algis liekame labai dėkingi.

Su meile ir dėkingumu –

Teresė Jurėnaitė

Prisikėlimo parapijos žinios

— Praėjusį sekmadienį vysk. Paulius Baltakis, OFM, suteikė Sutvirtinimo sakramentą 20 parapijos jaunuolių. Šiam sakramentui jaunuolius-es ruošė ses. Teresėlė, M. Balaišytė, D. Grajauskaitė, R. Radžiūnaitė. Tėvų komitetą sudarė: A. Karkienė, M. Skrinskienė, R. Pranaitis. Koordinatorius — V. Kolyčius.

— Susituokė — Anita Stulginskaitė su Bradley Stephenson.

— Pakrikštyta: Michele-Anne, Rimos (Karosaitės) ir Marcel Urbanc dukrelė; Brittany-Robin, Edmundo ir Heather Gataveckų dukrelė.

— Maironio mokyklos ir aukštesniųjų lituanistinių kursų užbaigimo iškilmės įvyks gegužės 26 d., penktadienį, 6.30 v.v. mūsų parapijos salėje.

— Maldininkai sugrįžta iš Fatimos ir Lurdo gegužės 23 d., 7.15 v.v., Worldways lėktuvu į Toronto orauosčio pirmą stotį. Skrydžio nr. 825 iš Lisabonos.

— Maistas kavinėje sekmadieniais jau nebus gaminamas.

— Parapijai aukojo: $350 — S. Taršiūnienė; $300 — R.J.B.; $200 — O. Beniušienė, L.G. Matukai; $100 — M. Andriulevičienė, M. Danielius, J. B. Maziliauskai, A. Navickas, O. Mitalienė, A. V. M. Senkus, A. R. Simanavičiai, H. Simanavičius, J. Vingelienė; $50 — K. Dulevičius, P. Gaidelis, V. Indri, R. Ruslys, P. F. Sližiai, U. Žilinskienė; novenai: $200 – J. Arštikaitis; $100 — M. Danielius, A. G. Kuzmarskis, J. Marčiukaitis, A. Markvėnas, R. Z. Rimšos; $75 — E. Mardosas; $60 — T. V. Salvaitis, D. Zulonas; $50 — dr. K. Ambrozaitis, J. Avižius, G. H. Chvedukai, A. Gaidelienė, J. Girdzijauskai, A. Kupitis, A. A. Lukošiai, L. P. Murauskai, J. Sikk, F. Sližys; pranciškonų klierikų fondui: $100 — M. Caprackaitė; $80 — S. M. Gudaičiai; $50 — P. Gaidelis; Šv. Kazimiero kolegijai Romoje: $50 — K. Juknevičienė; Religinei šalpai: $50 — K. Juknevičienė; Vyskupo fondui: $50 — K. Juknevičienė; "Aušros" sporto klubui: $150 — A. Sapijonis, $100 — dr. R. Karka, L. Kirkilis, L. Matukas, dr. G. Skrinskas, E. Šlekys; $50 — I. Jurcevičius, J. Kiškūnas, J. Norkus, I. Žemaitienė, B. Stalioraitienė; $20 — J. Danaitis, V. Matulaitis, K. Žebrauskas.

— Mišios gegužės 21, sekmadienį, 8.30 v.r. — už a.a. Teodorą Dargužienę, 9.20 v.r. — už a.a. Viktorą, Kazimierą Alseikas, 10.15 v.r. — už gyvas ir mirusias motinas, už a.a. Joną R. Simanavičių, 11.30 v.r. — už parapiją, 7 v.v. už a.a. Vilių Pajarską.

Išplaukė jachtos

Jachtos išplaukė iš Klaipėdos į Niujorką gegužės 13 d. 4 v.p.p. Po iškilmingo gegužės 1 d. jachtų išlydėjimo jos išplaukė iš Klaipėdos uosto, bet turėjo sustoti, nes buvo užvilkintas vizų gavimas į JAV.

A. Brazauskas ir Latvijos bei Estijos komunistų partijos sekretoriai gegužės 11 d. buvo iškviesti į Maskvą. Grįžęs Brazauskas pranešė, kad po ilgesnių diskusijų su aukštaisiais partijos vadais ir Gorbačiovu bus galima įvykdyti Lietuvos ekonominį savarankiškumą. Nuo ateinančių metų pradžios Lietuva galės turėti savo valdžioje du trečdalius industrijos. Dabar turi tik vieną dešimtadalį. Šiomis dienomis Lietuvoj ruošiamas ekonominio savarankiškumo projektas ir bus perduotas į Maskvą patvirtinti.

Vilniaus radijo pranešimu visiems darbo stovyklose dirbusiems praleistas laikas užskaitomas į darbo stažą.

Vilniaus radijas kalba 8 v.v. Toronto laiku 19, 22, 25 ir 41 m bangomis. Geriausiai girdėti 25 m banga. **Kl.**

Prof. Romas Vaštokas iš Trento universiteto š. m. balandžio 26-28 d.d. dalyvavo mokslinėje konferencijoje Kaune, kur buvo sprendžiamos tautinės aukštosios lietuvių mokyklos sampratos ir Kauno universiteto atkūrimo klausimas. Iš užsienio kraštų konferencijoje dalyvavo 20 įvairių svečių profesorių — 16 iš JAV, 1 — iš Kanados, 2 — iš Vokietijos, 1 — iš Lenkijos. Nutarta atkurti Kaune Vytauto Didžiojo universitetą ir jo apimtyje veikiantį Pasaulio lietuvių kultūros, mokslo ir švietimo centrą. Numatyta keletas fakultetų, kuriuose dėstytojais bus kviečiami ir užsieniuose gyvenantys lietuviai profesoriai. Universitetas bus vakarietiškos struktūros, kreipiantis pagrindinį dėmesį į kokybę bei mokslinę dabarties pažangą. Išrinkta 15-kos narių organizacinė taryba, kurion įeina 8 iš Lietuvos ir 7 iš užsienio profesoriai. Jon išrinktas ir prof. R. Vaštokas. Sekančiais metais jis pakviestas dėstyti trijų savaičių kursą iš antropologijos Vilniaus universitete.

JAUNAI, NERŪKANČIAI, patikimai vedusių porai reikalingas vieno arba dviejų miegamųjų butas Toronte arba jo apylinkėse nuo liepos 1 d. Skambinti Sauliui Fidleriui, tel. (613) 546-1426 (collect), Kingston, Ontario.

DĖMESIO! Pilna kaina su persiuntimu į Lietuvą: Video kamera HITACHI 600 E – $1,250 (amerik.). NATIONAL M-7 su lagaminėliu – $1,350. Video magnetofonas TOSHIBA 83CZ – $425. Palyginkite kainas. SIUNČIAME IR VAISTUS. Romas Pukštys, TRANSPAK, 2655 W. 69th St., Chicago, IL 60629. Įstaigos valandos: kasdien nuo 12-6 v.v., šeštadieniais nuo 10-4 v.p.p. Pirmadieniais uždaryta. Tel. 312 - 436-7772; namų tel. 312 - 430-4145. Rašydami būtinai pažymėkite savo telefoną.

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staliaus, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti tel. 769-5024 Toronte.

PARDUODAMAS grynas bičių medus. Kreiptis pas bitininką J. Norkų (didesnius kiekius pristatau į namus) tel. 389-8179. Taip pat galima gauti Anapilio knygyne, "Vilnius Manor" pensininkų namuose pas J. Gustainį.

EUROPEAN CATERING

Gaminamas maistas visom progom, parūpinama salė, muzika, gėlės, sutvarkomi gėrimų (baro) reikalai. Skambinti bet kuriuo laiku: Antanas Gataveckas tel. (416) 234-0243 Toronte.

Dailininko Jokūbo Dagio

medžio skulptūrų **PARODA**

gegužės 27-28 dienomis Anapilio naujoje Parodų salėje

Atidarymas – gegužės 27, šeštadienį, 3.30 valandą po pietų.

Gegužės 28, sekmadienį, paroda bus atidaryta nuo 10 v.r. iki 5 v.p.p.

Parodą rengia ir visus dalyvauti kviečia – ***Anapilio moterų būrelis***

LŠST Vl. Pūtvio šaulių kuopa maloniai kviečia visus dalyvauti

trisdešimt penkerių metų sukakties iškilmingame

MINĖJIME-POKYLYJE,

kuris įvyks gegužės 27, šeštadienį, 7 v.v.,

Toronto Lietuvių namų Gedimino menėje

Įėjimas – $15 asmeniui.

Bilietai gaunami pas St. Jokubaitį tel. 537-2869 ir I. Puterį tel. 762-6787

Geriausia įdėti įnašus į RRSP yra dabar – metų pradžioje

— Daugumas įnašus į RRSP sąskaitą įmoka metų gale. Tai buvo geras būdas taip daryti, kol valdžia leido taupytojams uždirbti iki $1,000 palūkanų per metus, nemokant už jas pajamų mokesčių.

— Dabar valdžiai pakeitus įstatymus, pajamų mokesčius reikia mokėti už kiekvieną gautą palūkanų dolerį, tačiau mokesčių nereikia mokėti už palūkanas RRSP (pensijų) plane.

— Apskaičiuota, kad, įnešant per 25 metus kasmet po $1,000, metų gale į pensijų planą, mokantį 10% palūkanų, santaupos užaugs iki **$57,927.** Tačiau įnešant tą pačią sumą tom pačiom sąlygom metų pradžioje, po 25 metų santaupos bus **$64,967. Didelis skirtumas.** Todėl patariame visiems mūsų nariams įnašus į pensijų planą daryti metų pradžioje.

— Ta pačia proga primename, kad 1989 metai yra paskutinieji, kai dar galima įnešti į RRSP sąskaitą visas pensijų pajamas. Pradedant 1990 metais šia privilegija pensininkai jau negalės pasinaudoti.

Prisikėlimo parapijos kredito kooperatyvas

"Parama" kredito kooperatyvas praneša nariams, kad gegužės 20, šeštadienį, ir gegužės 22, pirmadienį, (Victoria Day) bus uždaryta dėl vykstančio kompiuterio sistemos pakeitimo bei patobulinimo.

Vedėja

"Karavano" paviljonas "Vilnius" šiemet rengiamas Prisikėlimo parapijos patalpose birželio 16-24 d.d. Įėjimo bilieto — paso, su kuriuo galima lankyti visus 38 paviljonus, kaina festivalio organizatorių nustatyta $12. Prieš "Karavano" atidarymą pasai parduodami už $10. Pasus darbo valandomis platina Prisikėlimo parapijos bankelis "Parama", Lietuvių namai bei A. Biškevičienė, V. Aušrotas, St. Prakapas, A. Vaičiūnas ir V. Kulnys.

Rašytojas Alfonsas Šešplaukis-Tyruolis sveikina "Tėviškės žiburius" 40-čio proga, linkėdamas geriausios sėkmės, šviečiant lietuvių išeivijos kelyje į laisvą ir nepriklausomą tėvynę. Prie linkėjimų laikraščiui paremti pridėjo $20.

"The Toronto Star" gegužės 14 d. laidoje rašė, kad Taline buvo susirinkę šimtai baltiečių aktyvistų reikalauti ekonominės laisvės ir kad Maskva nesimaišytų jų reikaluosė. Baltijos kraštų tautinių sąjūdžių vadovai paruošė Gorbačiovui rezoliuciją, kurioje pažymima, kad "perestroika" nesulaikė ekonominio smukimo. Rezoliucijoje reikalaujama, kad nuo kitų metų pradžios baltiečiai patys galėtų kontroliuoti ekonominį gyvenimą ir patys pasirinkti ekonominę sistemą. Vytautas Landsbergis, Sąjūdžio vadovas, išreiškė viltį, kad baltiečiai veiks kartu ir sudarys "a real commonwealth of the Baltic peoples". Latvijos liaudies fronto vadovas Dainis Ivans taip pat pareiškęs, kad išsikovoti laisvių baltiečiai gali tik dirbdami kartu. Laikraštis pažymi, kad baltiečiai siekia pilno ekonominio savarankiškumo.

Lietuviška baldų dirbtuvė Trout Creek

Daromi nauji minkšti baldai ir aptraukiami seni PIGIA KAINA. P. Lubys, telefonas(705) 723-5522

Toronto lietuvių kredito kooperatyvo "Parama" valdyba "Tėviškės žiburių" veiklai paremti skyrė $500.

Toronto "Atžalyno" pavasarinis koncertas-pokylis su šokiais įvyko gegužės 13, šeštadienį, Lietuvių namuose. Programai paįvairinti atžalyniečiai pasikvietė Čikagos tautinių šokių grupę "Grandį", vadovaujamą Irenos Smieliauskienės. Įžanginį žodį "Atžalyno" vardu tarė Daina Gurklytė, o "Grandies" — Rasa Matušaitytė.

Abiejų grupių šokėjai bei šokėjos gražiai išpuoštoje Karaliaus Mindaugo menėje atliko gyvą, įvairią ir gerai organizuotą programą, šiltai sutiktą publikos. Žiūrovus maloniai nuteikė ir "Atžalyno" jauniausiųjų šokėjų grupės. Nejučiomis kyla mintis, koks būtų neįdomus mūsų bendruomeninis gyvenimas, jei neturėtume tiek daug puikaus jaunimo tautinių šokių grupėse ir jiems atsidavusių mokytojų.

"Grandies" grupei grojo Darius Polikaitis ir Andrius Polikaitis, o "Atžalynui" Dana Pargauskaitė, Kazys Deksnys ir Andrius Vaičiūnas. Po programos šeimininkai atžalyniečiai kiekvienam "Grandies" šokėjui bei šokėjai įteikė po gėlytę. Gėlėmis buvo apdovanoti mokytojai ir muzikantai. Šokėjams, mokytojams ir svečiams padėkos žodį tarė tėvų komiteto narė Dana Simonaitytė-Sysak.

"Atžalyno" mažuosius moko Janė Macijauskaitė ir Alicija Krakauskaitė; paaugusius vaikus — Marytė Gutauskaitė-Hurst ir Daiva Krivaitė; jaunius — Loreta ir Valteris Dauginiai, vyriausią grupę — Vida Vitkūnaitė. Ansamblio vadovė — Aldona Zender. **J.**

"Tėviškės" draugijos kalendorius, kasmet leidžiamas Vilniuje ir skiriamas daugiausia išeivijai, 1989 metų laidoje išspausdino keletą rašinių apie išeiviją. Juozas Kuckailis parašė straipsnį apie Kanados lietuvius ir pavadino jį "Po klevo lapo šalies dangumi — iš Kanados lietuvių istorijos". Kaip ir seniau, taip ir 1989 metų kalendoriuje vyrauja sovietinė propaganda, skleidžiama sovietinės draugijos "Tėviškė" ("Rodinos" padalinys). Minėtame straipsnyje apie Kanados lietuvius rašoma gana smulkiai apie komunistinės grupės veiklą, jos vadovus. Skaitančiam susidaro įspūdis, kad nekomunistinės veiklos ir nebuvo — visą Kanados lietuvių istoriją sudaro vien raudonieji. Tik straipsnio pabaigoje rašoma, kad po II D. karo Kanadon atvyko 12.000 lietuvių, kad yra "buržuazinių" ir "klerikalinių" organizacijų, kad vyksta kultūrinė bei visuomeninė veikla. Iš viso šių metų "Tėviškės" kalendorius dar gerokai staliniškas ir sovietiškai propagandinis. Šis faktas rodo, kad reikalinga objektyvi Kanados lietuvių istorija, parašyta pačių kanadiečių. Ji tebelaukia autoriaus arba autorių. Pvz. minėtame kalendoriuje rašoma, kad kino aktorė Rūta Kilmonytė-Lee yra gimusi Kalifornijoje. Tai klaida — ji yra gimusi Montrealyje.

Toronto lietuvių socialinių reikalų tarybos iniciatyva gegužės 3 d., Prisikėlimo parapijos patalpose buvo sukviestas Toronto lietuvių šalpos organizacijų ir paskirų ligonių lankytojų pasitarimas. Dalyvavo 22 asmenys. Savo atstovus atsiuntė: KLB Toronto apylinkė, Prisikėlimo parapijos katalikių moterų draugija, Lietuvos kankinių parapijos katalikių moterų draugija bei socialinių reikalų sekcija, Išganytojo parapija, Nekalto Prasidėjimo seselės, Trečiasis ordinas, Lietuvių namų socialinių reikalų sekcija, Pensininkų klubas ir Vilniaus rūmai. Buvo svarstoma eilė klausimų liečiančių ligonių lankymą, socialinį aptarnavimą, gaunamą paramą iš valdiškų institucijų ir kitus reikalus. Paruoštas bendras Toronto lietuvių ligonių sąrašas. Nuspręsta šio pobūdžio pasitarimus reguliariai organizuoti ateityje. Sekantis posėdis numatytas rugsėjo 6, trečiadienį, 7.30 v.v., Lietuvių namuose. Posėdį organizavo ir jam sklandžiai pirmininkavo Toronto lietuvių socialinių reikalų įstaigos vedėjas V. Lukas. **Kor.**

Atitaisymas. "Tėviškės žiburių" 19 nr. pasikalbėjime su Lietuvių fondo tarybos pirmininku įsibrovė klaida. Buvo parašyta, norint sukelti didesnį fondui kapitalą, už kiekvieną papildomą 100 dol. auką suteikiamas vienas balsas. Iš tikrųjų taip nėra. Statute pasakyta, kad kiekvienas narys (įnešęs mažiausiai $100) turi tik vieną balsą, nežiūrint ar jis aukojo 100, ar 1000 dolerių.

MONTREAL QUE

Montrealio lietuvių kredito kooperatyvo "Litas" metinis susirinkimas įvyko balandžio 29 d. AV parapijos salėje. Susirinkime buvo užregistruoti 207 nariai ir 6 svečiai, nors vėliau jų atvyko dar keliolika. Buvo pateikta smulki praeitų metų apyskaita, iš kurios paaiškėjo, kad balansas baigtas su 26 mil. dolerių, kuriuos sudėjo 2614 taupytojų. "Lito" veikla, atrodo, visi susirinkusieji buvo patenkinti, todėl ir diskusijų veik nebuvo. Iškilo klausimas dėl savo pastato statybos, nes sklypas jau senokai nupirktas. Valdybos pirm. Juozas Bernotas pripažino, kad dabartinės patalpos tikrai permažos ir statybos paruošiamoji komisija jau yra sudaryta. Vėliau buvo renkamas vienas valdybos narys ir du revizijos komisijos nariai. Kredito komisijos vienas narys buvo perrinktas aklamacijos būdu. Dabar "Lito" valdybą sudarys Juozas Bernotas, Bruno Bulota, Alma Drešerienė, Andrius Gustainis ir Rūta Rudinskienė. Revizijos komisija — Joana Adamonytė, Richard Martel ir Juozas Šiaučiulis. Kredito komisija — Justas Kibirkštis, Vincas Piečaitis ir P. Rutkauskas.

Susirinkimui pasibaigus, visi buvo pavaišinti Alberto Jonelio puikiai paruošta vakariene.

Montrealio lietuvių organizacijos, gavusios paramos iš Kanados lietuvių fondo, džiaugiasi, kad šiais metais taip anksti sulaukė čekių, nes seniau juos tegaudavo tik metų gale.

Pirmąją Komuniją gegužės 7 d. AV šventovėje gražiomis apeigomis priėmė Maika Drešerytė, Ina Rudinskaitė ir Erikas Sodo. **B.S.**

Greitas ir tikslus patarnavimas

Tel. Bus.: 722-3545
Res.: 256:5355

PETRAS ADAMONIS
C. I. B.

GAISRAS - AUTOMOBILIAI - ATSAKOMYBĖ - GYVYBĖ

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7

LITAS MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1475 DeSeve St., Montreal, Que. H4E 2A8

Tel. 766-5827; 766-5830

Skyrius: 3907A Rosemont Boulevard

VISI BANKINIAI PATARNAVIMAI

AKTYVAS – virš $26,000,000 REZERVAS – virš milijono.

MOKA UŽ:

Certifikatus	11¾%	Taupymo – special.	6¼%
Term. indėlius:		Taupymo – su gyv. dr.	6 %
1 metų	10¼%	Taupymo – kasdienines	5¾%
180 d. - 364 d.	9¾%	Einamos sąsk.	4½%
120 d. - 179 d.	9¾%	RRIF – RRSP – term.	11¾%
60 d. - 119 d.	9½%	RRIF – RRSP – taup.	6¾%
30 d. - 59 d.	9¼%		

IMA UŽ:

Nekiln. turto nuo 13¼%, asmenines – nuo 13¼%

Informacija apie naujausias palūkanas "Lite"

KASOS VALANDOS:

	1475 DeSeve	3907A Rosemont
Pirmadieniais	9.00- 3.00	10- 2
Antr., treč.	9.00-3.00	———
Ketvirtadieniais	12.00- 8.00	3.00-7.00
Penktadieniais	10.00- 6.00	2.00-6.00

MEDELIS CONSULTING

1407 Sarcee St. Oshawa, Ont. L1G 4N2

SUTVARKOM dokumentus iškvietimui giminių iš Lietuvos arba jums privačiai ten apsilankyti.

PALAIKOM ryšius su kultūriniais vienetais, ansambliais Lietuvoje.

IŠRŪPINAM iškvietimus meninėms grupėms apsilankyti – koncertuoti Lietuvoje.

Šiais ar visais kitais reikalais, kreipkitės į **Stefą** ar **Algį Medelius**, vakarais **tel. (416) 434-1847.**

ENCHANTÉ Inc.

2938 Dundas St. W., Toronto, Ont., Canada M6P 1Y8

Tel. 769-0631 **Fax 769-0586**

Daugiarūšė sistema 110-220 voltų 50–60 Hz

Tinka Lietuvai ir kitiems Europos kraštams

*Video *Namų apyvokos reikmenys (šaldytuvai ir kt.)

*Televizijos *Stereo

Įpakavimo patarnavimas į visus pasaulio kraštus

UKRAINIEČIŲ IMPORTO IR EKSPORTO BENDROVĖ

FIRCHUKS

Siunčiame siuntinius į Lietuvą.

Turime moteriškų, vyriškų bei vaikiškų drabužių. Taip pat 220 voltažo radijų ir vaizdajuosčių rekordavimo aparatų.

610 Queen St. W., Toronto, Ont., M6J 1E3. Tel. 364-5036

SHERLOCK HOMES REAL ESTATE INC. REALTOR

Jei norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informacijų, prašau man paskambinti.

Pražadu mielai ir sąžiningai patarnauti.

Lina Kuliavienė tel. 534-7788

431 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario